

The European Agricultural Fund for Rural Development:
Europe investing in rural areas

MAASEUTU 2020

Vuotuinen täytäntöönpanokertomus

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014-2020

Vuotuinen täytäntöönpanokertomus	
Ajanjakso	01/01/2020 - 31/12/2020
Versio	2020.0
Tila – Nykyinen solmu	Euroopan komission hyväksymä - European Commission
Kansallinen viite	
Seurantakomitean hyväksyntäpäivämäärä	25/05/2021
Ohjelmaversio voimassa	
CCI	2014FI06RDRP001
Ohjelmatyyppi	Maaseudun kehittämisohjelma
Maa	Suomi
Alue	Manner-Suomi
Ohjelmakausi	2014 - 2020
Versio	7.1
Päätöksen numero	C(2020)985
Päätöksen päivämäärä	18/02/2020
Hallintoviranomainen	Maa- ja metsätalousministeriö

Sisällysluettelo

1. OHJELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANOJA JA SEN PRIORITEETTEJA KOSKEVAT AVAINTIEDOT	4
1.a) Taloustiedot	4
1.b) Yhteiset ja ohjelmakohtaiset indikaattorit sekä määrälliset tavoitearvot	4
1.b1) Yhteenvetotaulukko.....	4
1.c) Maaseudun kehittämisohjelman täytäntöönpanoa koskevat keskeiset tiedot a) ja b) kohtien perusteella kohdealoittain	13
1.d) Taulukkoon F perustuvassa tuloskehyksessä asetettujen välitavoitteiden saavuttamista koskevat keskeisimmät tiedot	44
1.e) Muu maaseudun kehittämisohjelmaan liittyvä tekijä [valinnainen].....	45
1.f) Tarvittaessa toimien vaikutus makroalue- ja merialuestrategioihin.....	45
1.g) Vuosittaisessa täytäntöönpanokertomuksessa käytetty muuntokurssi (muut kuin euromaat).....	47
2. ARVIOINTISUUNNITELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANON EDISTYMINEN.	48
2.a) Kuvaus mahdollisista muutoksista, joita on tehty maaseudun kehittämisohjelman arviointisuunnitelmaan vuoden aikana, ja perustelut.....	48
2.b) Kuvaus vuoden aikana toteutetuista arviointitoimista (pitäen mielessä arviointisuunnitelman 3 jakso).....	48
2.c) Kuvaus toimista, joita on toteutettu tietojen toimittamisen ja tiedonhallinnan osalta (pitäen mielessä arviointisuunnitelman 4 jakso).....	48
2.d) Luettelo toteutetuista arvioinneista, myös tieto siitä, millä verkkosivustolla ne on julkaistu	49
2.e) Luettelo toteutetuista arvioinneista keskittyen arviointihavaintoihin.....	50
2.f) Kuvaus viestintätoimista, jotka on toteutettu arviointihavaintojen julkaisemiseksi (pitäen mielessä arviointisuunnitelman 6 jakso).....	50
2.g) Kuvaus arviointitulosten vuoksi toteutetuista jatkotoimista (pitäen mielessä arviointisuunnitelman 6 jakso).....	51
3. SEIKAT, JOTKA VAIKUTTAVAT OHJELMAN JA TOTEUTETTUJEN TOIMENPITEIDEN TEHOAKUUTEEN	52
3.a) Kuvaus toimista, joita on toteutettu ohjelman laadukkaan ja tehokkaan toteuttamisen varmistamiseksi.....	52
3.b) Laadun ja tehokkuuden toteutusmekanismit	59
4. TEKNISEN AVUN JA OHJELMAN JULKISUUSVAATIMUSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANOJA VARTEN SUORITETUT TOIMET	60
4.a) Kansallisen maaseutuverkoston perustamiseen ja sen toimintasuunnitelman täytäntöönpanoon suoritettavat toimet ja sitä koskeva tilannekatsaus	60
4.a1) Toteutettavat toimet ja nykytilanne kansallisen maaseutuverkoston perustamisen suhteen (hallintorakenne ja verkoston tukiyksikkö)	60
4.a2) Toteutettavat toimet ja nykytilanne toimintasuunnitelman toteuttamisen suhteen	61
4.b) Toteutettavat toimet sen varmistamiseksi, että ohjelma julkistetaan (komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 808/2014 13 artikla).....	64

5. TOIMET, JOTKA ON TOTEUTETTU ENNAKKOEHTOJEN TÄYTTÄMISEKSI.....	68
6. KUVAUS ALAOHJELMIEN TOTEUTTAMISESTA	69
7. TIETOJEN JA OHJELMAN TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISESSA TAPAHTUNEEN EDISTYMISEN ARVIOINTI	70
8. ASETUKSEN (EU) N:O 1303/2013 5, 7 JA 8 ARTIKLAN MUKAISTEN PERIAATTEIDEN HUOMIOON OTTAMISEKSI TÄYTÄNTÖÖNPANNUT TOIMET.....	71
9. EDISTYMINEN INTEGROIDUN LÄHESTYMISTAVAN VARMISTAMISESSA MAASEUTURAHASTON JA MUIDEN UNIONIN RAHOITUSVÄLINEIDEN KÄYTTÖÖN	73
10. RAHOITUSVÄLINEIDEN KÄYTTÖÖNOTTOA KOSKEVA KERTOMUS (ASETUKSEN (EU) N:O 1303/2013 46 ARTIKLA).....	74
11. YHTEISTEN JA OHJELMAKOHTAISTEN INDIKAATTOREIDEN SEKÄ MÄÄRÄLLISTEN TAVOITEARVOJEN KOODITAUUKOT	75
Liite II	76
Asiakirjat.....	88

1. OHJELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANOJA JA SEN PRIORITEETTEJA KOSKEVAT AVAINTIEDOT

1.a) Taloustiedot

Katso liiteasiakirjat

1.b) Yhteiset ja ohjelmakohtaiset indikaattorit sekä määrälliset tavoitearvot

1.b1) Yhteenvetotaulukko

Kohdeala 1A						
Tavoiteindikaattorin nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite 2023
T1: asetuksen (EU) N:o 1305/2013 14, 15 ja 35 artiklan mukaisten menojen prosenttiosuus suhteessa maaseudun kehittämissohjelman kokonaismenoihin (kohdeala 1A)	2014-2020			1,66	49,57	3,35
	2014-2019			1,25	37,32	
	2014-2018			0,83	24,78	
	2014-2017			0,13	3,88	
	2014-2016			0,06	1,79	
	2014-2015			0,01	0,30	

Kohdeala 1B						
Tavoiteindikaattorin nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite 2023
T2: yhteistyötoimenpiteestä tuettujen yhteistyötoimien kokonaismäärä (asetuksen (EU) N:o 1305/2013 35 artikla) (ryhmät, verkostot/klusterit, pilottihankkeet...) (kohdeala 1B)	2014-2020					310,00
	2014-2019					
	2014-2018					
	2014-2017					
	2014-2016					
	2014-2015					

Kohdeala 1C

Tavoiteindikaattorin nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite 2023
T3: asetuksen (EU) N:o 1305/2013 14 artiklan mukaisesti koulutettujen osallistujien kokonaismäärä (kohdeala 1C)	2014-2020			34 095,00	170,48	20 000,00
	2014-2019			27 916,00	139,58	
	2014-2018			14 064,00	70,32	
	2014-2017			107,00	0,54	
	2014-2016					
	2014-2015					

Kohdeala 2A

Tavoiteindikaattorin nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite 2023	
T4: niiden maatilojen prosenttiosuus, jotka saavat maaseudun kehittämisohjelmasta tukea rakenneuudistukseen tai nykyaikaistamiseen tehtäviin investointeihin (kohdeala 2A)	2014-2020	8,19	68,57	8,19	68,57	11,94	
	2014-2019	7,31	61,20	7,31	61,20		
	2014-2018	5,71	47,81	5,71	47,81		
	2014-2017	2,68	22,44	3,04	25,45		
	2014-2016	0,99	8,29	0,99	8,29		
	2014-2015						
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	15 470 725,48	73,84	12 092 427,52	57,71	20 952 381,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	9 478 863,87	189,58	9 462 317,94	189,25	5 000 000,00
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	685 709 288,53	76,07	401 479 911,10	44,54	901 400 000,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	710 658 877,88	76,63	423 034 656,56	45,62	927 352 381,00

Kohdeala 2B

Kohdeala 2B							
Tavoiteindikaattorin nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite 2023
T5: niiden maatilojen prosenttiosuus, joilla on maaseudun kehittämissuunnitelmasta tuettu liiketoiminnan kehittämissuunnitelma / tuettuja investointeja nuorille viljelijöille (kohdeala 2B)		2014-2020	2,76	59,91	2,76	59,91	4,61
		2014-2019	2,31	50,14	2,31	50,14	
		2014-2018	1,55	33,64	1,55	33,64	
		2014-2017	0,37	8,03	0,37	8,03	
		2014-2016	0,03	0,65	0,03	0,65	
		2014-2015					
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	13 671 474,08	88,89	10 199 858,87	66,31	15 380 952,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	860 102,85	28,67	859 756,35	28,66	3 000 000,00
M06	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	78 989 274,26	54,48	44 189 843,51	30,48	145 000 000,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	93 520 851,19	57,24	55 249 458,73	33,82	163 380 952,00

Kohdeala 3A

Kohdeala 3A							
Tavoiteindikaattorin nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite 2023
T6: niiden maatilojen prosenttiosuus, joita tuetaan laatuajurjestelmien, paikallismarkkinoiden ja lyhyiden jakeluketjujen sekä tuottajaryhmien ja -organisaatioiden avulla (kohdeala 3A)		2014-2020	1,90	22,27	1,90	22,27	8,53
		2014-2019	1,29	15,12	1,29	15,12	
		2014-2018	0,80	9,38	0,80	9,38	
		2014-2017	0,02	0,23	0,02	0,23	
		2014-2016					
		2014-2015					
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	7 400 374,80	92,50	5 719 527,57	71,49	8 000 000,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	5 870 262,44	117,41	5 868 064,95	117,36	5 000 000,00
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	87 057 384,67	104,89	59 435 139,33	71,61	83 000 000,00
M14	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	364 568 492,71	93,96	368 046 666,95	94,86	388 000 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	39 340 408,99	100,87	13 277 524,90	34,04	39 000 000,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	504 236 923,61	96,41	452 346 923,70	86,49	523 000 000,00

Painopiste P4

Tavoiteindikaattori nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite 2023
T12: sen maatalousmaan prosenttiosuus, josta on tehty hoitosopimus maaperän hoidon parantamiseksi ja/tai maaperän eroosion torjumiseksi (kohdeala 4C)		2014-2020			70,81	131,29	53,93
		2014-2019			70,96	131,57	
		2014-2018			70,30	130,35	
		2014-2017			63,64	118,00	
		2014-2016			63,18	117,15	
		2014-2015			62,21	115,35	
T10: sen maatalousmaan prosenttiosuus, josta on tehty hoitosopimus vesienhoidon parantamiseksi (kohdeala 4B)		2014-2020			83,20	104,17	79,87
		2014-2019			83,43	104,46	
		2014-2018			82,81	103,68	
		2014-2017			82,83	103,71	
		2014-2016			82,29	103,03	
		2014-2015			82,44	103,22	
T9: sen maatalousmaan prosenttiosuus, josta on tehty luonnon monimuotoisuutta tukeva hoitosopimus (kohdeala 4A)		2014-2020			14,30	81,24	17,60
		2014-2019			13,55	76,98	
		2014-2018			13,44	76,36	
		2014-2017			11,94	67,83	
		2014-2016			10,94	62,15	
		2014-2015			9,59	54,48	
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	5 361 269,41	74,46	4 471 908,76	62,11	7 200 000,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	10 038 011,16	83,65	10 035 747,68	83,63	12 000 000,00
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	8 968 878,81	149,48	4 352 045,77	72,53	6 000 000,00
M10	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	1 750 394 177,22	100,35	1 745 338 962,75	100,06	1 744 331 757,00
M11	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	325 735 625,85	92,54	319 109 814,21	90,66	352 000 000,00
M13	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	3 634 854 212,98	98,38	3 638 347 432,16	98,47	3 694 800 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	10 674 067,50	87,90	6 475 712,24	53,33	12 142 857,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	5 746 026 242,93	98,59	5 728 131 623,57	98,28	5 828 474 614,00

Kohdeala 5B

Kohdeala 5B							
Tavoiteindikaattori nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite 2023
Neuvontapalveluja käyttävien edunsaajien lukumäärä (kpl)		2014-2020					2 000,00
		2014-2019					
		2014-2018					
		2014-2017					
		2014-2016			221,00	11,05	
		2014-2015			18,00	0,90	
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	34 836,50	3,48	320 431,93	32,04	1 000 000,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	451 313,60	45,13	450 288,29	45,03	1 000 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	2 202 020,87	36,41	1 729 575,03	28,60	6 047 619,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	2 688 170,97	33,40	2 500 295,25	31,07	8 047 619,00

Kohdeala 5C

Kohdeala 5C							
Tavoiteindikaattori nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite 2023
T16: kokonaisinvestoinnit uusiutuvan energian tuotantoon (euroa) (kohdeala 5C)		2014-2020	50 962 949,92	43,23	50 962 949,92	43,23	117 900 000,00
		2014-2019	35 088 750,94	29,76	35 088 750,94	29,76	
		2014-2018	22 471 513,38	19,06	22 471 513,38	19,06	
		2014-2017	9 186 406,25	7,79	9 186 406,25	7,79	
		2014-2016			2 539 138,00	2,15	
		2014-2015					
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	3 358 899,15	83,97	2 794 491,68	69,86	4 000 000,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	879 263,70	87,93	879 781,74	87,98	1 000 000,00
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	44 165 797,33	77,76	25 759 967,52	45,35	56 800 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	7 521 547,39	124,37	3 932 264,86	65,02	6 047 619,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	55 925 507,57	82,43	33 366 505,80	49,18	67 847 619,00

Kohdeala 5D

Kohdeala 5D							
Tavoiteindikaattorin nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite 2023
T17: niiden eläinyksiköiden (ey) prosenttiosuus, joita koskevat investoinnit kasvihuonekaasujenpäästöjen ja/tai ammoniakkipäästöjen vähentämiseksi karjanhoidossa (kohdeala 5D)		2014-2020			2,25	20,88	10,77
		2014-2019			1,42	13,18	
		2014-2018			1,34	12,44	
		2014-2017			0,76	7,05	
		2014-2016			0,42	3,90	
		2014-2015					
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	850 000,00	53,13	733 365,25	45,84	1 600 000,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	54 807,21	5,48	54 807,21	5,48	1 000 000,00
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	12 355 357,91	21,75	7 326 456,23	12,90	56 800 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	682 603,78	19,50	177 882,53	5,08	3 500 000,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	13 942 768,90	22,17	8 292 511,22	13,18	62 900 000,00

Kohdeala 5E

Kohdeala 5E								
Tavoiteindikaattorin nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite 2023	
Neuvontapalveluja käyttävien edunsaajien lukumäärä (kpl)		2014-2020					2 000,00	
		2014-2019						
		2014-2018						
		2014-2017						
		2014-2016				161,00		8,05
		2014-2015				245,00		12,25
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023	
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	1 305 567,74	48,96	317 592,64	11,91	2 666 667,00	
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	480 514,80	48,05	482 180,37	48,22	1 000 000,00	
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	3 670 817,92	104,88	566 100,44	16,17	3 500 000,00	
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	5 456 900,46	76,14	1 365 873,45	19,06	7 166 667,00	

Kohdeala 6A

Kohdeala 6A							
Tavoiteindikaattorin nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite 2023
T20: tuetuissa hankkeissa syntyneet työpaikat (kohdeala 6A)		2014-2020			3 042,41	76,06	4 000,00
		2014-2019			2 948,15	73,70	
		2014-2018			1 815,20	45,38	
		2014-2017			600,81	15,02	
		2014-2016			15,30	0,38	
		2014-2015					
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	18 070 157,43	99,29	14 379 653,53	79,01	18 200 000,00
M06	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	205 395 304,09	106,42	137 254 960,93	71,12	193 000 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	79 752 405,40	103,90	22 272 840,94	29,02	76 761 905,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	303 217 866,92	105,30	173 907 455,40	60,39	287 961 905,00

Kohdeala 6B							
Tavoiteindikaattorin nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite 2023
T23: tuetuissa hankkeissa syntyneet työpaikat (Leader) (kohdeala 6B)		2014-2020			2 286,61	134,51	1 700,00
		2014-2019			1 739,73	102,34	
		2014-2018			1 064,46	62,62	
		2014-2017			322,14	18,95	
		2014-2016			2,15	0,13	
		2014-2015					
T22: sen maaseutuväestön prosenttiosuus, joka hyötyy parannetuista palveluista/infrastruktuureista (kohdeala 6B)		2014-2020			91,46	194,29	47,07
		2014-2019			106,42	226,07	
		2014-2018			121,55	258,22	
		2014-2017			110,18	234,06	
		2014-2016			29,32	62,29	
		2014-2015					
T21: sen maaseutuväestön prosenttiosuus, joka kuuluu paikallisten kehittämisstrategioiden piiriin (kohdeala 6B)		2014-2020			70,41	149,58	47,07
		2014-2019			70,41	149,58	
		2014-2018			70,41	149,58	
		2014-2017			70,41	149,58	
		2014-2016			70,41	149,58	
		2014-2015			70,41	149,58	
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	7 873 924,06	98,42	6 039 240,75	75,49	8 000 000,00
M07	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	79 855 542,54	127,77	48 397 487,99	77,44	62 500 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	1 047 311,84	34,91	568 568,94	18,95	3 000 000,00
M19	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	296 327 185,41	98,78	204 051 656,71	68,02	300 000 000,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	385 103 963,85	103,11	259 056 954,39	69,36	373 500 000,00

Kohdeala 6C

Kohdeala 6C							
Tavoiteindikaattorin nimi		Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite 2023
T24: sen maaseutuväestön prosenttiosuus, joka hyöttyy uusista tai parannetuista palveluista/infrastruktuureista (TVT) (kohdeala 6C)		2014-2020			29,07	58,50	49,69
		2014-2019			27,13	54,60	
		2014-2018			26,53	53,39	
		2014-2017			1,22	2,46	
		2014-2016					
		2014-2015					
Toimenpide	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	1 780 160,23	59,34	1 610 208,37	53,67	3 000 000,00
M07	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	40 844 109,23	96,10	26 692 540,43	62,81	42 500 000,00
Yhteensä	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	42 624 269,46	93,68	28 302 748,80	62,20	45 500 000,00

1.c) Maaseudun kehittämisohjelman täytäntöönpanoa koskevat keskeiset tiedot a) ja b) kohtien perusteella kohdealoittain

Yleistä

Tässä luvussa esitetyt maksu- ja sidontatiedot kuvaavat ohjelman toteuman tilanteen vuoden 2020 lopussa, 31.12.2020 voimassa olleen ohjelman mukaisesti. Toteumassa on huomioitu päättyneet hankkeet sekä hyväksytyistä hankkeista ne, joista oli vuoden 2020 loppuun mennessä maksettu vähintään yksi välimaksu.

Seurantataulukoissa maksujen toteuma on rahoituskauden ensimmäisinä vuosina esitetty päättyneiden hankkeiden osalta. Vuosien 2018-2020 seurantataulukoiden tiedot eivät ole vertailukelpoisia vuosien 2014-2017 raporttien seurantatietoihin.

Raportissa olevien seurantataulukoiden maksu- ja sidontatiedot perustuvat raportoinnin ohjeistukseen ja SFC-järjestelmän toteuttamaan laskentaan. Komission ohjeiden mukaisesti järjestelmään tallennetut maksu- ja sidontatiedot eivät valitettavasti anna todellista kuvaa toimenpiteiden sidonnoista ja maksuista. SFC-järjestelmän taulukoissa monivuotisista sitoumuksista sidontoihin huomioidaan ainoastaan raportointivuoden maksusitoumukset ja järjestelmä laskee vuosittain toimitetut tiedot yhteen. Lisäksi hankkeiden osalta sidonnat voivat muuttua edellisille vuosille esimerkiksi siitä syystä, että niihin tehdään muutospäätöksiä, jotka muuttavat alkuperäistä sidontaa. Neuvonnan sidonta- ja maksutiedot ovat yhtäläiset, koska toimenpiteen luonteesta johtuen varaus ja maksatus tapahtuvat ajallisesti lähekkäin. Tarkempia syitä on selvitetty ao. kohdissa tarpeen mukaan.

Pinta-ala- ja eläintukien osalta yhteenvetotaulukossa on eroja tekstin kumulatiivisiin arvoihin etenkin tukityypeissä, johon liittyy eläinmääriä (M13 ja M14). Rahoituskauden alussa vuosikertomuksen luvut kerättiin tietojärjestelmästä ennen kuin lopulliset tiedot olivat käytettävissä. Sama koskee myös toimenpiteitä, jossa ei ole mukana eläimiä. Vuosittaisia arvoja summaamalla ei saada oikeaa kumulatiivista tietoa.

Tässä luvussa esitetyt sidonta- ja maksutiedot kuvaavat rahoituskauden 2014-2020 tilanteen 1.1.2014-31.12.2020 väliseltä ajalta.

Kohdealat 1A-C: Innovaatioiden, yhteistyön ja tietämyspohjan kehittämisen edistäminen maaseudulla; Yhteyksien vahvistaminen maatalouden, ruoan tuotannon, metsätalouden sekä tutkimuksen ja innovaatioiden välillä myös ympäristöasioiden hallinnan ja ympäristönsuojelun tason parantamiseksi; Elinikäisen oppimisen ja ammatillisen koulutuksen edistäminen maa- ja metsätaloudessa

Osaamista ja innovaatioita edistetään koulutuksella ja tiedonvälityksellä (M01), neuvonnalla (M02) ja yhteistyöllä (M16). Koulutuksen ja tiedonvälityksen sekä neuvonnan avulla pystytään lisäämään tuottajien tietoisuutta maatalouden ympäristöasioista ja niiden merkityksestä. Koulutuksen ja neuvonnan avulla voidaan myös vaikuttaa toimijoiden valintoihin siten, että kasvihuonekaasupäästöjä voidaan saada vähennettyä. Yhteistyö-toimenpiteen avulla on mahdollista toteuttaa pilottihankkeita ja luoda uusia toimintamalleja esim. palveluiden tuottamiseen tai vaikka kehittää uusia energiatehokkaampia menetelmiä ja tekniikoita maataloudessa sekä kehittää hajautetun energian tuotantoa, resurssitehokkuutta ja kehittää uusia toimintamalleja. Yhteistyö-toimenpiteen kautta voidaan myös saada aikaan uusia menetelmiä ja teknologioita kasvihuonekaasu- ja ammoniakkipäästöjen vähentämiseksi ja ilmastomuutokseen sopeutumiseksi.

Kohdealan 1A tavoitteeksi on asetettu, että koulutukseen ja tiedonvälitykseen (M01), neuvontaan (M02) ja yhteistyöhön (M16) käytetään ohjelman julkisesta rahoituksesta (sis. myös kokonaan kansallisen osuuden) 3,22 % (269 milj. euroa). (Vuoden 2020 lopussa voimassa olleen ohjelma-asiakirjan luvussa 11.1.1.1.julkinen rahoitus yhteensä tulisi olla 8 365 131 757 euroa)) Vuoden 2020 loppuun mennessä näistä toimenpiteistä oli toteutunut maksuina yhteensä 174,5 milj. euroa (2,09 % julkisesta rahoituksesta) ja sidottu oli 219 milj. euroa (2,62 % julkisesta rahoituksesta). Koulutuksesta ja tiedonvälityksestä oli toteutunut maksuina vuoden 2020 loppuun mennessä 58,7 milj. euroa (sidottu 74,8 milj. euroa), neuvonnasta 28,1 milj. euroa (sidottu 28,1 milj. euroa) ja yhteistyöstä 87,7 milj. euroa (sidottu 144,3 milj. euroa). Mainitut toimenpiteet ovat olleet suosittuja ja niiden toimeenpano on edennyt hyvin.

Kohdealan 1B tavoitteeksi on asetettu, että tuettuja yhteistyötoimia on ohjelmakauden lopussa toteutunut yhteensä 310 kpl. Yhteistyö-toimenpide on ollut suosittu ja sen mukaisia hankkeita oli vuoden 2020 loppuun mennessä hyväksytty yhteensä 848 kpl, joista 556 hanketta oli päättynyt ja 292 oli edelleen käynnissä. Hyväksytyistä hankkeista 221 kpl oli Leader-ryhmien hyväksymiä. Tavoite oli vuoden 2020 loppuun mennessä ylitetty selvästi (tavoitteeseen sisältyvät vain ELY-keskusten hyväksymät hankkeet (627 kpl)). Suosituimmat alatoimenpiteet ovat olleet muut yhteistyöhankkeet (M16.10) ja pilottihankkeet sekä uusien tuotteiden ja menetelmien kehittäminen (M16.2).

Kohdealan 1C tavoitteeksi on asetettu, että toimenpiteen M01 mukaisiin koulutuksiin osallistuu 20 000 henkilöä. Lisäksi tavoitteena on, että 5 000 henkilöä osallistuu Leader-ryhmiltä rahoituksen saaneiden hankkeiden koulutuksiin. Toimenpiteen M01 mukaisia hankkeita oli vuoden 2020 loppuun mennessä hyväksytty yhteensä 401 kpl, joista 108 oli käynnistetty Leader-rahoituksella. Näihin koulutuksiin arvioidaan osallistuvan yhteensä lähes 41 000 henkilöä, josta Leader-hankkeiden koulutuksiin osallistuneiden osuudeksi arvioidaan hieman yli 4 300 henkilöä. Päättäneiden hankkeiden ja käynnissä olevien hankkeiden seurantatietojen välikeräilyn perusteella ELY-keskusten kautta myönnettyihin koulutushankkeisiin on vuoden 2020 loppuun mennessä osallistunut 36 544 henkilöä. Kohdealalle 1C asetetun koulutuksiin osallistuneiden henkilöiden tavoite on ylitetty (tavoitteeseen sisältyvät vain ELY-keskusten hyväksymät hankkeet). Koulutushankkeet kestävät useimmiten 2-3 vuotta.

Neuvonnan (M02) toimeenpanon etenemistä kuvataan tarkemmin luvussa 3.a. (ml. taulukko neuvontakäynneistä kohdealoittain).

Kohdeala 2A: Kaikkien maatilojen taloudellisen suorituskyvyn parantaminen sekä maatilojen rakenneuudistuksen ja nykyaikaistamisen helpottaminen, erityisesti markkinoille osallistumisen ja markkinoille suuntautumisen sekä maatalouden monipuolistamisen lisäämiseksi

Maatalouden tuottavuutta ja kilpailukykyä parannetaan ensisijaisesti koulutuksella ja tiedonvälityksellä (M01), neuvonnalla (M02) ja investoinneilla fyysiseen omaisuuteen (M04). Tuet maatilojen investointeihin mahdollistavat esimerkiksi tuotantorakennetta parantavien, tuotantokustannuksia vähentävien sekä uuden teknologian ja prosessien käyttöön ottoa tukevien investointien rahoituksen. Investointien tukemisella luodaan pohjaa maatalouden pitkän aikavälin tuotantoedellytysten säilymiselle ja ruuantuotannon kannattavuuden paranemiselle. Investointien toteuttamisessa voidaan samalla kiinnittää erityistä huomioita myös tuotantotapojen ympäristövaikutuksiin, energiatehokkuuteen ja eläinten hyvinvointiin. Yksikkökustannusten lasku sekä ympäristöä vähemmän kuormittavat ja eläinten hyvinvointia entistä paremmin huomioivat investoinnit parantavat tuettavien tilojen kilpailukykyä kuluttajien kiinnostuksen kasvaessa. Koulutuksella ja tiedonvälityksellä sekä neuvonnalla helpotetaan maatilojen rakenneuudistusta ja nykyaikaistamista sekä parannetaan maatilojen taloudellista toimintakykyä.

Kohdealan 2A suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä on 927,4 milj. euroa, josta 608,2 milj. euroa on kokonaan kansallista rahoitusta. Julkisen rahoituksen kehyksestä oli toteutunut vuoden 2020 loppuun mennessä maksuina 423,0 milj. euroa (46 %) ja sidottu oli 612,2 milj. euroa (66 %). EU-osarahoitteisesta osuudesta oli toteutunut maksuina 291,3 milj. euroa (91%) ja sidottu oli 363,4 milj. euroa (114%). Kokonaan kansallisesta osuudesta oli maksuina toteutunut 131,7 milj. euroa ja sidottu oli 248,8 milj. euroa.

Kohdealan 2A tavoitteeksi on asetettu, että maatilainvestointeihin (M04.1) tukea saaneiden tilojen lukumäärä on ohjelmakauden lopussa 7 000 kpl (11,94 % kaikista maatiloista). Tukea maatalouden investointeihin oli vuoden 2020 loppuun mennessä maksettu 7 242 hankkeeseen 4 797 tilalle (69 % tavoitteesta ja 10,6 % kaikista maatiloista; vuoden 2020 lopussa oli 45 052 maatilaa). Toimenpiteeseen sisältyvien tuotannollisten rakennushankkeiden toteutusaika on enimmillään jopa neljä vuotta, joten käynnissä olevien ja myönteisen päätöksen saaneiden hankkeiden määrä huomioiden toimenpiteen tuotoksiin liittyvät tavoitteet tullaan ylittämään ohjelmakauden aikana.

Koulutus ja tiedonvälitys -toimenpiteen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 2A on 20,95 milj. euroa ja tavoitteeksi on asetettu, että kohdealan 2A mukaisissa hankkeissa koulutetaan 1 600 hlö.

Toimenpiteestä M01 oli kohdealalta 2A toteutunut maksuina vuoden 2020 loppuun mennessä 12,1 milj. euroa ja sidottu oli 15,2 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2020 lopussa yhteensä 68 kpl, joista 32 oli koulutushankkeita (7,7 milj. euroa) ja 36 tiedonvälityshankkeita (7 milj. euroa).

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2020 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Neuvonnan (M02) tavoite kohdealalla 2A on 2 000 neuvontaa saaneita tuensaajia. Toimenpiteen M02 suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 2A on 5 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä toimenpiteestä oli kohdealalle 2A toteutunut maksuina 9,5 milj. euroa. Neuvonnan (M02) toimeenpanon etenemistä kuvataan tarkemmin luvussa 3.a. (ml. taulukko neuvontakäynneistä kohdealoittain).

Maatalousinvestointeihin (M04.1) suunniteltu julkinen rahoitus kohdealalle 2A on yhteensä 901,4 milj. euroa, josta 293,2 milj. euroa on EU-osarahoitteista ja 608,2 milj. euroa kokonaan kansallista rahoitusta. Vuoden 2020 loppuun mennessä maatalousinvestoinneista oli toteutunut maksuina yhteensä 401,5 milj. euroa (45 %) ja sidottu oli 556,4 milj. euroa (65 %). EU-osarahoitteisesta osuudesta oli toteutunut maksuina 269,8 milj. euroa ja sidottu oli 338,8 milj. euroa ja vastaavasti kokonaan kansallisesta osuudesta oli toteutunut avustuksena, korkotukena ja valtiontakauksena 131,7 milj. euroa ja sidottu oli 248,8 milj. euroa. Toteutuneiden hankkeiden määrä vuoden 2020 loppuun mennessä oli 7 242 yhteensä 4 797 tilalla. Toimenpiteeseen sisältyvien tuotannollisten rakennushankkeiden toteutusaika on enimmillään jopa neljä vuotta.

Toimenpiteessä (M04.1) tuetaan maatilojen investointeja, joiden tavoitteena on parantaa maatalon kilpailukykyä ja kannattavuutta. Investoinneilla voidaan vaikuttaa tilan tuotannon tehokkuuteen sekä taloudellisiin ja tuotannollisiin olosuhteisiin ja sitä kautta myös alkutuotteiden laatuun ja tuotteiden saamiseen elintarvikemarkkinoille samalla parantaen maatalouden tuottavuutta ja kannattavuutta.

Investoimalla tuotantorakennuksiin ja niiden nykyaikaiseen teknologiaan voidaan edistää eläinten hyvinvointia ja parantaa työympäristöä, lisätä energiatehokkuutta, tehostaa uusiutuvaa energiaa hyödyntävien ratkaisujen käyttöönottoa sekä lisätä uusiutuvien luonnonvarojen ja kierrätettävien materiaalien tarkoituksenmukaista käyttöä. Investointitoimenpiteillä voidaan myös osaltaan vaikuttaa

tuotannon ilmasto- ja ympäristökuormitukseen ja esimerkiksi ravinteiden kierrätystä tukevilla investoinneilla voidaan saada sekä taloudellisia, että ympäristöhyötyjä.

Vuonna 2020 maatalouden investointituet olivat haettavissa koko vuoden jatkuvana hakuna. Tukihakemuksen voi jättää sähköisenä Hyrrä -tietojärjestelmässä tai paperihakemuksena. Sähköisenä hakemuksen jätti noin 82 % hakijoista.

Pääosa rahoituksesta on kohdistunut kotieläintuotannon rakentamisinvestointeihin, etenkin nurmeen perustuvaan lypsy- ja nautakarjatalouteen. Toisaalta juuri kotieläintaloudessa rakennekehitys ja lopettavien tilojen määrä ovat edelleen kaikkein suurinta, jolloin jatkaville tiloille kohdistuu paineita uusien, korvaavien eläinpaikkojen rakentamiseen. Kotieläinrakennuksiin tehdään runsaasti investointeja myös eläinten hyvinvoinnin ja työympäristön parantamisen näkökulmasta.

Kappalemääräisesti paljon investointeja tehdään maan kasvukuntoa parantaviin pellon salaojitusinvestointeihin, joiden merkitys Suomen ilmasto-olosuhteissa on ensiarvoisen tärkeä myös ravinteiden tehokkaalle hyödyntämiselle ja eroosion estämiselle.

Vaikka tilojen rakennetta on kehitetty ja uuteen teknologiaan panostettu, maatalouden kilpailukyky ja työn tuottavuus eivät ohjelmakauden aikana koko sektorin tasolla ole parantuneet. Sen sijaan toimenpiteitä toteuttaneilla tiloilla investointien vaikutukset näkyvät positiivisesti. Maatalouden yleinen kannattavuuskehitys on vaikuttanut myös investoijien tilojen talouteen, mutta pitkällä tähtäimellä toimintaansa kehittäneet tilat ovat pääsääntöisesti paremmassa asemassa kuin investoimattomat tilat.

Monet ensisijaisilta vaikutuksiltaan kohdealaan 2A kohdentuvat investoinnit toteuttavat toissijaisina vaikutuksina myös kohdealoja 5C ja 5D.

Toissijaiset vaikutukset

Kohdealaan 2A vaikuttavat toissijaisesti luonnonhaittakorvaukset (M13) ja eläinten hyvinvointi (M14) (maksettu yhteensä n. 4 mrd. euroa). Luonnonhaittakorvaukset parantavat maatalojen taloudellista suorituskykyä. Eläinten hyvinvointi -toimenpiteiden toimilla voidaan vähentää eläinten sairauksia ja parantaa tuotteiden laatua sekä vastata kuluttajien odotuksiin, mikä vaikuttaa myös maatalon taloudelliseen tulokseen.

Kohdeala 2B: Riittävän ammattitaitoisten viljelijöiden maatalousalalle pääsyn ja erityisesti sukupolvenvaihdosten helpottaminen

Viljelijöiden ikärakenteen heikkenemistä voidaan ehkäistä tukemalla nuorten viljelijöiden tilanpidon aloittamista. Koulutuksen ja tiedonvälityksen (M01) sekä neuvonnan (M02) avulla lisätään viljelijöiden ammattitaitoa ja tehostetaan ammattitaitoisten viljelijöiden pääsyä maatalousalalle. Tila- ja yritystoiminnan kehittäminen (M06) sisältää aloitustuen nuorille viljelijöille.

Kohdealan 2B suunniteltu kokonaisrahoitus on yhteensä 163,4milj. euroa, josta 96,6 milj. euroa on EU-osarahoitteista ja 67 milj. euroa on kokonaan kansallista rahoitusta. Julkisen rahoituksen kehyksestä oli vuoden 2020 loppuun mennessä toteutunut maksuina 55,3 milj. euroa (57 %) ja sidottu oli 94,4 milj. euroa (58 %). EU-osarahoitteisesta osuudesta oli maksettu 55,3 milj. euroa (57,3 %) ja sidottu oli 68,4 milj. euroa (71 %). Kokonaan kansallisesta osuudesta oli sidottu vuoden 2020 loppuun mennessä 26 milj. euroa.

Kohdealan 2B tavoitteeksi on asetettu, että nuorten viljelijöiden tukea saaneita tiloja on ohjelmakauden lopussa 2 700 kpl (4,6 % kaikista maataloista). Tukea tilanpidon aloitukseen oli vuoden 2020 loppuun mennessä maksettu 1 237 tilalle ja myönnetty hieman yli 1 600 tilalle. Vuoden 2020 lopun maataloista 3,6 % oli saanut nuorten viljelijöiden tukea.

Koulutus ja tiedonvälitys -toimenpiteen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 2B on 15,4 milj. euroa ja tavoitteeksi on asetettu, että kohdealan 2B mukaisissa hankkeissa koulutetaan 800 hlö.

Toimenpiteestä M01 oli kohdealalta 2B toteutunut maksuina vuoden 2020 loppuun mennessä 10,2 milj. euroa ja sidottu oli 13,6 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2020 lopussa yhteensä 54 kpl, joista 34 oli koulutushankkeita (8,9 milj. euroa) ja 20 tiedonvälityshankkeita (4,4 milj. euroa).

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2020 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Neuvonnan (M02) tavoite kohdealalla 2B on 1 000 neuvontaa saaneita tuensaajia. Toimenpiteen M02 suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 2B on 3 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä toimenpiteestä oli kohdealalle 2B toteutunut maksuina 0,85 milj. euroa. Neuvonnan (M02) toimeenpanon etenemistä kuvataan tarkemmin luvussa 3.a. (ml. taulukko neuvontakäynneistä kohdealoittain).

Tilanpidon aloitustukeen nuorille viljelijöille (M06.1) suunniteltu kokonaisrahoitus on yhteensä 145 milj. euroa, josta 78 milj. euroa on EU:n osaksi rahoittamaa ja 67 milj. euroa on korkotukena myönnettävää kokonaan kansallista rahoitusta. Vuoden 2020 loppuun mennessä tukea nuorille viljelijöille oli maksettu yhteensä 44,2 milj. euroa (30,5 %) ja sidottu oli 79,9 milj. euroa (55,1 %), josta 26 milj. euroa oli sidottu kokonaan kansallisesta kehyksestä. Vuoden 2020 loppuun mennessä ohjelmakauden aikana myönteinen tukipäätös on tehty yhteensä 1 616 hankkeelle.

Toimenpiteen tavoitteena on vähentää tilanpidon aloittamisen taloudellista riskiä, parantaa yritystoiminnan kehittämismahdollisuuksia ja saada alalle uusia maatalousyrittäjiä, joilla on mahdollisuus kannattavan toiminnan harjoittamiseen ja tilojen kehittämiseen. Tavoitteena on, että nuorten yrittäjien hallitsemien tilojen osuus suhteessa tilojen kokonaismäärään säilyy nykytasolla.

Maatalouden kannattavuus on ohjelmakauden aikana ollut haasteellista mm. markkinahäiriöiden ja poikkeuksellisten sääolojen seurauksena. Maatalouden heikentyneiden kannattavuusnäkökymien ja toisaalta muiden alojen parantuneiden työmahdollisuuksien johdosta maatalousyrittäjäyys ei ole houkuttanut nuoria alalle. Toisaalta luopumistuen ehtojen ja eläkelainsäädännön muutokset ovat saattaneet hidastaa luopujien halukkuutta ja mahdollisuuksia sukupolvenvaihdoksiin. Aloitus- ja tukien ehtoja on hieman tiukennettu edelliseen ohjelmakauteen verrattuna. Tällä haluttiin kohdentaa tuki niille tiloille, joilla on parhaat edellytykset kannattavan toiminnan harjoittamiseen myös jatkossa. Nuorten viljelijöiden osuuden laskemiseen kaikkien viljelijöiden määrästä on osaltaan vaikuttanut myös eräiden tukijärjestelmien yläikärajan poisto, jonka seurauksena luopujia on ollut aiempaa vähemmän ja vanhimpien viljelijöiden osuus kaikista ikäryhmistä on selvästi kasvanut.

Vuoden 2020 loppuun mennessä ohjelmakauden tavoitteesta tilamäärän suhteen saavutettiin 65 %. Myönnettujen tukien määrässä on ollut vuotuista vaihtelua, joka osittain johtuu muusta lainsäädännöstä, kuten muutoksista kansalliseen luopumistukijärjestelmään joka päättyi kokonaan vuoden 2018 lopussa.

Osa tilanpidon aloituksista toteutetaan aloitustukijärjestelmän ulkopuolella. Vuonna 2018 toteutetun 'Maatilojen sukupolvenvaihdokset ja kehittäminen' -hankkeen yhteydessä Maatalousyrittäjien eläkelaitos (Mela) ja Luonnonvarakeskus (Luke) arvioivat, että tiloilla tehtäisiin vuosittain yhteensä noin 800

sukupolvenvaihdosta. Aloitustuen ulkopuolella toteutuvat sukupolvenvaihdokset tehdään usein pienemmillä, sivutoimisilla tiloilla. Kun tarkastellaan rakennekehitystavoitteita ja sitä, että aloitustukea koskevan toimenpiteen tavoitteena on ollut kannustaa ja helpottaa sukupolvenvaihdoksia kehittyvillä, tulevaisuuteen tähtäävillä tiloilla, voidaan todeta, että määrällisestä tavoitteesta jäämisestä huolimatta toimenpide on tukenut ohjelman tavoitteita.

Tukikelpoisuustarkastelun läpäisseiden hakemusten joukosta valitaan ELY-keskuksissa hakemukset rahoitettavaksi käyttäen toimenpiteen valintakriteerien mukaista pisteytystä ja ottaen huomioon käytävissä oleva rahoitus. Valintakriteerien periaatteet on määritelty maaseutuohjelmassa ja yksilöity maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä. Eniten myönteisiä aloitustukipäätöksiä vuosina 2015 - 2020 on tehty Varsinais-Suomessa, Pohjois-Pohjanmaalla, Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla. Vähiten aloitustukea saavia on Kainuussa. Lypsykarjatalous ja viljanviljely olivat Lappia lukuun ottamatta osuudeltaan suurimpia aloitustukea saaneista tuotantosuunnista kaikkien ELY-keskusten alueilla. Lapissa poro- ja luontaiselinkeinojen aloituksia on eniten.

Suomessa, kuten muissakin EU-maissa, maatilojen määrä vähenee ja maatalousyrittäjien keski-ikä nousee. Vuonna 2010 Suomessa oli noin 59 500 maatilaa, kun vuonna 2020 tiloja oli noin 45 000 (Luonnonvarakeskus). Samaan aikaan viljelijöiden keski-ikä on noussut 51 vuodesta 53 vuoteen. Kyseisenä aikajaksona alle 40-vuotiaiden viljelijöiden osuus on pysynyt 16-17 %:ssa kaikista viljelijöistä. Tämä tarkoittaa, että viljelijöiden kokonaismäärän vähentyessä myös nuorten viljelijöiden kokonaismäärä on pienentynyt. Samaan aikaa yli 60-vuotiaiden viljelijöiden suhteellinen osuus on noussut noin 21 %:sta lähes 29 %:in ja myös kokonaismäärä on noussut.

Kohdeala 3A: Alkutuottajien kilpailukyvyyn parantaminen kytkemällä heidät paremmin maatalouselintarvikeketjuun maataloustuotteiden arvoa lisäävien laatujärjestelmien, paikallisten markkinoiden edistämistä sekä menekinedistämistä koskevien toimien, lyhyiden jakeluketjujen, tuottajaryhmien ja -organisaatioiden sekä toimialaorganisaatioiden avulla

Alkutuottajien kilpailukykyä parannetaan ensisijaisesti koulutuksella ja tiedonvälityksellä (M01), neuvonnalla (M02), investoinneilla fyysiseen omaisuuteen (M04), eläinten hyvinvoinnilla (M14) ja yhteistyötoimenpiteellä (M16). Tukemalla maataloustuotteiden jalostusta ja kauppaa voidaan parantaa tuottajien valmiuksia vastata kuluttajien toiveisiin mm. luomu- ja lähiruoan saatavuudesta. Myös yritysten jalostusastetta voidaan nostaa. Koulutuksen, neuvonnan ja yhteistyön avulla on mahdollista luoda ja lisätä edellytyksiä laadukkaiden elintarvikkeiden tuotannolle ja jopa viennille. Eläinten hyvinvointi -toimenpiteellä parannetaan eläinten pito-olosuhteita ja niiden hoitoa sekä vaikutetaan tuotantoeläinten lajinmukaisen hoidon edistämiseen. Myös neuvonnan kautta voidaan vaikuttaa eläinten terveydenhuollon ja hyvinvoinnin edistämiseen. Eläinten hyvinvoinnin edistämällä ja hyvällä kohtelulla pystytään vastaamaan entistä paremmin kuluttajien odotuksiin.

Kohdealan 3A suunniteltu kokonaisrahoitus on 523 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä kohdealta 3A oli toteutunut maksuina yhteensä 460,4 milj. euroa (88 %) ja sidottu oli 536,9 milj. euroa (102,7 %).

Kohdealan 3A tavoitteeksi on asetettu, että yhteistyöhön/paikalliseen menekinedistämiseen toimitusketjun toimijoiden välillä osallistuneiden maatilojen lukumäärä on ohjelmakauden lopussa 5 000 kpl (8,53 % maatiloista). Tavoite liittyy yhteistyö-toimenpiteen alatoimenpiteeseen M16.4 (Tuki horisontaaliseen ja vertikaaliseen yhteistyöhön toimitusketjun toimijoiden välillä lyhyiden toimitusketjujen ja paikallisten markkinoiden perustamiseksi ja kehittämiseksi sekä tuki paikallisiin menekinedistämistoimiin lyhyiden toimitusketjujen ja paikallisten markkinoiden kehittämiseksi). Tuettuja

hankkeita oli vuoden 2020 lopussa yhteensä 25 kpl (3,7 milj. euroa). Lyhyiden toimitusketjujen yhteistyöhön on osallistunut 651 tilaa.

Koulutus ja tiedonvälitys -toimenpiteen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 3A on 8milj. euroa ja tavoitteeksi on asetettu, että kohdealan 3A mukaisissa hankkeissa koulutetaan 800 hlö.

Toimenpiteestä M01 oli kohdealalta 3A toteutunut maksuina vuoden 2020 loppuun mennessä 5,7 milj. euroa ja sidottu oli 7,4 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2020 lopussa yhteensä 19 kpl, joista 5 oli koulutushankkeita (1,7 milj. euroa) ja 14 tiedonvälityshankkeita (5,5 milj. euroa).

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2020 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Neuvonnan (M02) tavoite kohdealalla 3A on 4 500 neuvontaa saaneita tuensaajia. Toimenpiteen M02 suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 3A on 5 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä toimenpiteestä oli kohdealalle 3A toteutunut maksuina 5,9 milj. euroa. Neuvonnan (M02) toimeenpanon etenemistä kuvataan tarkemmin luvussa 3.a. (ml. taulukko neuvontakäynneistä kohdealoittain).

Maataloustuotteiden jalostuksen, kaupan pitämisen ja/tai kehittämisen (M04.2) tavoite kohdealalla 3A on 500 tukea saanutta yritystä. Toimenpiteen M04.2 suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 3A on 83 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä oli kohdealalta 3A maksuina toteutunut 59,4 milj. euroa ja sidottu oli 86 milj. euroa.

Tuettuja hankkeita oli vuoden 2020 lopussa yhteensä 464 kpl. Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2020 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Eläinten hyvinvointikorvausten (M14) tavoite on 4 500 tuensaaja. Toimenpiteen M14 suunniteltu kokonaisrahoitus on 388 milj. euroa. Vuonna 2020 eläinten hyvinvointikorvauksia maksettiin 5 981 tilalle. Vuoden 2020 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 366,8 milj. euroa ja sidottu oli 397,8 milj. euroa. Yhteenvetotaulukon arvoon verrattuna ero johtuu siitä, että vuosittaiset tiedot on siinä laskettu yhteen. Vuosittaisia sidontoja ei voi laskea yhteen. Lisäksi eläinmääriä on etenkin rahoituskauden alussa poimittu tietojärjestelmästä ennen kuin tiedot ovat olleet lopulliset.

Eläinten hyvinvointikorvauksia myönnetään viljelijöille, jotka sitoutuvat toteuttamaan ohjelman mukaisia eläinten hyvinvointia edistäviä toimia. Eläinten hyvinvointisitoumus voidaan tehdä eläinlajikohtaisesti naudoista, sioista, lampaista ja vuohista tai siipikarjasta.

Eläinten hyvinvointikorvausten yleisenä tavoitteena on eläinten hyvinvoinnin kohentuminen. Tavoitteena on myös tuotantoeläinten lajinmukaisemman hoidon edistäminen ja viljelijöiden tietoisuuden lisääminen eläinten hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä. Eläinten hyvinvoinnin edistämällä ja hyvällä kohtelulla pystytään vastaamaan kuluttajien odotuksiin. Eläinten laidunnuksella on myönteisiä vaikutuksia paitsi laiduntavien eläinten hyvinvointiin myös maisemanhoitoon. Myös neuvonnalla on tavoitteiden saavuttamisessa keskeinen merkitys.

Vuonna 2020 eläinten hyvinvointikorvauksiin sitoutuneita oli nautatiloista 53 %, sikatiloista 70 %, lammas- ja vuohitiloista 54 % ja siipikarjatilasta 71 %.

Eläintenhyvinvointikorvauksista on vuonna 2020 annettu neuvontaa 328 tilalle. Käyntien aikana on käyty läpi hyvinvointikorvausten toimenpiteiden sisältöä ja niiden soveltuvuutta tiloille. Tämän lisäksi muu

eläinten hyvinvointi on ollut aihealueena 1 031 neuvontakäynnillä. Hyvinvointisuunnitelmien valmistelu uutena aihealueena maatilojen neuvontajärjestelmässä käynnistyi ja asiasta oli avoin keskustelutilaisuus ministeriön johtamana vuoden lopussa.

Eläinten hyvinvointikorvauksiin sitoutuneista tiloista tilavalvonta tehtiin 201 tilalle vuonna 2020. Yleisimmät valvonnassa havaitut puutteet liittyivät eläinten korvamerkintään ja eläinrekisterin tietoihin sekä tukiehtojen noudattamisen osalta makuualueen likaisuuteen ja riittämättömään kuivitukseen.

ELY-keskusten vuosikertomuksissa mainittiin, että kiinnostus eläinten hyvinvointiin ja tuotannon eettisyyteen on lisääntynyt. Eläinten hyvinvoinnin vaikutusta tuotannon tasoon ja tilan imagoon pidetään kilpailuvalttina. Eläinten hyvinvointikorvaukset ovat auttaneet vaikeassa asemassa olevien kotieläintilojen selviämistä ja tuotannon kehittämistä. Neuvonnalla on iso merkitys eläinten hyvinvoinnissa ja terveydenhoidossa. Joillain alueilla hakemusten määrä on lisääntynyt, vaikka kotieläintilojen määrä vähenee joka vuosi. Joillain alueilla moni kotieläintila uskoo lopettavansa tuotannon sen jälkeen, kun kotieläinrakennukset eivät enää täytä kiristyvän eläinsuojelulainsäädännön vaatimuksia. Perustasoon kuuluvien merkintöjen ja rekisteröintien merkitystä ei voi korostaa liikaa: valvontaseuraamukset ovat kohdistuneet eniten yksilöeläinten (naudat, lampaat, vuohet) merkitsemis- ja rekisteröintivirheisiin.

Yhteistyötoimenpiteen (M16) alatoimenpiteistä kohdealalle 3A vaikuttavat ensisijaisesti 16.1 (Tuki toimijaryhmien perustamiseen ja toimimiseen (EIP)), 16.2 (Tuki pilottihankkeisiin sekä uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen), 16.4 (Tuki horisontaaliseen ja vertikaaliseen yhteistyöhön toimitusketjun toimijoiden välillä lyhyiden toimitusketjujen ja paikallisten markkinoiden perustamiseksi ja kehittämiseksi sekä tuki paikallisiin menekinedistämistoimiin lyhyiden toimitusketjujen ja paikallisten markkinoiden kehittämiseksi, 16.6 (Tuki yhteistyöhön toimitusketjun toimijoiden välillä elintarvikkeissa, energiantuotannossa ja teollisissa prosesseissa käytettävän biomassan tarjoamiseksi kestävällä tavalla), 16.9 (Tuki maataloustoiminnan monipuolistamiseksi terveydenhuollon, sosiaalisen integroitumisen, yhteisön tukeman maatalouden sekä ympäristöä ja elintarvikkeita koskevan koulutuksen aloilla toteutettaviin toimintoihin) ja 16.10 (Muut).

Toimenpiteen M16 suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 3A on 39 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä toimenpiteestä oli kohdealalta 3A toteutunut maksuina 22,6 milj. euroa ja sidottu oli 39,9 milj. euroa.

Tuettuja hankkeita oli vuoden 2020 lopussa yhteensä 181 kpl, joista 6 oli toimenpiteen M16.1 mukaisia, 89 oli toimenpiteen M16.2 mukaisia, 25 oli toimenpiteen M16.4 mukaisia, 4 hanketta kohdistui toimenpiteeseen M16.6 (Biomassan tuotanto- ja jakeluketjut) ja niihin sidottiin 815 000 euroa. 57 hanketta oli toimenpiteen M16.10 mukaisia.

Kohdealan 3A mukaisissa EIP-hankkeissa (16.1) on mm. edistetty tuotantoeläinten hyvinvointia ja terveyttä Kuvaa nautaa –hankkeessa sekä kehitetty eläinten ruokinnan digitalisaatiota Digipaali –hankkeella. DigiTomkku –hankkeessa pyritään edistämään datan hallintaa ja –analyysia tomaatin, paprikan ja kurkun tuotannossa.

Alatoimenpiteessä 16.6 on vuonna 2020 rahoituspäätöksen saaneissa hankkeissa edistetty mm. yksityisteiden hallintoa, hoitoa ja perusparannusta sekä kehitetty kasvihuonetuotannon tehokkuutta.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2020 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla. Yhteistyötoimenpiteen (M16) toimeenpanon etenemistä kuvataan tarkemmin luvussa 3.a.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2020 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Toissijaiset vaikutukset

Kohdealaan 3A vaikuttavat toissijaisesti luonnonmukainen tuotanto (M11) ja Leader (M19) (maksettu yhteensä 522,7 milj. euroa). Luonnonmukaisen tuotannon toimenpiteellä voidaan vaikuttaa siihen, että alkutuottajat saadaan kytkettyä paremmin ruokaketjun laatujärjestelmiin. Paikallisia markkinoita pystytään edistämään ja yhteistyötä toimijoiden välillä lisäämään.

Kohdeala 3B: Maatilojen riskien ehkäisemisen ja hallinnan tukeminen

Kohdealalle 3B ei ole maaseutuohjelmassa otettu käyttöön ensisijaisesti vaikuttavia toimenpiteitä. Riskien ehkäisemiseen ja niiden hallintaan vaikutetaan välillisesti useiden ohjelmaan valittujen toimenpiteiden avulla.

Kohdealaan 3B vaikuttavat toissijaisesti koulutus ja tiedonvälitys (M01), neuvonta (M02), investoinnit fyysiseen omaisuuteen (M04), maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen (M07), ympäristökorvaukset (M10), luonnonmukainen tuotanto (M11), yhteistyö (M16) ja Leader (M19) (maksettu yhteensä n. 2 865 milj. euroa). Näillä toimenpiteillä vaikutetaan välillisesti maatilojen riskien ennaltaehkäisyyn ja hallintaan. Viljelijöiden ammattitaidon karttuminen vähentää toiminnan riskejä. Pieninfrastruktuurin ja laajakaistainfrastruktuurin luominen, parantaminen ja laajentaminen vähentävät paikallisen ja alueellisen toiminnan riskejä. Maaseutualueiden elinkeinoelämän kestävyyttä parannetaan lisäämällä toimijoiden ympäristötietoisuutta ja energia- ja resurssitehokkuutta sekä panostamalla eläinten terveyteen ja hyvinvointiin. Leader-toimenpiteillä voidaan vaikuttaa toimintaan paikallisella tasolla.

Kohdealat 4A-C: Biologisen monimuotoisuuden, mukaan luettuina Natura 2000 -alueet ja alueet, joilla on luonnonoloista johtuvia tai muita erityisrajoitteita, ja luonnonarvoltaan arvokkaan maataloustuotannon sekä Euroopan maisemien tilan ennallistaminen, säilyttäminen ja parantaminen; Vesien käytön hallinnan edistäminen, mukaan lukien lannoitteiden ja torjunta-aineiden käytön hallinta; Maaperän eroosion torjuminen ja maaperän hoidon parantaminen

Maiseman ja luonnon monimuotoisuuden ennallistaminen, säilyttäminen ja parantaminen (kohdeala 4A), vesiensuojelun edistäminen (kohdeala 4B) ja peltomaan kasvukunnan edistäminen ja eroosion estäminen (kohdeala 4C) toteutetaan ensisijaisesti luonnonhaittakorvauksilla (M13), ympäristökorvauksilla (M10), luonnonmukaisella tuotannolla (M11), investoinneilla fyysiseen omaisuuteen (M04), koulutuksella ja tiedonvälityksellä (M01), neuvonnalla (M02) ja yhteistyöllä (M16). Luonnonhaittakorvauksilla on mahdollista turvata maataloustuotannon jatkuminen ja näin saadaan säilytettyä maaseutumaisema avoimena ja hoidettuna sekä voidaan vaikuttaa maatalousluonnon monimuotoisuuteen.

Ympäristökorvauksilla voidaan ylläpitää ja kehittää luonnonniittyjä ja -laitumia sekä maatalousluonnon monimuotoisuutta ja maisemaa sekä ympäristöystävällisten tuotantomenetelmien käyttöä edistämällä ja maan kasvukunnosta huolehtimalla vähentää maataloudesta pinta- ja pohjavesiin sekä maaperään kohdistuvaa ympäristökuormitusta. Investointien avulla voidaan säilyttää ja lisätä luonnon monimuotoisuutta perustamalla ja kunnostamalla perinnebiotoopeja ja luonnonlaitumia.

Kosteikkoinvestoinneilla voidaan täydentää pelloilla tehtäviä vesiensuojelutoimenpiteitä ja samalla edistää kosteikkoalueilla viihtyvien lajien elinolosuhteita. Luonnonmukaisella tuotannolla on mahdollista edistää kasvi- ja eläinlajien monimuotoisuutta. Koulutuksen ja tiedonvälityksen, neuvonnan ja yhteistyön avulla pystytään lisäämään tuottajien ja muiden toimijoiden tietoisuutta luonnon monimuotoisuudesta,

maatalouden vesiensuojelusta ja maaperän kasvukunnon edistämisestä. Yhteistyö-toimenpiteen avulla on mahdollista toteuttaa pilottihankkeita.

Prioriteetin 4 tavoitteeksi on asetettu, että ympäristökorvausten (M10) toteutusala on ohjelmakauden lopussa 1,9 milj. ha. Tavoitteeksi kohdealalle 4A on asetettu, että 17,6 % maatalousmaasta kohdistuu luonnon monimuotoisuuden hoitoon (399 800 ha), kohdealalle 4B, että 79,9 % maatalousmaasta kohdistuu vesienhoidon parantamiseen (1 814 100 ha) ja kohdealalle 4C, että 53,9 % maatalousmaasta kohdistuu maaperän hoidon parantamiseen (1 225 000 ha). Vuoden 2020 lopussa ympäristökorvausten sitomusala oli yhteensä 2,04 milj. hehtaaria. Kohdealan 4A toteuma oli 324 722 ha (81 %), kohdealan 4B 1 889 764 ha (104 %) ja kohdealan 4C 1 608 435 (131 %). Tavoitealat ylittyivät jo ensimmäisenä toteutusvuonna vesienhoitoon ja maaperään kohdistuvista toimenpiteistä koostuvissa indikaattoreissa T10 ja T12. Luonnon monimuotoisuuden kohdistuvien toimien pinta-alaa kuvaavasta indikaattorista on toteutunut vuoteen 2020 mennessä noin 81 %.

Kohdealojen pinta-aloja ei tule laskea yhteen eikä lukuja voi verrata indikaattoritaulukoiden 11b5b ja 11f1 lukuihin, koska luokitteluperusteet poikkeavat toisistaan. Seurantataulukossa kohdealojen pinta-alat on laskettu yhteen. Manner-Suomen käytössä oleva maatalousmaa vuoden 2020 lopussa oli 2,26 milj. ha.

Prioriteetin 4 suunniteltu kokonaisrahoitus on yhteensä 5 828 milj. euroa, josta 2 024 milj. euroa on kokonaan kansallista rahoitusta. Kokonaan kansallista rahoitusta on käytettävissä luonnonhaittakorvauksiin. Maksuina oli toteutunut vuoden 2020 loppuun mennessä 5 709 milj. euroa (97,9 %) ja sidottu oli 5 854 milj. euroa (100,4 %). EU-osarahoitteisesta osuudesta oli toteutunut maksuina 3 7401 milj. euroa (98) % ja sidottu oli 3 878 milj. euroa (101 %). Kokonaan kansallisesta osuudesta oli toteutunut maksuina vuoden 2020 loppuun mennessä 1 968 milj. euroa ja sidottu oli 2 016 milj. euroa.

Koulutus ja tiedonvälitys -toimenpiteen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus prioriteetille 4 on 7,2 milj. euroa ja tavoitteeksi on asetettu, että prioriteetin 4 mukaisissa hankkeissa koulutetaan 2 300 hlö.

Toimenpiteestä M01 oli prioriteetilta 4 toteutunut maksuina vuoden 2020 loppuun mennessä 4,5 milj. euroa ja sidottu oli 5,4 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2020 lopussa yhteensä 19 kpl. Kaikki olivat tiedonvälityshankkeita.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2020 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Neuvonnan (M02) tavoite prioriteetille 4 on 43 000 neuvontaa saanutta tuensaajaa. Toimenpiteen M02 suunniteltu kokonaisrahoitus prioriteetille 4 on 12 milj. euroa. Neuvontaa saaneiden tilojen määrä vuoden 2020 lopussa oli 20 522. Vuoden 2020 loppuun mennessä toimenpiteestä oli prioriteetilta 4 toteutunut maksuja 10,3 milj. euroa. Neuvonnan (M02) toimeenpanon etenemistä kuvataan tarkemmin luvussa 3.a. (ml. taulukko neuvontakäynneistä kohdealoittain).

Ei-tuotannollisten investointien (M04.4) tavoite on 819 tuettua kohdetta. Toimenpiteen suunniteltu kokonaisrahoitus on 6 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä oli toimenpiteestä toteutunut maksuina 4,4 milj. euroa ja sidottu oli 6,1 milj. euroa. (Aiemmissa kirjauksissa sattuneen virheen vuoksi SFC:ssä on virheellinen sidontatieto.) Perinnebiotooppien alkuraivaukseen ja aitaamiseen on kaikkiaan myönnetty rahoitusta 152 kpl investoinnille (1,5 milj. euroa) ja kosteikkojen rakentamiseen 136 kpl investoinnille (4,5 milj. euroa). Ei-tuotannollisilla investoinneilla mahdollistetaan kosteikkojen

perustaminen ja perinnebiotooppien sekä luonnonlaidunten ennallistaminen, minkä jälkeen investointikohteelle tulee tehdä ympäristökorvauksen mukainen viisivuotinen hoitosopimus.

Vuosien 2015-2017 hauista tehtyjen päätösten myötä ei-tuotannollisiin investointeihin ohjelmakaudelle 2014-2020 varattu määräraha tuli sidotuksi. Uutta hakua ei ole avattu enää vuoden 2017 jälkeen. Vaikuttavuudeltaan hyväksi arvioituja investointihakemuksia saatiin ohjelmakauden ensimmäisinä vuosina niin runsaasti, että toimenpiteeseen varattu rahoitus ohjattiin käytettäväksi etupainotteisesti.

Ympäristökorvauksiin (M10) suunniteltu kokonaisrahoitus on 1 744 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä oli toimenpiteestä toteutunut maksuina 1 730 milj. euroa (99,2 %) ja sidottu oli 1 766 milj. euroa (101,2 %). Ympäristökorvauksen sidontojen osalta luvut on poimittu tiettyinä aikoina vuodesta vuosikertomuksen koostamisen aikataulun vaatimusten mukaisesti. Luvut eivät ole olleet poimintahetkellä täysin lopullisia. Lisäksi on huomioitava, että muutokset sitoumuksissa ja sopimuksissa aiheuttavat muutosta myös aikaisemmille vuosille.

Ympäristösitoumukseseen sitoutui vuonna 2015 viisivuotisin sitoumuksin noin 86 % aktiivilijelijöistä, jotka hakivat suorien tukien perustukea. Vuonna 2020 sitoumuksia voimassa oli 40 291 kappaletta, joista kyseisenä vuonna maksettiin kaikkiaan 40 224 sitoumukselle. Sitoumusmäärä on vähentynyt vuodesta 2015 yli 5 000 sitoumuksella. Vähentyminen on pääasiassa seurausta tilojen luopumisesta tuotannosta, eikä sitoutuneiden suhteellinen osuus perustukea hakeneista aktiivilijelijöistä ole juurikaan muuttunut.

Vuonna 2015 sitoumusala oli noin 2,08 miljoonaa hehtaaria. Yli 90 % suorien tukien perustukea hakeneiden tilojen kasvulohkojen pinta-alasta oli ympäristösitoumusten piirissä. Vuonna 2020 sitoumusala oli noin 2,04 miljoonaa hehtaaria. Sitoumusala on vähentynyt vuodesta 2015 yli 45 000 hehtaarilla. Tuotannosta luopuvien tilojen sitoumusala siirtyy kuitenkin useimmiten toisille ympäristösitoumukseseen sitoutuneille viljelijöille, mikä näkyy tilakohtaisen toimenpiteen pinta-alan pysymisenä vakaalla tasolla. Lohkojen siirtyminen toiselle sitoutuneelle voi aiheuttaa muutoksia lohkoilla toteutettavissa lohko-kohtaisissa toimenpiteissä. Alla olevissa taulukoissa on esitetty ympäristösitoumuksen sitoumusten määrä, myönnetty pinta-ala sekä maksettu määrä vuosina 2015-2020 niiden sitoumusten osalta, joille on kyseisenä vuonna maksettu ympäristösitoumuksesta korvausta.

Ympäristösitoumusten tavoiteala täyttyi jo ensimmäisenä sitoumusvuonna 2015, eikä uusia sitoumuksia ole sen jälkeen tehty. Sitoumusalan hallinnan muutoksissa, kuten sukupolvenvaihdoksissa, luopujan olemassa olevaa sitoumusta voidaan jatkaa tai se voidaan jakaa.

Ympäristösitoumusten pinta-ala tilakohtaisessa ravinteiden tasapainoisen käytön toimenpiteessä on pysynyt melko ennallaan sitoumuskauden alusta lähtien peltoviljelykasvilla (noin 1,8 milj. ha v. 2020). Ensimmäiseen sitoumusvuoteen nähden puutarhakasvien ala tilakohtaisessa toimenpiteessä kasvoi 6 000 hehtaarilla vuoteen 2018 asti, mutta on sen jälkeen vähentynyt. Vuonna 2020 puutarhakasvien ala (noin 37 840 ha v. 2020) pieneni edellisestä vuodesta noin 3 300 hehtaarilla. Tilakohtaisen toimenpiteen puutarhakasvien alaan vaikuttaa mm. markkinatilanne ja sääolosuhteet.

Peltojen talviaikaisen kasvipeitteisyyden toimenpiteessä on ohjelmakauden aikana ollut havaittavissa siirtymistä kohti korkeampia kasvipeitteisyysprosenttiluokkia. Peitteisyydessä on jonkin verran vuosien välistä vaihtelua, johon vaikuttaa mm. syksyn sääolosuhteet ja syyskylvön onnistuminen. Pinta-alan kasvua on tapahtunut myös puutarhakasvien orgaanisen katteen käytön ja vaihtoehtoisen kasvinsuojelun toimenpiteissä sekä lietelannan sijoittamisen toimenpiteessä. Lietelannan sijoittamisen toimenpide keskittyy entistä harvemmillä tiloilla, mikä voi olla seurausta yleisestä kotieläintilojen määrän vähenemisestä. Ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrättämisen pinta-ala on vaihdellut ollen vuonna

2020 hieman edellisvuotta suurempi. Kerääjäkasvien pinta-ala on notkahduksen jälkeen kääntynyt selvään kasvuun vuonna 2020.

Suojavyöhykenurmien pinta-ala vähenee, kun uusia aloja ei ole voinut ilmoittaa ja aiemmin ilmoitettuja jää pois mm. valvonnan havaintojen myötä. Viisivuotisten sitoumusten päätyminen ja sitoumusten vapaehtoinen jatkaminen vuodelle 2020 näkyy selvänä alenemana suojavyöhykepinta-alassa vuonna 2020. Pinta-alan merkittävää vähenemistä on tapahtunut myös monivuotisissa ympäristönhoitonurmista, viherlannoitusnurmissa ja luonnonhoitopeltonurmista. Väheneminen on ollut erityisen suurta monivuotisten ympäristönurmien toimenpiteessä, joka on turvemaille kohdennettu nurmitoimenpide. Tässä toimenpiteessä pinta-ala on noin 60 % siitä, mitä se enimmillään on ollut.

Vuoden 2016 lohkokohtaisten toimien pinta-aloissa voitiin havaita, että ohjelmamuutoksella vuodelle 2016 määritellyt tilakohtaiset enimmäispinta-alarajaukset vähentäisivät näiden toimien kokonaispinta-aloja. Esimerkiksi vähenemä kerääjäkasvien pinta-alassa vuosien 2015 ja 2016 välillä on seurausta tilakohtaisen enimmäismaksualan rajaamisesta. Vuoteen 2017 ei kohdistunut uusia hallinnollisia rajoituksia toimenpiteiden toteuttamiselle. Vuonna 2018 saneerauskasvien ala putosi noin puoleen johtuen tiukennetuista soveltamisvaatimuksista. Vuonna 2020 ei tehty uusia rajoituksia. Vuoden 2020 toteumassa näkyy, että osa tuensaaajista ei ole jatkanut sitoumustaan ja lisäksi tuensaaajien on ollut mahdollista luopua yhdestä tai useammasta lohkokohtaisesta toimenpiteestä sitoumusta jatkaessaan. Sen sijaan uusia sitoumuksia ei ole vuoden 2015 jälkeen voinut tehdä.

Vuonna 2020 erilaisia pinta-alaperusteisia *ympäristösopimuksia* oli yhteensä noin 34 500 hehtaaria. Vuoden 2020 pinta-alaperusteisiin ympäristösopimuksiin myönnettiin yhteensä noin 17,35 milj. euroa.

Ympäristösopimus maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoidosta oli vuonna 2020 kaikkiaan 2 256 tilalla ja pinta-alaa näissä 32 344 hehtaaria (tavoiteala 42 000 ha). Pinta-ala väheni noin 780 hehtaarilla. Alan vähentyminen liittyy siihen, että vuonna 2015 alkaneet viisivuotiset sopimukset päättyivät ja niitä jatkettiin vuodelle 2020 yhdellä vuodella tuensaaajan niin halutessa. Uusia sopimuksia tehtiin sen sijaan vain ei-tuotannollisen investoinnilla kunnostetuille kohteille sekä aiemman rahoituskauden vasta päättyneisiin sopimuskohteisiin. Sopimusalasta noin 36 % on arvokkaaksi perinnebiotoopiksi luokiteltua ja 64 % on muita perinnebiotooppeja, luonnonlaitumia, metsäsaarekkeita ja reunavyöhykkeitä. Aiemmin erikseen tilastoitu palkkiolaji muut perinnebiotoopit yhdistettiin luonnonlaitumien ym. kohteiden kanssa, koska niillä on sama korvaustaso. Ohjelmakauden loppuun saavutettavaksi suunnitellusta tavoitealasta on toteutunut noin 77 %.

Kosteikon hoidon pinta-ala kasvoi 42 hehtaarilla vuodesta 2019. Kosteikkosopimuksia oli vuonna 2020 voimassa 365 tilalla ja ne koskivat yhteensä 1 291 hehtaaria (tavoiteala 1 100 ha). Uusia sopimuksia tehtiin vuonna 2020 vain ei-tuotannollisella investoinnilla perustetuille kohteille sekä aiemman rahoituskauden kauden vasta päättyneisiin sopimuskohteisiin.

Kurki-, hanhi, ja joutsenpeltojen sopimus ei ole ollut haettavana vuosina vuoden 2015 jälkeen sillä jo vuoden 2015 haku ylitti asetetun tavoitealan. Vuonna 2015 haettujen sopimusten sopimuskausi eli toimenpiteen toteutus tiloilla alkoi kuitenkin tässä sopimustyyppissä vasta vuonna 2016. Kurki-, hanhi- ja joutsenpelto sopimuksia oli voimassa vuonna 2020 yhteensä 51 tilalla kokonaisalaltaan 845 hehtaaria (tavoiteala 800 ha).

Vuonna 2020 ei voinut tehdä kokonaan uusia alkuperäisrotujen kasvattamisen sopimuksia, vuonna 2015 alkaneita sopimuksia pystyi jatkamaan yhdellä vuodella. Vuonna 2020 sopimuksia oli 509 tilalla, yhteensä 572 sopimusta. Usealla tilalla oli siten enemmän kuin yksi sopimus. Sopimusten määrä vuonna 2020 on vain noin 70 % vuoden 2019 sopimusmäärästä, sillä moni tuensaaaja ei halunnut jatkaa sopimusta

yhdellä vuodella vuonna 2015 alkaneen sopimuksen päätyttyä. Kokonaisuainemäärä väheni kuitenkin sopimusmäärää lievemmin. Alkuperäisrotujen kasvattamisen ympäristösopimuksista myönnettiin vuonna 2020 yhteensä noin 2,6 miljoonaa euroa. Tiloilla on eniten sopimuksia suomenlampaista, itäsuomen-, länsisuomen- ja pohjoissuomenkarjan naudoista.

Ohjelmakauden vaihteessa jäi voimaan noin 1 750 erityistukisopimusta, joiden mukauttaminen uuden kauden sopimukseksi ei ollut mahdollista. Sopimukset olivat pääasiassa 10- tai 20-vuotisia sopimuksia suojavyöhykkeistä sekä kosteikkojen tai luonnon monimuotoisuuden hoidosta. Sopimukset koskivat noin 7 745 hehtaaria ja niistä maksettiin vuonna 2015 yhteensä 2,25 milj. euroa.

Vuonna 2020 oli aiemmilta ohjelmakausilta voimassa erityistukisopimuksia jäljellä vielä yhteensä 56 sopimusta. Sopimukset olivat pääasiassa 10-vuotisia sopimuksia suojavyöhykkeistä sekä kosteikkojen tai luonnon monimuotoisuuden hoidosta. Sopimukset koskivat noin 267 hehtaaria ja niistä maksettiin vuonna 2020 yhteensä noin 108 700 euroa. Ohjelmakauden 2000-2006 erityistukisopimuksia ei ollut enää voimassa.

Toimenpide 10.2. käsittää kolme geenipankkisäilytyssopimusta: alkuperäiskasvien ylläpito, alkuperäiskasvien varmuuskokoelmat ja alkuperäiseläinten perimän säilytys.

Alkuperäiskasvien ylläpitosopimuksia oli vuonna 2020 voimassa 11 sopimusta, jotka ovat alkaneet vuosina 2015- 2018. Uusia viisivuotisia alkuperäiskasvien ylläpitosopimuksia ei ollut mahdollista tehdä vuonna 2020. Vuonna 2015 alkanutta neljää sopimusta jatkettiin vuodella. Ruokavirastovirasto maksoi alkuperäiskasvien ylläpito -sopimukselle vuoden 2020 korvauksen 4 400 euroa yhdessä erässä joulukuun alussa 2020

Alkuperäiskasvien varmuuskokoelman ja alkuperäiseläinten perimän säilytys -toimenpiteissä on molemmissa voimassa yksi kansallista geenivaraohjelmaa toteuttava sopimus. Alkuperäiskasvien varmuuskokoelmat sopimuksen viidennestä sopimusvuodesta maksettiin 30 000,00 euroa vuoden 2020 joulukuussa ja alkuperäiseläinten perimän säilytys -sopimuksen viidennestä sopimusvuodesta maksettiin 26 902,15 myös joulukuussa 2020. Sopimuksista voidaan viisivuotisen sopimuskauden aikana toteutuman mukaan maksaa enintään 30 000 euroa sopimusvuotta kohti alkuperäiskasvien varmuuskokoelmat -toimenpiteessä ja 60 000 euroa sopimusvuotta kohti alkuperäisrotujen perimän säilytys -toimenpiteessä.

Kumpaakin sopimusta jatkettiin yhdellä vuodella. Sopimusaika on molemmissa sopimuksissa jatkovuotena 1.5.2020 – 30.4.2021.

Alatoimenpiteestä 10.2 maksettiin vuonna 2020 yhteensä 61 302,15 euroa.

Luonnonmukaisen tuotannon (M11) toteutusalan tavoitteeksi on asetettu 355 000 hehtaaria. Toimenpiteen suunniteltu kokonaisrahoitus on 352 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 318,7 milj. euroa ja sidottu oli 372,3 milj. euroa. Luonnonmukaisen tuotannon sidontojen osalta luvut on poimittu tietynä aikana vuodesta vuosikertomuksen koostamisen aikataulun vaatimusten mukaisesti. Luvut eivät ole olleet poimintahetkellä täysin lopullisia. Lisäksi on huomioitava, että muutokset sitoumuksissa ja sopimuksissa aiheuttavat muutosta myös aikaisemmille vuosille.

Luonnonmukaisen tuotannon toteutusalan tavoitteeksi on asetettu 355 000 hehtaaria. Vuonna 2020 luonnonmukaisen tuotannon sitoumusala oli 296 795 hehtaaria. Noin 36 % luonnonmukaisen tuotannon sitoumusalasta oli luonnonmukaisen kotieläintuotannon sitoumuksen piirissä. Luonnonmukaisen tuotannon sitoumusalan kehitys ohjelmakauden aikana on esitetty taulukossa 1. Uusia luomusitoumuksia on voinut tehdä vuosina 2015-2018 vuosittain sekä vuonna 2020. Poikkeuksellisesti uudet sitoumukset tai

lisäalat vanhoihin sitoumuksiin eivät olleet haettavissa vuonna 2019. Keskimääräinen kasvu ohjelmakaudella on ollut 11,3 % vuodessa vuosina 2015-2020. Luomusitoumusten sitoumusalan osuus peltoalasta oli vuonna 2020 noin 13,1 prosenttia.

Luonnonmukaista kotieläintuotantoa koskevia sitoumuksia tehneet tilat ovat keskipinta-alaltaan noin 102 hehtaaria. Kaikkien luomusitoumusten keskipinta-ala oli noin 65 hehtaaria. Luonnonmukaisesti tuotettujen tilojen keskipinta-ala on siten suurempi kuin kaikkien tuotantosuuntien tilojen keskipinta-ala, joka oli 49 hehtaaria vuonna 2020.

Vuonna 2015 alkaneet viisivuotiset sitoumukset päättyivät vuoden 2019 jälkeen. Sitoumuksia jatkettiin tuensaajan niin halutessa vuodelle 2020. Ne luonnonmukaisen tuotannon sitoumuksen tehneet kotieläintilat, jotka eivät olleet siirtäneen kotieläimiä luomuun, saivat jatkaa sitoumusta vain, jos eläimet siirretään luomuun tai tila alkaa tuottaa luonnonmukaisen tuotannon sitoumuksen edellyttämiä myyntikasveja. Uusia luomusitoumuksia tehtiin vuonna 2020 311 kpl. Uusia kotieläinsitoumuksia annettiin 60 kpl, näistä 32 tilalla oli aiemmin sitoumus vain kasvintuotannosta.

Voimassa olevien sitoumusten maksua haettiin päätukihaun yhteydessä 15.6. mennessä. Korvauksen ensimmäinen erä maksettiin 8.10. alkaen. Ensimmäisenä eränä maksettiin 85 prosenttia kasvintuotannon korvauksessa. Toinen erä maksetaan keväällä arviolta toukokuulla 2020, kun tiedot edellisen vuoden kotieläinmääristä on saatu. Toisessa erässä maksetaan kotieläinten perusteella määräytyvät korvaus sekä loppuosa kasvintuotannon korvauksesta.

Luonnonmukaisen tuotannon toimenpiteestä maksettiin kalenterivuonna tukivuodelta 2020 yhteensä noin 58,4 miljoonaa euroa. Summaan sisältyi tukivuoden 2019 maksuja noin 20,8 miljoonaa euroa, joka koostui luonnonmukaisen tuotannon korvauksen loppumaksusta ja kotieläintuotannon korvauksesta.

Luonnonmukaisen tuotannon korvausta maksettiin vuonna 2020 noin 286 000 hehtaarille, 4 570 tuensaajalle. Tähän sisältyy noin 1 500 hehtaaria avomaavihannesten viljelyalaa, josta maksettiin avomaavihannesten viljelyä koskeva korkeampi korvaus 219 tuensaajalle. Avomaavihanneksista maksettu viljelyala oli tätä tuotantoa harjoittavilla tiloilla keskimäärin 6,8 hehtaaria.

Luonnonmukaisen tuotannon maksettu pinta-ala kasvoi noin 17 000 hehtaarilla, mutta hakijoita oli noin 30 vähemmän kuin edellisellä vuonna. Luonnonmukaisen kotieläintuotannon sitoumuksen tehneitä tuensaajia oli 1040. Verrattuna edellisen vuoteen luonnonmukaiseen kotieläintuotantoon sitoutuneiden määrä lisääntyi noin kuudellakymmenellä.

Luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden markkinat ovat jatkaneet kasvuaan. Tämän yhdessä tavanomaisen tuotannon heikon kannattavuuden kanssa odotetaan edistävän luonnonmukaisesti tuotetun pinta-alan kasvua edelleen. Luonnonmukaisen tuotannon koulutuksen ja neuvonnan rooli on merkittävä uusien tuottajien luonnonmukaiseen tuotantoon sitoutumiselle. Päätös luomutuottajaksi siirtymiseen kypsyy tiloilla vähitellen ja käydyn luomukoulutuksen ja luomutuottajaksi siirtymisen välillä vierähtää usein useampi vuosi.

Vuonna 2021 luomusitoumukset ja lisäalat voimassa oleviin sitoumuksiin ovat jälleen haettavissa.

Luonnonhaittakorvauksien (M13) suunniteltu kokonaisrahoitus on yhteensä 3 694,8 milj. euroa, josta 1 671 milj. euroa on EU-osarahoitteista osuutta ja 2 024,8 on kokonaan kansallisesti rahoitettavaa osuutta. Vuoden 2020 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina yhteensä 3 635,1 milj. euroa,

josta EU-osarahoitteinen osuus oli 1 667,4 milj. euroa ja kokonaan kansallinen osuus oli 1 967,7 milj. euroa. Toteutusalan tavoitteeksi on asetettu 2,1 milj. ha.

Yhteenvetotaulukon sidonta- ja maksutiedot poikkeavat todellisista arvoista. Rahoituskauden alun luvut ovat epätarkkoja. Virhe aiheutuu esimerkiksi eläinmääräilmoitusten vuoksi. Luonnonhaittakorvauksien toteutusala vuoden 2020 lopussa oli 2,17 milj. ha ja korvauksia maksettiin 45 400 tilalle. Luonnonhaittakorvausta saaneiden tilojen lukumäärä on vähentynyt koko rahoituskauden ajan. C-alueella (M13.1) korvausta maksettiin 1 145 510 hehtaarille ja AB-alueella (M13.2) 1 020 814 hehtaarille.

Luonnonhaittakorvauksessa on käytössä tuen asteittainen alenema (degressio), kun tilakoko ylittää tietyn raja-arvon. Vuonna 2020 C-alueella 1 005 tilaa täytti ensimmäisen degressioportaan (tilakoko 150-300 ha) ja vastaava luku AB-alueella oli 1 277 tilaa. Seuraavan degressioportaan (tilakoko yli 300 ha) täytti C-alueella 105 tilaa ja AB-alueella 175 tilaa. Tilakoko kasvaa vuosittain niin, että degressiorajat koskevat vuosittain yhä useampaa tuensaajaa. Sama kehitys on jatkunut koko rahoituskauden ajan.

Vuonna 2016 otettiin käyttöön rajoitus, jolla rajoitettiin luonnonhaittakorvauksiin hyväksyttävää tukikelpoista alaa siten, että vain 25 % tilan kokonaispeltoalan suojavyöhykkeistä hyväksytään luonnonhaittakorvaukelpoisiksi.

Yhteistyötoimenpiteen (M16) alatoimenpiteistä prioriteetille 4 vaikuttavat ensisijaisesti 16.1 (Tuki toimijaryhmien perustamiseen ja toimimiseen (EIP)), 16.2 (Tuki pilottihankkeisiin sekä uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen) ja 16.5. (Tuki yhteisiin toimiin ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä tuki ympäristöhankkeita ja nykyisiä ympäristökäytäntöjä koskeviin yhteisiin lähestymistapoihin).

Toimenpiteen M16 suunniteltu kokonaisrahoitus prioriteetille 4 on 12,1 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä toimenpiteestä oli prioriteetilta 4 toteutunut maksuina 6,5 milj. euroa ja sidottu oli 10,7 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2020 lopussa yhteensä 39 kpl, joista 3 oli toimenpiteen M16.1 mukaisia, 23 oli toimenpiteen M16.2 mukaisia ja 13 oli toimenpiteen M16.5 mukaisia.

Kohdealojen 4A-C mukaisissa toimenpiteen 16.2 (Tuki pilottihankkeisiin sekä uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen) hankkeissa selvitettiin vuonna 2020 esimerkiksi rantalaiduntamisen vaikutuksia kokonaisvaltaisesti niin luontoarvojen, laiduntavien eläinten hyvinvoinnin, vesien tilan kuin rantojen virkistyskäytön ja elinkeinojen näkökulmasta. Selvitysten perusteella päivitetään rantalaiduntamisen ohjeistusta. Hankkeen tuottamaa tietoa tarvitaan rantojen hoidon suunnittelun ja eri käyttömuotojen yhteensovittamisen tueksi sekä hoidon vaikuttavuuden lisäämiseksi.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2020 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Toissijaiset vaikutukset

Prioriteettiin 4 vaikuttavat toissijaisesti investoinnit fyysiseen omaisuuteen (M04), maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen (M07), luonnonmukainen tuotanto (M11), eläinten hyvinvointi (M14), yhteistyö (M16) ja Leader (M19) (maksettu yhteensä 1,4 mrd. euroa). Investoinnit jaloittelutarhoihin ja lannan säilytykseen, käsittelyyn ja käyttöön sekä salaojitukseen ja säätösalojitukseen vähentävät maataloudesta aiheutuvaa vesistökuormitusta ja parantavan maan kasvukuntoa. Luonnonmukainen tuotanto vähentää vesistökuormitusta synteettisten kemiallisten lannoitteiden ja kasvinsuojeluaineiden käyttökiellon vuoksi ja parantaa maan kasvukuntoa orgaanisten lannoitusaineiden käytön vaikutuksesta. Eläinten hyvinvointia

lisäävällä laidunnuksella saadaan aikaan myönteisiä vaikutuksia maisemaan ja luonnon monimuotoisuuteen. Yhteistyötoimenpiteen avulla on mahdollista toteuttaa pilottihankkeita. Yhteisöllisesti, paikallisesti toteuttavat ympäristön tilaa parantavat toimet vaikuttavat positiivisesti luonnon monimuotoisuuteen, vesien tilaan ja maaperän kasvukuntoon.

Kohdeala 5A: Maatalouden vedenkäytön tehostaminen

Kohdealalle 5A ei ole maaseutuohjelmassa otettu käyttöön ensisijaisesti vaikuttavia toimenpiteitä.

Kohdealaan 5A vaikuttavat toissijaisesti koulutus ja tiedonvälitys (M01) ja yhteistyö (M16) (maksettu yhteensä 146,4 milj. euroa).

Kohdeala 5B: Maatalouden ja elintarvikejalostuksen energiatehokkuuden lisääminen

Energiatehokkuuden lisäämiseen vaikutetaan ensisijaisesti koulutuksella ja tiedonvälityksellä (M01), neuvonnalla (M02) ja yhteistyöllä (M16). Vaikutuksia voidaan saada aikaan tukemalla koulutusta ja neuvontaa, joissa pyritään energian säästöön ja energiatehokkuuden parantamiseen. Yhteistyön kautta voidaan kehittää uusia energiatehokkaampia menetelmiä ja tekniikoita maataloudessa.

Kohdealan 5B suunniteltu kokonaisrahoitus on 8milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä kohdealalta 5B oli toteutunut maksuja yhteensä 2,5 milj. euroa (31,1 %) ja sidottu oli 3,0 milj. euroa (37,3 %).

Koulutuksen ja tiedonvälityksen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5B on 1 milj. euroa ja tavoitteeksi on asetettu, että kohdealan 5B mukaisissa hankkeissa koulutetaan 400 hlö.

Toimenpiteestä oli kohdealalta 5B toteutunut maksuina 320 431 euroa ja sidottu oli 348 366 euroa. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2020 lopussa yhteensä 1 kpl (tiedonvälityshanke).

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2020 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Neuvonnan (M02) tavoite kohdealalla 5B on 2 000 neuvontaa saaneita tuensaaajia. Neuvontaan suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5B on 1 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 449 142 euroa. Neuvonnan (M02) toimeenpanon etenemistä kuvataan tarkemmin luvussa 3.a. (ml. taulukko neuvontakäynneistä kohdealoittain).

Yhteistyötoimenpiteen (M16) alatoimenpiteistä kohdealalle 5B vaikuttavat ensisijaisesti 16.1. (Tuki toimijaryhmien perustamiseen ja toimimiseen (EIP)) ja 16.2. (Tuki pilottihankkeisiin sekä uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen).

Toimenpiteen M16 suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5B on 6 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 1,7 milj. euroa. Sidottu oli 2,2 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2020 lopussa yhteensä 5 kpl, joista 1 oli toimenpiteen M16.1 mukaisia ja 4 oli toimenpiteen M16.2 mukaisia.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2020 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Toissijaiset vaikutukset

Kohdealaan 5B vaikuttavat toissijaisesti investoinnit fyysiseen omaisuuteen (M04), yhteistyö (M16) ja Leader (M19) (maksettu yhteensä 655 milj. euroa). Vaikutuksia voidaan saada aikaan tukemalla investointeja, joissa pyritään energian säästöön ja energiatehokkuuden parantamiseen. Leader-toimenpiteillä voidaan kehittää toimintaa monipuolisesti paikallisella tasolla.

Kohdeala 5C: Uusiutuvien energialähteiden sekä biotalouteen tarkoitettujen sivutuotteiden, jätteiden, jäännösten ja muiden kuin elintarvikkeiksi tarkoitettujen raaka-aineiden tarjonnan ja käytön helpottaminen

Uusiutuvan energian tuotantoa ja käyttöä sekä materiaalitehokkuutta edistetään ensisijaisesti koulutuksella ja tiedonvälityksellä (M01), neuvonnalla (M02), investoinneilla fyysiseen omaisuuteen (M04) ja yhteistyöllä (M16). Vaikutuksia voidaan saada aikaan tukemalla maatilojen investointeja, joissa pyritään uusiutuvien luonnonvarojen ja kierrätettävien materiaalien tarkoituksenmukaiseen käyttöön, raaka-aineiden tehokkaaseen hyödyntämiseen sekä läpi tuotantoprosessin ulottuvaan resurssien kestävään ja samalla taloudellisesti kannattavaan käyttöön. Yhteistyön kautta voidaan kehittää hajautetun energian tuotantoa, resurssitehokkuutta ja kehittää uusia toimintamalleja. Näillä toimenpiteillä on mahdollista edistää uusiutuvan energian ja energian tuotantoon suunnattujen raaka-aineiden tuotantoa ja käyttöä sekä jätteiden ja tuotannon sivuvirtojen käyttöön perustuvia uusia elinkeinomahdollisuuksia maaseudulla.

Kohdealan 5C suunniteltu kokonaisrahoitus on 67,8 milj. euroa, josta kokonaan kansallista rahoitusta on 23,9 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä kohdealalta 5C oli toteutunut maksuina yhteensä 32,5 milj. euroa, josta 2,4 milj. euroa oli kokonaan kansallista osuutta. Sidottu oli 54,2 milj. euroa, josta kokonaan kansallinen osuus oli 10,5 milj. euroa.

Kohdealan 5C tavoitteeksi on asetettu, että maatalainvestointeihin (M04.1) tukea saaneiden tilojen lukumäärä on ohjelmakauden lopussa 455 kpl. Toimenpiteessä M04.1 oli vuoden 2020 loppuun mennessä hyväksytty yhteensä 811 hanketta.

Kohdealan 5C mittarilla esitetään uusituvan energian tuotannon osuus kokonaisinvestoinneista (T16). Mittarin tavoite sisältää myös yksityisen rahoituksen (117,9 milj. euroa). Uusiutuvan energian tuotantoon varatusta julkisen rahoituksen osuudesta on sidottu 99,5 %.

Koulutuksen ja tiedonvälityksen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5C on 4 milj. euroa ja tavoitteeksi on asetettu, että kohdealan 5C mukaisissa hankkeissa koulutetaan 300 hlö.

Toimenpiteestä oli kohdealalta 5C toteutunut vuoden 2020 loppuun mennessä maksuina 2,8 milj. euroa ja sidottu oli 3,4 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2020 lopussa yhteensä 13 kpl. Näistä 2 on koulutushankkeita (386 000 euroa) ja 11 tiedonvälityshankkeita (2,9 milj. euroa).

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2020 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Neuvonnan (M02) tavoite kohdealalla 5C on 2 000 neuvontaa saaneita tuensaajia. Julkista rahoitusta kohdealalle 5C on toimenpiteeseen M02 kohdistettu 1 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 879 782 euroa. Neuvonnan (M02) toimeenpanon etenemistä kuvataan tarkemmin luvussa 3.a. (ml. taulukko neuvontakäynneistä kohdealoittain).

Maatalousinvestointeihin (M04.1) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5C on yhteensä 56,8 milj. euroa, josta kokonaan kansallisen rahoituksen osuus on 23,9 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä maatalousinvestoinneista oli toteutunut maksuina kohdealalta 5C 25,8 milj. euroa (45 %) ja sidottu oli

42,8 milj. euroa (75 %). EU-osarahoitteisesta osuudesta oli toteutunut maksuina 23,4 milj. euroa ja sidottu oli 32,3 milj. euroa ja vastaavasti kokonaan kansallisesta osuudesta 2,4 milj. euroa ja 10,5 milj. euroa. Toimenpiteessä M04.1 oli vuoden 2019 loppuun mennessä hyväksytty yhteensä 811 hanketta.

Rahoitus on suunnattu maatalojen uusiutuvaa energiaa hyödyntäviin energiainvestointeihin. Rahoituksen avulla tilat voivat siirtyä fossiilisten polttoaineiden käytöstä uusiutuvaan energiaan. Loppukautta kohden tilat ovat selkeästi suosineet siirtymistä aurinkoenergiaan, kokonaisuutena hake on ollut suosituin uusiutuvan energian lähde. Toimenpiteen M04.1 tavoitteet kohdealalla 5C on saavutettu. Toteutuneet hankkeet ovat olleet kustannuksiltaan selvästi arvioitua pienemmät, joten kohdealan varoja siirretään saman toimenpiteen kohdealan 2A mukaisten tavoitteiden toteuttamiseen. Monet ensisijaisilta vaikutuksiltaan kohdealaan 2A kohdentuvat investoinnit toteuttavat toissijaisina vaikutuksina myös kohdealaa 5C.

Yhteistyötoimenpiteen (M16) alatoimenpiteistä kohdealalle 5C vaikuttavat ensisijaisesti 16.1. (Tuki toimijaryhmien perustamiseen ja toimimiseen (EIP)), 16.2. (Tuki pilottihankkeisiin sekä uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen) 16.5. (Tuki yhteisiin toimiin ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä tuki ympäristöhankkeita ja nykyisiä ympäristökäytäntöjä koskeviin yhteisiin lähestymistapoihin).

Toimenpiteen M16 suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5C on 6 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 3,9 milj. euroa ja sidottu oli 7,1 milj. euroa.

Tuettuja hankkeita oli vuoden 2020 lopussa yhteensä 42 kpl, joista 2 oli toimenpiteen M16.1 mukaisia (582 000 euroa), 19 oli toimenpiteen M16.2 mukaisia ja 21 oli toimenpiteen M16.5 mukaisia.

Tässä kohdealassa EIP-hankkeiden (M16.1) teemoina olivat Biokaasulaitoksesta ravinteita, energiaa ja elinkeinotoimintaa maaseudulle ja Tuorehakekonsepti maatilamittakaavassa. Toimenpiteen 16.5 vuonna 2020 rahoituspäätöksen saaneet hankkeet liittyivät älykkääseen bioenergian tuotantoon ja hajautettuihin ratkaisuihin.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2020 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Toissijaiset vaikutukset

Kohdealaan 5 C vaikuttavat toissijaisesti tila- ja yritystoiminnan kehittäminen (M06), maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen (M07), yhteistyö (M16) ja Leader (M19) (maksettu yhteensä 460 milj. euroa). Toimenpiteillä voidaan edistää yrittäjyyttä, kehittämistoimia, innovaatioita sekä yritysten investointeja. Leader-toimenpiteillä voidaan kehittää toimintaa paikallisella tasolla.

Kohdeala 5D: Maatalouden kasvihuonekaasu- ja ammoniakkipäästöjen vähentäminen

Maatalouden kasvihuonekaasu- ja ammoniakkipäästöjen vähentämiseen vaikutetaan ensisijaisesti koulutuksella ja tiedonvälityksellä (M01), neuvonnalla (M02), investoinneilla fyysiseen omaisuuteen (M04) ja yhteistyöllä (M16). Koulutuksen ja neuvonnan avulla voidaan vaikuttaa toimijoiden valintoihin siten, että kasvihuonekaasupäästöjä voidaan saada vähennettyä. Rakennus- ja laiteinvestointien avulla voidaan vähentää maataloudesta aiheutuvia kasvihuonekaasu- ja ammoniakkipäästöjä. Yhteistyön kautta voidaan saada aikaan uusia menetelmiä ja teknologioita kasvihuonekaasu- ja ammoniakkipäästöjen vähentämiseksi ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi.

Kohdealan 5D suunniteltu kokonaisrahoitus on yhteensä 62,9 milj. euroa, josta kokonaan kansallinen osuus on 23,9 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä kohdealalta 5D oli toteutunut maksuina yhteensä 8,3 milj. euroa ja sidottu oli 12,6 milj. euroa, joista kokonaan kansalliset osuudet olivat 1,1 milj. euroa ja 2,8 milj. euroa.

Kohdealan 5D tavoitteeksi on asetettu, että kasvihuonekaasujen ja ammoniakkipäästöjen vähentämiseen tähtääviin maatalainvestointeihin (M04.1) tukea saaneiden tilojen eläinyksiköiden osuus kaikista eläinyksiköistä on ohjelmakauden lopussa 10,77 % (T17). Investointien määrän tavoitteeksi on asetettu 455 kpl. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2020 lopussa yhteensä 414 kpl. Kohdealan 5D mukaisten investointien eläinyksiköiden määrä oli 25 079 (2,5%).

Koulutuksen ja tiedonvälityksen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5D on 1,6 milj. euroa ja tavoitteeksi on asetettu, että kohdealan 5D mukaisissa hankkeissa koulutetaan 300 hlö.

Toimenpiteestä oli kohdealalta 5D toteutunut maksuina 733 365 euroa ja sidottu oli 850 000 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2020 lopussa yhteensä 3 kpl (tiedonvälityshankkeita).

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2020 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Neuvonnan (M02) tavoite kohdealalla 5D on 2 000 neuvontaa saaneita tuensaajia. Neuvonnan suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5D on 1 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 54 807 euroa. Neuvonnan (M02) toimeenpanon etenemistä kuvataan tarkemmin luvussa 3.a. (ml. taulukko neuvontakäynneistä kohdealoittain).

Maatalousinvestointeihin (M04.1) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5D on yhteensä 56,8 milj. euroa, josta 23,9 on kokonaan kansallista rahoitusta. Vuoden 2020 loppuun mennessä maatalousinvestoinneista oli toteutunut maksuina kohdealalta 5D 5,3 milj. euroa (7,6 %) ja sidottu oli 8,4 milj. euroa (14,7 %). EU-osarahoitteisesta osuudesta oli toteutunut maksuina 6,3 milj. euroa ja sidottu oli 8,1 milj. euroa ja vastaavasti kokonaan kansallisesta osuudesta 123 013 euroa ja 346 209 euroa. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2019 lopussa yhteensä 316 kpl 328 tilalla (69,5 %).

Rahoitus on suunnattu investointeihin, joiden avulla vähennetään kasvihuonekaasu- ja ammoniakkipäästöjä. Riittävän lantalakapasiteetin varmistaminen, lantaloiden kattaminen, lannan käsittely esimerkiksi separoimalla tai lietteen sijoittaminen peltoon ovat olleet suosituimpia investointikohteita. Toimenpiteen M04.1 tavoitteet kohdealalle 5D tullaan saavuttamaan. Toteutuvat hankkeet ovat kustannuksiltaan selkeästi arvioitua pienempiä. Lisäksi ensisijaisilta vaikutuksiltaan kohdealaan 2A kohdentuvat investoinnit toteuttavat toissijaisina vaikutuksina myös kohdealaa 5D, joten on tarkoituksenmukaista, että kohdealan 5 D varoja tullaan siirtämään saman toimenpiteen ensisijaisilta vaikutuksiltaan kohdealan 2A tavoitteiden toteuttamiseen.

Yhteistyötoimenpiteen (M16) alatoimenpiteistä kohdealalle 5D vaikuttavat ensisijaisesti 16.1. (Tuki toimijaryhmien perustamiseen ja toimimiseen (EIP)), 16.2. (Tuki pilottihankkeisiin sekä uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen) 16.5. (Tuki yhteisiin toimiin ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä tuki ympäristöhankkeita ja nykyisiä ympäristökäytäntöjä koskeviin yhteisiin lähestymistapoihin).

Toimenpiteeseen M16 suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5D on 3,5 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 177 883 euroa. Sidottu oli 682 604 euroa.

Vuoden 2020 lopussa oli tuettu 2 toimenpiteen M16.2 mukaista hanketta ja 2 M16.5 mukaista hanketta.

Vuonna 2020 rahoituksen saaneissa hankkeissa haetaan varmuutta ja varautumista pohjoisen rehuntuotantoon muuttuvassa ilmastossa.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2020 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Toissijaiset vaikutukset

Kohdealaan 5D vaikuttavat toissijaisesti ympäristökorvaukset (M10), luonnonmukainen tuotanto (M11) ja yhteistyö (M16) (maksettu yhteensä 2 048 milj. euroa). Ympäristökorvaukseen sisältyvillä toimilla on merkittävä toissijainen vaikutus kohdealueeseen. Vaikka esim. kasvipeitteisyyden keskeisimmät vaikutukset kohdistuvat valumavesien hallintaan, voidaan sillä ehkäistä myös ilmastonmuutosta vähentämällä hiilidioksidipäästöjä ja esim. lietalannan sijoittamisen toimenpiteellä vähennetään maatalouden ammoniakkipäästöjä. Luonnonmukaisella tuotannolla voidaan ehkäistä ilmastonmuutosta ja vaikuttaa siihen sopeutumiseen.

Kohdeala 5E: Hiilen sitomisen ja talteenoton edistäminen maa- ja metsätaloudessa

Maaperän hiilen säilyttämiseen ja sitomiseen vaikutetaan ensisijaisesti koulutuksella ja tiedonvälityksellä (M01), neuvonnalla (M02) ja yhteistyöllä (M16). Koulutuksen ja neuvonnan avulla voidaan lisätä toimijoiden tietoisuutta. Yhteistyön kautta voidaan saada aikaan uusia menetelmiä ja teknologioita.

Kohdealan 5E suunniteltu kokonaisrahoitus on 7,2 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä kohdealalta 5E oli toteutunut maksuina yhteensä 1,4 milj. euroa (19,1 %) ja sidottu oli 5,4 milj. euroa (75,8 %).

Koulutuksen ja tiedonvälityksen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5E on 2,7 milj. euroa ja tavoitteeksi on asetettu, että kohdealan 5E mukaisissa hankkeissa koulutetaan 300 hlö.

Vuoden 2020 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 317 593 euroa. Sidottu oli 1,3 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2020 lopussa yhteensä 6 kpl, joista koulutushankkeita oli 4 kpl (909 000 euroa) ja 2 oli tiedonvälityshankkeita (386 000 euroa). Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2020 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Neuvonnan (M02) tavoite kohdealalla 5E on 2 000 neuvontaa saaneita tuensaajia. Neuvonnan suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5E on 1 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 482 180 euroa. Neuvonnan toimeenpanon etenemistä kuvataan tarkemmin luvussa 3.a. (ml. taulukko neuvontakäynneistä kohdealoittain).

Yhteistyötoimenpiteen (M16) alatoimenpiteistä kohdealalle 5E vaikuttavat ensisijaisesti 16.1. (Tuki toimijaryhmien perustamiseen ja toimimiseen (EIP)), 16.2. (Tuki pilottihankkeisiin sekä uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen) 16.5. (Tuki yhteisiin toimiin ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä tuki ympäristöhankkeita ja nykyisiä ympäristökäytäntöjä koskeviin yhteisiin lähestymistapoihin).

Toimenpiteen M16 suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 5E on 3,5 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 565 808 euroa. Sidottu oli 3,6 milj. euroa.

Vuoden 2020 lopussa oli tukea myönnetty 17 hankkeelle, joista 9 on toimenpiteen M16.2 mukaisia ja 8 toimenpiteen M16.5 mukaisia hankkeita.

Kohdealaan 5E liittyvät yhteistyöhankkeet toimenpiteessä 16.5 (Tuki yhteisiin toimiin ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä tuki ympäristöhankkeita ja nykyisiä ympäristökäytäntöjä koskeviin yhteisiin lähestymistapoihin) käsittelivät mm. hiilen sidonnan tehostamista maidontuotannossa, samoin kuin ravinteiden tehokasta käyttöä ja kierrättämistä.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2020 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Toissijaiset vaikutukset

Kohdealaan 5E vaikuttavat toissijaisesti ympäristökorvaukset (M10), luonnonmukainen maatalous (M11), yhteistyö (M16) ja Leader (M19) (maksettu yhteensä 2 340 milj. euroa). Ympäristökorvaukseen sisältyvillä toimilla sekä luonnonmukaisella tuotannolla voidaan maan orgaanisen aineksen määrän lisäämisellä edistää hiilinieluvaikutuksen säilymistä. Leader-toimenpiteillä voidaan kehittää toimintaa monipuolisesti paikallisella tasolla.

Kohdeala 6A: Pienyritysten monipuolistamisen, perustamisen ja kehittämisen sekä työpaikkojen luomisen helpottaminen

Monipuolistamista, pienten yritysten perustamista ja kehittämistä sekä työpaikkojen perustamista edistetään ensisijaisesti koulutuksella ja tiedonvälityksellä (M01), tila- ja yritystoiminnan kehittämällä (M06) ja yhteistyöllä (M16). Tukemalla maatalouden ulkopuolisen yritystoiminnan perustamista ja maatalouden ulkopuoliseen toimintaan kohdistuvia investointeja voidaan maaseutualueille saada aikaan lisää työtä ja toimeentuloa. Koulutuksen avulla voidaan parantaa yritysten johtamista ja kehittämistä sekä markkinointia. Tietopohjan vahvistumisella voidaan luoda edellytyksiä uusien liiketoiminta-alueiden ja innovatiivisen yritystoiminnan kehittymiselle. Yhteistyön kautta voidaan lisätä yrittäjien mahdollisuuksia toimia maaseudulla.

Kohdealan 6A suunniteltu kokonaisrahoitus on 288 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä kohdealalta 6A oli toteutunut maksuina yhteensä 203,3 milj. euroa (70,6 %) ja sidottu oli 297,9 milj. euroa (103,4 %).

Kohdealan 6A tavoitteeksi on asetettu 4 000 toimenpiteiden M06.2 ja M06.4 mukaisten hankkeiden vaikutuksesta syntyvää työpaikkaa. Maaseutuohjelman tavoitteeksi on asetettu, että ohjelmakaudella luodaan yhteensä 5 700 uutta työpaikkaa, joista 1 700 syntyy Leader-ryhmien kautta tuettujen hankkeiden vaikutuksesta. Leader-ryhmien tavoite ei sisälly kohdealan 6A tavoitteeseen. Vuoden 2020 lopussa ELY-keskusten hyväksymien hankkeiden (päättäneet hankkeet ja käynnissä olevien hankkeiden tavoitteet yhteensä) vaikutuksesta arvioidaan syntyvän 6 470 uutta työpaikkaa (162 % tavoitteesta). Lisäksi Leader-ryhmien kautta haettujen hankkeiden vaikutuksesta arvioidaan syntyvän yli 2 400 uutta työpaikkaa.

Koulutuksen ja tiedonvälityksen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 6A on 18,2 milj. euroa ja tavoitteeksi on asetettu, että kohdealan 6A mukaisissa hankkeissa koulutetaan 12 000 hlö.

Toimenpiteestä M01 oli kohdealalta 6A toteutunut maksuina vuoden 2020 loppuun mennessä 14,4 milj. euroa ja sidottu oli 17,5 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2020 lopussa yhteensä 87 kpl, joista 31 oli koulutushankkeita (4,4 milj. euroa) ja 55 tiedonvälityshankkeita (12,9 milj. euroa).

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2020 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Tila- ja yritystoiminnan kehittämisen (M06) tavoitteeksi on asetettu 4 000 tukea saavaa yritystä. Toimenpiteessä on 2 alatoimenpidettä: yrityksen perustamistuki muuhun kuin maataloustoimintaan maaseutualueilla (M06.2) ja tuki investointeihin muun kuin maataloustoiminnan perustamiseksi ja kehittämiseksi (M06.4). Toimenpiteen M06 suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 6A on 193 milj. euroa.

Vuoden 2020 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 137,3 milj. euroa ja sidottu oli 201,4 milj. euroa. Alatoimenpiteestä M06.2 oli toteutunut maksuina 9,9 milj. euroa ja sidottu oli 14,7 milj. euroa. Alatoimenpiteestä M06.4 oli toteutunut maksuina 127,4 milj. euroa ja sidottu oli 186,7 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2020 lopussa yhteensä 2 498 kpl (M06.2 527 kpl ja M06.4 1 892 kpl), 2 048 yritykselle (51,2 % tavoitteesta).

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2020 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Yhteistyötoimenpiteen (M16) alatoimenpiteistä kohdealalle 6A vaikuttavat ensisijaisesti 16.1 (Tuki toimijaryhmien perustamiseen ja toimimiseen (EIP)), 16.2 (Tuki pilottihankkeisiin sekä uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen) ja 16.5. (Tuki yhteisiin toimiin ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä tuki ympäristöhankkeita ja nykyisiä ympäristökäytäntöjä koskeviin yhteisiin lähestymistapoihin).

Toimenpiteen M16 suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 6A on 76,8 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä toimenpiteestä oli kohdealalta 6A toteutunut maksuina 51,7 milj. euroa ja sidottu oli 79,0 milj. euroa.

Tuettuja hankkeita oli vuoden 2020 lopussa yhteensä 483 kpl, joista 82 oli toimenpiteen M16.2 mukaisia, 162 toimenpiteen M16.3 mukaisia, yksi toimenpiteen M16.4 mukainen, 4 toimenpiteen M16.5 mukaisia, 30 toimenpiteen M16.6 mukaisia, 6 toimenpiteen M16.9 mukaisia ja 198 oli toimenpiteen M16.10 mukaisia.

Vuonna 2020 rahoitetuissa kohdealan 6A mukaisissa yhteistyöhankkeissa on esimerkiksi kehitetty kuituhampun käyttöä eri tarkoituksissa (M16.2), sekä selvitetty luonnontuotteiden hyödyntämistä ja niiden liiketoimintamahdollisuuksia sekä edistetty digitalisaation hyödyntämistä ja käyttöä monilla eri toimialoilla.

Esitetyt tavoitteet ja toteuma kuvaavat ELY-keskusten hyväksymiä hankkeita. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2020 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Toissijaiset vaikutukset

Kohdealaan 6A vaikuttavat toissijaisesti investoinnit fyysiseen omaisuuteen (M04), maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen (M07) ja Leader (M19) (maksettu yhteensä 642 milj. euroa). Investoinneilla maataloustuotteiden kauppaan ja jalostukseen voidaan nostaa maataloustuotteiden jalostusarvoa. Maaseudun palveluja kehittämällä voidaan lisätä yrittäjien mahdollisuuksia toimia maaseudulla. Leader-toimenpiteillä voidaan kehittää toimintaa monipuolisesti paikallisella tasolla.

Kohdeala 6B: Maaseutualueiden paikallisen kehittämisen edistäminen

Maaseutualueiden paikallista kehittämistä edistävät ensisijaisesti koulutus ja tiedonvälitys (M01), maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen (M07) yhteistyö (M16) ja Leader (M19). Maaseudun palveluita parantamalla ja kyliä kehittämällä sekä tiedottamalla voidaan vaikuttaa siihen, että maaseudulla pystyy asumaan ja yrittämään. Maaseudun elinvoimaisuuden kasvu houkuttelee myös uusia asukkaita ja yrittäjiä. Leader-toiminnalla voidaan vahvistaa ja kehittää paikallisia yhteisöjä, yrityksiä ja alueen elinvoimaa. Toiminnalla voidaan turvata paikallisten yhteisöjen, maaseudun asukkaiden ja yrittäjien palveluita, niiden uudistamista, uusien teknologioiden käyttöön ottoa, kulttuuria ja asumisen turvallisuutta sekä ehkäistä syrjäytymistä. Yhteistyön kautta voidaan luoda uusia toimintamalleja esim. palveluiden tuottamiseen.

Kohdealan 6B suunniteltu kokonaisrahoitus on 373,5 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä kohdealalta 6B oli toteutunut maksuina yhteensä 257,8 milj. euroa (69,3 %) ja sidottu oli 384,7 milj. euroa (103 %).

Kohdealan 6B tavoitteeksi on asetettu 1 700 Leader-hankkeiden vaikutuksesta syntyvää työpaikka. Maaseutuohjelman tavoitteeseen huomioitavien Leader-ryhmien kautta hyväksytyjen hankkeiden vaikutuksesta vuoden 2020 loppuun mennessä arvioidaan syntyvät 2 410 uutta työpaikkaa (142 %). Kohdealan 6B tavoitteina on myös, että 47,1 % maaseutuväestöstä kuuluu paikallisen kehittämisstrategian piiriin ja hyötyy parannetuista palveluista/infrastruktuurista. Toteumaa seurataan Tilastokeskuksen maaseutuindikaattoripalvelusta saatavien tietojen avulla. Tiedot päivittyvät viiveellä. N. 2,7 milj. maaseutualueilla asuvan henkilön arvioidaan hyötyvän parantuneista palveluista.

Koulutuksen ja tiedonvälityksen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 6B on 8 milj. euroa. Toimenpiteestä M01 oli kohdealalta 6B toteutunut maksuina 6,0 milj. euroa ja sidottu oli 8,1 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2020 lopussa yhteensä 37 kpl ja ne kaikki olivat tiedonvälityshankkeita.

Maaseudun palvelujen ja kylien kehittämisen (M07) alatoimenpiteistä kohdealalle 6B vaikuttavat 7.1 (Tuki maaseutualueiden kuntien ja kylien ja niiden peruspalvelujen kehittämissuunnitelmien sekä Natura 2000 -alueita ja muita luonnonarvoltaan merkittäviä alueita koskevien suojele- ja hoitosuunnitelmien laatimiseen ja päivittämiseen), 7.2 (Tuki investointeihin kaikenlaisten pieninfrastruktuurien luomiseksi, parantamiseksi tai laajentamiseksi, uusiutuvia energialähteitä ja energiansäästöä koskevat investoinnit mukaan luettuina), 7.4 (Tuki investointeihin maaseutuväestölle suunnattujen paikallisten peruspalveluiden, vapaa-aika ja kulttuuri mukaan luettuina, ja niihin liittyvän infrastruktuurin perustamiseksi, parantamiseksi tai laajentamiseksi), 7.5 (Tuki investointeihin vapaa-ajan infrastruktuurin julkista käyttöä, matkailuneuvontaa ja pienimuotoista matkailuinfrastruktuuria varten) ja 7.6 (Tuki kylien, maaseutumaiseman ja luonnonarvoltaan merkittävien alueiden kulttuuri- ja luonnonperinnön säilyttämiseen, ennallistamiseen ja kohentamiseen liittyviin tutkimuksiin ja investointeihin, niihin liittyvät sosioekonomiset näkökohdat mukaan luettuina, sekä ympäristöalan tiedotustoimiin).

Toimenpiteen M07 suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 6B on 62,5 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä toimenpiteestä oli kohdealalta 6B toteutunut maksuina 48,1 milj. euroa ja sidottu oli 79,4 milj. euroa. Toimenpiteen M07 tavoitteeksi on asetettu 500 tuettua hanketta.

Tuettuja hankkeita oli vuoden 2020 lopussa yhteensä 360 kpl (72 %), joista 27 on toimenpiteen M7.1 mukaisia (3,4 milj. euroa), 31 toimenpiteen M7.2 mukaisia (5,2 milj. euroa), 169 toimenpiteen M7.4 mukaisia (33 milj. euroa), 103 toimenpiteen 7.5 mukaisia (18 milj. euroa) ja 30 toimenpiteen 7.6 mukaisia (6,8 milj. euroa).

Maaseudun palvelujen ja kylien kehittämisen toimenpiteestä on vuoden 2020 loppuun mennessä rahoitettu hieman yli 3 600 hanketta. Näistä valtaosa on saanut rahoituksen Leader-ryhmästä. Mukana on monipalvelukeskusten suunnittelua ja toteutusta, vesistön hoitoon ja turvallisuuteen liittyviä selvityksiä ja kokeiluhankkeita. Älykkäät kylät –teema herätti kiinnostusta jo vuoden 2020 hankkeissa ja erilaisiin digikokeiluihin on haettu rahoitusta. Hankkeissa on parannettu yhteisten tilojen käyttöastetta ja rakennettu mm. liikuntareittejä. Myös yhteisessä käytössä olevien rakennusten energiatehokkuutta ja siirtymistä uusiutuviin energialähteisiin on parannettu lukuisien hankkeiden voimin. On toteutettu runsaasti palvelukokeiluja ja infrastruktuuri-investointihankkeita ja rakennettu mm. skeittipuistoja ja tekonurmikenttiä. Hankkeissa on mukana myös puupuistoja ja vesistökunnostuksia. Näistä valtaosa on saanut rahoituksen Leader-ryhmästä. Leader-ryhmien hankkeiden toteuma vuoden 2020 lopussa kuvataan kohdealan 6B kohdalla.

Yhteistyötoimenpiteen (M16) alatoimenpiteistä kohdealalle 6B vaikuttavat ensisijaisesti 16.2 (Tuki pilottihankkeisiin sekä uusien tuotteiden, käytäntöjen, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen), 16.3 (Tuki (muuhun) yhteistyöhön pienten toimijoiden välillä yhteisten työprosessien järjestämiseksi sekä tilojen ja resurssien jakamiseksi sekä matkailun kehittämiseksi/markkinoimiseksi), 16.4 (Tuki horisontaaliseen ja vertikaaliseen yhteistyöhön toimitusketjun toimijoiden välillä lyhyiden toimitusketjujen ja paikallisten markkinoiden perustamiseksi ja kehittämiseksi sekä tuki paikallisiin menekinedistämistoimiin lyhyiden toimitusketjujen ja paikallisten markkinoiden kehittämiseksi), 16.5 (Tuki yhteisiin toimiin ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä tuki ympäristöhankkeita ja nykyisiä ympäristökäytäntöjä koskeviin yhteisiin lähestymistapoihin), 16.6 (Tuki yhteistyöhön toimitusketjun toimijoiden välillä elintarvikkeissa, energiantuotannossa ja teollisissa prosesseissa käytettävän biomassan tarjoamiseksi kestäväällä tavalla), 16.9 (Tuki maataloustoiminnan monipuolistamiseksi terveydenhuollon, sosiaalisen integroitumisen, yhteisön tukeman maatalouden sekä ympäristöä ja elintarvikkeita koskevan koulutuksen aloilla toteutettaviin toimintoihin) ja 16.10 (Muut).

Toimenpiteen M16 suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 6B on 3 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 568 569 euroa ja sidottu oli 1,0 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä yhteistyötoimenpiteessä (M16) oli hyväksytty 9 kohdealan 6B mukaista hanketta, joista 8 oli toimenpiteen 16.2. mukaisia ja yksi toimenpiteen 16.5. mukainen.

Vuonna 2020 kohdealan 6B mukaisissa yhteistyöhankkeissa laitettiin vauhtia digitalisaatioon. 16.2. mukaisessa lisätään yritysten tietoisuutta alustataloudesta ja sen tuottamista liiketoimintamahdollisuuksista eri toimialoille.

Leader-toimintaan (M19) suunniteltu kokonaisrahoitus on 300 milj. euroa, josta EU:n rahoitusosuus 42 %, valtion 38 % ja kuntien 20 %. Vuoden 2020 loppuun mennessä toimenpiteestä oli toteutunut maksuina 204,0 milj. euroa (68 %) ja sidottu oli 296,2 milj. euroa (98,7 %). Leader-toimintaan suunnitellusta kokonaisrahoituksesta kohdistettiin ryhmille ohjelmakauden alussa suuntaa antavissa rahoituskehyksissä 273 milj. euroa. 27 milj. euroa (9 %) jätettiin jaettavaksi kehystarkistuksissa vuosina 2018 ja 2020. Kehystarkistusten tavoitteena on lisätä Leader-toiminnan vaikuttavuutta. Maa- ja metsätalousministeriö jakoi ensimmäisen kehystarkistuksen mukaiset myöntövaltuudet vuonna 2019 ja toisen kehystarkistuksen mukaiset myöntövaltuudet vuonna 2020. Kehystarkistuksilla edistettiin paikallisen kehittämisen strategisuutta ja kannustettiin Leader-ryhmiä tuloksekkaaseen ja vaikuttavaan kehittämistyöhön. Yhteisöllähtöisen paikallisen kehittämisstrategian (M19.2) mukaisten toimien täytäntöönpanoon, eli Leader-ryhmien rahoittamiin yritys- ja kehittämishankkeisiin, oli sidottu vuoden 2020 loppuun mennessä julkista rahoitusta 216,3 milj. euroa (6 914 kpl), josta vuoden 2020 aikana oli sidottu 36,4 milj. euroa (1 422 kpl). Vuoden 2020 loppuun mennessä sidotuista hankkeista 4 262 oli kehittämishankkeita (168,7

milj. euroa) ja 2 652 yritystukia (47,6 milj. euroa). Vuoden 2020 aikana sidotuista hankkeista 806 oli kehittämishankkeita (26,8 milj. euroa) ja 616 yritystukia (9,6 milj. euroa).

Maaseutuohjelmassa on asetettu Leader-toiminnalle tavoitteeksi, että sitä kautta toteutetaan 50 kpl toimenpiteen Maataloustuotteiden jalostus, kaupan pitäminen ja/tai kehittäminen (M04.2) mukaista yritystukihanketta, 500 toimenpiteen Tila ja yritystoiminnan kehittäminen (M06) mukaista yritystukihanketta ja 3 000 toimenpiteiden Maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen (M07) ja Yhteistyö (M16) mukaista kehittämishanketta. Vuoden 2020 loppuun mennessä oli rahoitettu 121 toimenpiteen M04.2 mukaista yritystukihanketta (81 % tavoitteesta), 2 204 toimenpiteen M06 mukaista yritystukihanketta (101 % tavoitteesta) ja 3 609 toimenpiteiden M07 ja M16 mukaista kehittämishanketta (80 % tavoitteesta).

Paikallisen toimintaryhmän yhteistyön valmistelu ja täytäntöönpano (M19.3), eli Leader-ryhmien rahoittamiin alueiden välisiin ja kansainvälisiin hankkeisiin sekä niiden esiselvityshankkeisiin, oli sidottu vuoden 2020 loppuun mennessä julkista rahoitusta 21,8 milj. euroa (294 kpl), josta vuoden 2020 aikana 3,1 milj. euroa (55 kpl). Vuoden 2020 loppuun mennessä sidotuista hankkeista alatoimenpiteessä 19.3 oli 157 alueiden välisiä, 100 kansainvälisiä ja 37 esiselvityshankkeita.

Tuki toimintakustannuksiin ja toiminnan edistämiseen (M19.4, toimintarahahankkeet) oli sidottu vuoden 2020 loppuun mennessä julkista rahoitusta 58,1 milj. euroa (141 kpl), josta vuoden 2020 aikana 14,1 milj. euroa (30 kpl).

Toissijaiset vaikutukset

Kohdealaan 6B vaikuttavat toissijaisesti koulutus ja tiedonvälitys (M01) ja yhteistyö (maksettu yhteensä 59 milj. euroa). Ammatillisen koulutuksen avulla voidaan lisätä maaseudun yrittäjien ja asukkaiden tietoisuutta ja osaamista mm. paikallisvaikuttamisen mahdollisuuksiin.

Kohdeala 6C: Tieto- ja viestintäteknologian saavutettavuuden, käytön ja laadun parantaminen maaseudulla

Maaseutualueiden tieto- ja viestintäteknologian saavutettavuutta, käyttöä ja laatua voidaan ensisijaisesti edistää maaseudun palvelujen ja kylien kehittämisellä (M07). Laajakaistainfrastruktuuriin kohdistettavilla investoinneilla voidaan luoda edellytyksiä maaseudun asukkaiden palveluiden ja elinkeinojen kehittämiselle ja parantaa näin maaseudun elinvoimaisuutta. Koulutuksen ja tiedonvälityksen (M01) avulla voidaan tehostaa tietoisuutta uusista palvelumuodoista.

Kohdealan 6C suunniteltu kokonaisrahoitus on 45,5 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä kohdealalta 6C oli toteutunut maksuina yhteensä 28,3 milj. euroa (62,2 %) ja sidottu oli 41,1 milj. euroa (90,5 %).

Kohdealan 6C tavoitteena on, että 49,7 % maaseutuväestöstä hyötyy parannetuista palveluista/infrastruktuurista. Toteumaa seurataan Tilastokeskuksen maaseutuindikaattoripalvelusta saatavien tietojen avulla. Tiedot päivittyvät viiveellä. N. 2,7 milj. maaseutualueilla asuvan henkilön arvioidaan hyötyvän parantuneista palveluista.

Koulutuksen ja tiedonvälityksen (M01) suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 6C on 3 milj. euroa. Toimenpiteestä M01 oli kohdealalta 6C toteutunut maksuina 1,6 milj. euroa ja sidottu oli 1,8 milj. euroa. Tuettuja hankkeita oli vuoden 2020 lopussa yhteensä 8 kpl (tiedonvälityshankkeita).

Maaseudun palvelujen ja kylien kehittämisen (M07) alatoimenpiteistä kohdealalle 6C vaikuttavaa 7.3 (Tuki laajakaistainfrastruktuuria varten mukaan lukien sen luominen, parantaminen ja laajentaminen, passiivinen laajakaistainfrastruktuuri sekä laajakaistan ja julkisten sähköisen hallinnon ratkaisujen saatavuus). Toimenpiteen M07 tavoitteeksi on asetettu 100 tuettua laajakaistahanketta. Alatoimenpiteen M07.3 suunniteltu kokonaisrahoitus kohdealalle 6C on 42,5 milj. euroa.

Vuoden 2020 loppuun mennessä kohdealalta 6C oli toteutunut maksuina yhteensä 26,7 milj. euroa ja sidottu oli 39,4 milj. euroa. Vuoden 2020 loppuun mennessä oli hyväksytty 81 laajakaistahanketta.

Maaseudun kehittämisohjelman laajakaistarahoitusta eli ns. kyläverkkohankkeet ovat olleet suosittuja ja niiden merkitys nousee koko ajan tärkeämmäksi digitalisaation edistyessä. Tämä merkitys on korostunut erityisesti koronapandemian ja jättimäisesti lisääntyneen etätyön tekemisen myötä vuonna 2020. Maaseutualueilla nopeaa laajakaistayhteyttä ei rakenneta markkinaehtoisesti ja on vaarana, että maaseudun asukkaat jäävät tulevaisuudessa ilman palveluja yhteyksien puuttuessa. Laajakaistahankkeisiin on vuoden 2020 loppuun mennessä sidottu rahoitusta yhteensä n. 34,5 milj. euroa. Valmiiksi oli saatu ja loppumaksu maksettu 71 hankkeelle. Eniten kyläverkkohankkeita on toteutettu Pirkanmaalla, Lapissa ja Pohjois-Pohjanmaalla. Myös Etelä-Savo on kirinyt ahkerimpien laajakaistarakentajien joukkoon. Kyläverkkohankkeiden rahoitus on koettu hyvin toimivaksi ja kustannustehokkaaksi ja hankkeet ovatkin suoraan käyttöön tulevia täsmäratkaisuja.

Kansallinen rahoitus maaseudun laajakaistahankkeille loppui vuoden 2018 lopussa. Rahoitustarve on edelleen suuri, koska markkinaehtoiset toimijat eivät halua rakentaa yhteyksiä maaseutualueilla. Elvytyksestä jotain?

Nopea laajakaistayhteys (vähintään 100 Mbit/s) on rakennettu vähintään 2 km päähän 58 % kotitalouksista, mutta FTTH eli kuitu kotiin asti ulottuu vain keskimäärin 25 % kotitalouksista.

ENRD:n Smart Villages –työryhmän esimerkeiksi sopivia hankkeita on rahoitettu useita. Maaseudun digitalisaatiota edistäviä hankkeita on koko ohjelmakaudella alatoimenpiteistä 7.3 ja 7.4.

7.3 on ainoa alatoimenpide M07:ssa, jossa hankkeet rahoitetaan pääosin ELY-keskuksista.

Toissijaiset vaikutukset

Kohdealaan 6C vaikuttaa toissijaisesti koulutus ja tiedonvälitys (M01) ja maaseudun palvelujen ja kylien kehittämisellä (M07) (134 milj. euroa). Ammatillisella koulutuksella voidaan lisätä asukkaiden ja yrittäjien tietoisuutta tieto- ja viestintäteknologian käytöstä. Investoinnit maaseudun pieninfrastruktuuriin voivat tehostaa tieto- ja viestintäteknologian saavutettavuutta, käyttöä ja laatua.

Tavoiteindikaattori	Indikaattorin selite	Tavoiteala, ha	Toteuma, ha	Toteuma, euroa
T9	Sen maatalousmaan pinta-ala, josta on tehty luonnon monimuotoisuutta tukeva hoitosopimus (ha) (kohdeala 4A)	399 800	324 721,69	71 288 525,52
T10	Sen maatalousmaan pinta-ala, josta on tehty hoitosopimus vesienhoidon parantamiseksi (ha) (kohdeala 4B)	1 814 100	1 889 764,44	127 686 176,28
T12	Sen maatalousmaan pinta-ala, josta on tehty hoitosopimus maaperän hoidon parantamiseksi ja/tai maaperän eroosion torjumiseksi (ha) (kohdeala 4C)	1 225 000	1 608 434,83	48 960 306,09

Ympäristösitoumuksen toimet	Tukivuosi 2015			Tukivuosi 2016			Tukivuosi 2017		
	Tilat, kpl	Ha	Myönnettyt eurot *	Tilat, kpl	Ha	Myönnettyt eurot *	Tilat, kpl	Ha	Myönnettyt eurot *
Sitoumukset ja sitoumusala yhteensä	45 376	2 082 395	234 568 781	43 954	2 080 893	215 502 880	43 321	2 073 196	221 669 826
Tilakohtainen toimi yht.	1 809 968	101 852 090	1 810 981	102 668 691	1 824 596	104 013 196			
Ravinteiden tasapainoinen käyttö, peltoviljelykasvit	44 189	1 778 547	95 613 235	43 107	1 775 415	95 582 241	42 428	1 783 497	95 990 348
Ravinteiden tasapainoinen käyttö, puutarhakasvit	4 062	31 421	6 238 855	4 239	35 566	7 086 450	4 521	41 099	8 022 847
Lohko-kohtaiset toimet									
Lietelannan sijoittaminen peltoon	5 330	217 108	8 676 845	5 144	186 004	7 437 716	5 031	188 468	7 548 324
Ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrättäminen	1 028	15 270	610 325	941	13 370	534 669	828	11 863	491 402
Valumavesien hallinta yht.	2 397	48 437	4 996 896	2 338	49 105	5 126 736	2 462	52 948	6 617 871
Säätösalaajitus	1 970	39 502	2 763 461	1 911	39 715	2 779 583	1 979	41 857	3 280 025
Säätökastelu	408	8 689	2 171 997	410	9 171	2 292 353	463	10 753	3 242 878
Kuivatusvesien kierrätys	19	246	61 438	17	219	54 800	20	338	94 967
Ympäristönhoitourmet yht.	33 944	138 260	35 869 862	32 872	134 758	35 230 877	30 995	126 657	34 390 615
Suojavyöhykeruut, kohdentamisalue	4 069	24 253	12 084 996	4 047	24 182	12 070 535	4 013	24 015	12 044 574
Suojavyöhykeruut, muu alue	6 100	32 902	14 761 761	5 984	31 987	14 371 864	5 942	31 665	14 293 207
Monivuotiset ympäristönurmet	473	2 630	129 691	448	2 837	141 686	392	2 703	137 439
Luonnonhoitopeltourmi, kohdentamisalue	11 278	56 093	6 670 207	10 945	54 477	6 523 245	10 157	48 629	5 925 710
Luonnonhoitopeltourmi, muu alue	12 024	22 382	2 223 207	11 448	21 274	2 123 548	10 491	19 645	1 989 685
Orgaanisen kätteen käyttö puutarhakasveilla ja siemenpeunalla yht.	1 003	3 987	1 926 137	966	4 078	1 981 443	981	4 289	2 091 406
Yksivuotiset puutarhakasvit	106	292	87 245	96	267	79 863	104	284	84 810
Monivuotiset puutarhakasvit	897	3 695	1 838 892	870	3 812	1 901 580	877	4 006	2 006 596
Peltoluonnon monivuotisuus yht.	24 514	301 615	34 300 378	21 107	168 222	21 323 618	20 197	163 357	22 343 338
Viherruonitusurmet	4 135	23 932	1 290 684	3 709	21 906	1 181 229	3 135	19 380	1 066 407
Keraajakasvit	10 866	251 178	25 089 441	8 039	118 588	11 849 680	7 173	109 797	11 311 111
Saneerauskasvit	577	4 474	1 340 402	706	6 208	1 860 262	964	10 239	2 888 568
Monivuotisuuspellot, kohdentamisalue	3 542	8 595	2 567 294	3 375	8 132	2 429 285	3 444	8 780	2 608 560
Monivuotisuuspellot, muu alue	5 394	13 436	4 012 556	5 278	13 388	4 003 162	5 481	15 161	4 468 592
Puutarhakasvien vaihtoehtoinen kasvinsuojelu yhteensä	263	1 863	693 571	254	2 071	770 073	253	2 364	874 963
Menetelmäryhmä 1	123	303	151 420	112	307	152 899	122	400	195 173
Menetelmäryhmä 2	140	1 560	542 151	142	1 764	617 175	131	1 964	679 789
Peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys yht.	37 301	1 442 480	45 642 677	36 032	1 430 936	40 429 056	35 242	1 441 175	43 298 710
20 % kohdentamisalueen sitoumusalasta	3 212	122 498	489 524	4 814	172 031	687 269	4 107	158 981	644 301
40 % kohdentamisalueen sitoumusalasta	4 172	186 041	3 343 383	4 945	218 095	3 922 266	4 195	191 064	3 528 872
60 % kohdentamisalueen sitoumusalasta	5 734	282 108	10 141 221	7 135	340 829	12 256 583	6 712	322 269	11 917 135
80 % kohdentamisalueen sitoumusalasta	13 421	525 606	28 335 485	8 793	379 055	20 444 246	10 142	446 809	23 901 813
20 % kohdentamisalueen ulkop. sitoumusalasta	568	19 037	76 064	1 111	35 823	143 044	875	27 799	117 515
40 % kohdentamisalueen ulkop. sitoumusalasta	1 367	57 967	521 122	2 053	77 804	699 320	1 761	70 350	650 502
60 % kohdentamisalueen ulkop. sitoumusalasta	8 827	249 223	2 735 879	7 181	207 301	2 276 327	7 450	223 903	2 538 572

* Myönnettyjen määrärahojen maksaminen taensaajille jakautuu tukivuodelle ja sitä seuraavalle vuodelle.

Ympäristötoumuksen toimet	Tukivuosi 2018			Tukivuosi 2019			Tukivuosi 2020		
	Tilat, kpl	Ha	Myyntetyt eurot *	Tilat, kpl	Ha	Myyntetyt eurot *	Tilat, kpl	Ha	Myyntetyt eurot *
Sitoumukset ja sitoumusala yhteensä	42 248	2 050 712	218 840 766	41 566	2 050 934	217 635 661	40 224	2 036 988,01	217 867 093
Tilakohtainen toimi yht.	1 822 463	104 502 430	1 837 631	1 837 631	104 956 885	1 840 408	104 609 965		
Ravinteiden tasapainoinen käyttö, peltoviljelykasvit	41 715	1 778 065	95 718 115	41 114	1 796 426	96 774 413	39 832	1 802 641	97 156 968
Ravinteiden tasapainoinen käyttö, puutarhakasvit	4 453	44 399	8 784 315	4 296	41 205	8 182 472	4 057	37 767	7 452 997
Lohko-kohtaiset toimet									
Lietelämän sijoittaminen peltoon	5 016	196 704	7 865 242	4 862	199 027	7 957 591	4 892	209 384	8 371 648
Ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrättäminen	827	13 582	542 928	717	11 896	475 757	674	12 362	494 257
Valumavesien hallinta yht.	2 443	52 867	5 661 779	2 418	52 451	5 641 799	2 379	52 036	5 631 239
Säätösäilöjous	1 966	41 676	2 915 102	1 944	41 307	2 886 987	1 916	40 957	2 863 918
Säätökastelu	457	10 848	2 665 782	455	10 805	2 670 212	444	10 738	2 682 037
Kuivatusvesien kierrätys	20	343	80 895	19	340	84 600	19	341	85 285
Ympäristönhoidonnummet yht.	29 839	122 015	33 341 621	28 618	116 540	32 454 373	25 706	103 966	28 533 020
Suojavyöhykenummet, kohdentamisalue	3 993	23 698	11 839 920	3 953	23 447	11 712 077	3 579	20 921	10 450 388
Suojavyöhykenummet, muu alue	5 880	31 179	14 011 623	5 799	30 663	13 781 966	4 946	25 923	11 656 362
Monivuotiset ympäristönnummet	372	2 554	127 661	364	2 522	125 965	251	1 591	79 517
Luonnonhoitopetourmi, kohdentamisalue	9 717	46 052	5 512 460	9 248	42 705	5 116 891	8 689	40 030	4 798 112
Luonnonhoitopetourmi, muu alue	9 877	18 532	1 849 957	9 254	17 203	1 717 475	8 231	15 502	1 548 641
Orgaanisen laakteen käyttö puutarhakasveilla ja siemenperunalla yht.	958	4 383	2 110 518	953	4 628	2 248 613	931	4 784	2 336 966
Yksivuotiset puutarhakasvit	86	248	73 674	81	250	73 860	78	239	69 899
Monivuotiset puutarhakasvit	872	4 135	2 036 844	872	4 379	2 174 753	853	4 545	2 267 066
Pelto- ja puutarhauron monimuotoisuus yht.	18 742	151 648	20 449 530	17 310	142 450	18 572 869	17 476	152 217	19 836 071
Vilhelannoitusnummet	2 584	15 747	848 494	2 091	12 294	662 141	1 783	9 692	522 723
Keräjäkasvit	6 604	105 684	10 560 093	6 519	105 562	10 549 457	6 910	117 123	11 703 362
Saneerauskasvit	813	5 185	1 549 287	581	3 098	926 127	466	2 894	867 739
Monimuotoisuuspellot, kohdentamisalue	3 396	9 758	2 921 146	3 195	8 165	2 445 705	3 233	8 603	2 575 433
Monimuotoisuuspellot, muu alue	5 345	15 274	4 570 510	4 924	13 332	3 989 439	5 084	13 905	4 166 814
Puutarhakasvien vaihtoehtoinen kasvinsuojelu yhteensä	251	2 498	916 258	239	2 562	944 854	220	2 962	1 086 861
Menetelmäryhmä 1	119	426	207 163	117	397	198 127	101	399	197 786
Menetelmäryhmä 2	132	2 072	709 095	122	2 165	746 727	119	2 563	889 075
Peltojen talvikaikainen kasvi peittäisyys yht.	34 551	1 418 027	43 450 460	33 951	1 424 061	44 382 921	32 649	1 437 415	46 967 035
20 % kohdentamisalueen sitoumusalasta	3 998	147 367	588 643	3 868	149 890	599 173	3 242	121 081	483 611
40 % kohdentamisalueen sitoumusalasta	4 137	178 096	3 202 805	3 872	173 195	3 115 171	3 523	159 048	2 860 180
60 % kohdentamisalueen sitoumusalasta	6 582	328 042	11 794 621	6 254	310 709	11 173 900	5 875	300 343	10 804 091
80 % kohdentamisalueen sitoumusalasta	9 947	460 614	24 850 000	10 293	490 980	26 491 450	10 816	551 126	29 736 168
20 % kohdentamisalueen ulkop. sitoumusalasta	888	27 112	108 115	770	23 299	93 048	736	23 449	93 576
40 % kohdentamisalueen ulkop. sitoumusalasta	1 727	67 118	602 673	1 517	60 547	543 907	1 391	56 592	508 537
60 % kohdentamisalueen ulkop. sitoumusalasta	7 272	209 678	2 303 603	7 377	215 439	2 366 274	7 066	225 776	2 480 871

Toimenpiteen M10 taulukot_3

Ympäristösopimus	2015			2016			2017		
	Tiloja, kpl	Myönnetty ala, ha	Myönnettyt eurot*	Tiloja, kpl	Myönnetty ala, ha	Myönnettyt eurot*	Tiloja, kpl	Myönnetty ala, ha	Myönnettyt eurot*
Yhteensä		26 972	13 692 306		30 905	15 689 906		33 180	16 544 777
Maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoito, yht.	1 906	26 217	13 353 642	2 179	29 199	14 792 527	2 186	31 423	15 582 531
Luonnonlaidun ym.		3 669	1 649 803		4 596	2 065 413		5 426	2 446 010
Perinnebiotoppi		12 116	5 445 110		13 534	6 089 323		14 521	6 328 024
Arvokas perinnebiotoppi		10 432	6 258 729		11 069	6 637 791		11 477	6 808 497
Kosteikon hoito	208	754	338 664	246	842	378 716	274	903	416 343
Kurki-, hanhi- ja joutsenpelto***				51	864	518 664	51	854	545 902

Ympäristösopimus	2018			2019			2020		
	Tiloja, kpl	Myönnetty ala, ha	Myönnettyt eurot*	Tiloja, kpl	Myönnetty ala, ha	Myönnettyt eurot*	Tiloja, kpl	Myönnetty ala, ha	Myönnettyt eurot*
Yhteensä		34 664	17 438 537		35 214	17 696 964		34 483	17 353 951
Maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoito, yht.	2 328	32 793	16 468 621	2 309	33 120	16 632 285	2 256	32 344	16 266 979
Luonnonlaidun ym.		6 165	2 768 858		6 177	2 773 411		20 721	9 302 949
Perinnebiotoppi		15 031	6 752 644		15 258	6 854 829		****	****
Arvokas perinnebiotoppi		11 597	6 947 119		11 604	7 004 045		11 623	6 964 030
Kosteikon hoito	328	1 019	458 482	361	1 249	561 466	365	1 291	580 452
Kurki-, hanhi- ja joutsenpelto***	51	852	511 434	51	845	503 213	51	848	506 520

* Myönnetyn määrärahan maksaminen tuensaajalle jakautuu tukivuodelle ja sitä seuraavalle vuodelle.

*** Kurki-hanhi- ja joutsenpelto-sopimusta haettiin vuonna 2015, mutta sopimukset alkoivat vasta vuonna 2016.

**** Palkkiolajit Perinnebiotoppi ja Luonnonlaidun ym. on yhdistetty vuodesta 2020 lähtien.

Tilakumäärän osottaminen palkkiolajikohtaisesti ei ole mielekästä, sillä samalla tilalla voi olla eri palkkiolajin lohkoja.

Taulukko: Alkuperäisrotusopimusten määrät ja eläinmäärät sopimuksissa sekä sopimuksia omaavien tilojen kokonaismäärä vuosina 2015-2020.

Tukivuosi Sopimuskohtde	2015			2016			2017		
	Sopimuksia	Eläimiä, kpl	Eläimiä, ey	Sopimuksia	Eläimiä, kpl	Eläimiä, ey	Sopimuksia	Eläimiä, kpl	Eläimiä, ey
Suomenlammas	189	14 272	2 854	216	16 128	3 226	213	16 069	3 214
Ahvenanmaanlammas	13	427	85	15	472	94	15	475	95
Kainuunharmaalammas	37	1 456	291	44	1 621	324	43	1 599	320
Itäsuomenkarja	150	1 539	1 539	170	1 699	1 699	167	1 730	1 730
Pohjoissuomenkarja	105	644	644	116	675	675	115	673	673
Länsisuomenkarja	138	1 042	1 042	147	1 084	1 084	146	1 081	1 081
Suomenhevonen	88	374	374	100	406	406	100	406	406
Suomenvuohi	11	1 570	314	12	1 807	361	12	1 807	361
Maa-tilaiskana	20	725		25	869		25	869	
Yhteensä	751	22 049		845	24 761		836	24 709	
Yhteensä tiloja/vuosi	576			648			644		

Tukivuosi Sopimuskohtde	2018			2019			2020		
	Sopimuksia	Eläimiä, kpl	Eläimiä, ey	Sopimuksia	Eläimiä, kpl	Eläimiä, ey	Sopimuksia	Eläimiä, kpl	Eläimiä, ey
Suomenlammas	211	15 890	3 178	214	16 131	3 226	182	14 286	2 857
Ahvenanmaanlammas	15	475	95	14	472	94	13	452	90
Kainuunharmaalammas	44	1 621	324	43	1 581	316	37	1 274	255
Itäsuomenkarja	170	1 733	1 733	169	1 732	1 732	138	1 543	1 543
Pohjoissuomenkarja	114	672	672	117	676	676	85	551	551
Länsisuomenkarja	144	1 045	1 045	146	1 081	1 081	100	844	844
Suomenhevonen	100	406	406	97	396	396	74	312	312
Suomenvuohi	12	1 807	361	11	1 707	341	9	1 697	339
Maa-tilaiskana	24	845		24	849		22	803	
Yhteensä	834	24 494		835	24 625		572	21 762	
Yhteensä tiloja/vuosi	639			645			509		

1.d) Taulukkoon F perustuvassa tuloskehyksessä asetettujen välitavoitteiden saavuttamista koskevat keskeisimmät tiedot

Tätä osiota sovelletaan ainoastaan vuotuisiin täytäntöönpanokertomuksiin 2016, 2017, 2018

1.e) Muu maaseudun kehittämisohjelmaan liittyvä tekijä [valinnainen]

1.f) Tarvittaessa toimien vaikutus makroalue- ja merialuestrategioihin

Tällä ohjelmalla edistetään makroalue- ja/tai merialuestrategioita asetuksen (EU) N:o 1303/2013, 27 artiklan "Ohjelmien sisältö" 3 kohdan ja 96 artiklan "Investoinnit kasvuun ja työpaikkoihin -tavoitteen mukaisten toimenpideohjelmien sisältö, hyväksyminen ja muuttaminen" 3 kohdan e alakohdan, 111 artiklan "Investoinnit kasvuun ja työpaikkoihin -tavoitetta koskevat täytäntöönpanokertomukset" 3 kohdan, 111 artiklan 4 kohdan d alakohdan ja liitteessä 1 olevan 7.3 jakson "Pääohjelmien makroalue- ja merialuestrategioita edistävä vaikutus" mukaisesti:

- Itämeri-strategia (EUSBSR)
- Tonavan aluetta koskeva EU:n strategia (EUSDR)
- Adrian- ja Joonianmeren aluetta koskeva EU:n strategia (EUSAIR)
- Alppien aluetta koskeva EU:n strategia (EUSALP)
- Atlantin merialuestrategia (ATLSBS)

1.g) Vuosittaisessa täytäntöönpanokertomuksessa käytetty muuntokurssi (muut kuin euromaat)

--

2. ARVIOINTISUUNNITELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANON EDISTYMINEN.

2.a) Kuvaus mahdollisista muutoksista, joita on tehty maaseudun kehittämissuunnitelman arviointisuunnitelmaan vuoden aikana, ja perustelut

Ohjelman arviointisuunnitelmaa ja sen toteutusta määrittelevää suunnitelmaa ei muutettu vuoden 2020 aikana.

2.b) Kuvaus vuoden aikana toteutetuista arviointitoimista (pitäen mielessä arviointisuunnitelman 3 jakso)

Vuoden 2020 ei toteutettu yhtään ohjelman arviointia vaan keskityttiin hyödyntämään tehtyjen arviointien tuloksia uuden rahoituskauden CAP-suunnitelman valmistelussa.

Ajantasainen katsaus arvioinneista löytyy täältä:

<https://www.maaseutu.fi/maaseutuverkosto/vaikutukset/arviointi>

2.c) Kuvaus toimista, joita on toteutettu tietojen toimittamisen ja tiedonhallinnan osalta (pitäen mielessä arviointisuunnitelman 4 jakso)

Yhteisen maatalouspolitiikan ja maaseutuohjelman kansallisia vaikuttavuusindikaattoreita raportoidaan Agrikaattori-palvelussa, jota ylläpitää Luonnonvarakeskus. Palvelun tietosisältöä on päivitetty vuoden aikana.

Tutkimustiedon ylläpitämiseksi maa- ja metsätalousministeriö koordinoi ja rahoittaa laajaa tutkimusohjelmaa ”Maatalouden ympäristövaikutusten tutkimusohjelma, MATO”, joka tuottaa tutkimustietoa ohjelman ympäristöarviointien tueksi. Tutkimusohjelma koostui 25 itsenäisestä tutkimushankkeesta, joista laaditaan synteesiraportti 2020 aikana ja raportin arvioidaan valmistuvan vuoden 2021 aikana. Tutkimusohjelman aineistot osoittautuivat erittäin tärkeiksi ympäristövaikutusten arvioinnissa.

Lisätietoa tutkimusohjelmasta: <http://mmm.fi/mato/rahoitetut-hankkeet>

2.d) Luettelo toteutetuista arvioinneista, myös tieto siitä, millä verkkosivustolla ne on julkaistu

Valmistuneita arviointeja ei ole määritelty

2.e) Luettelo toteutetuista arvioinneista keskittyen arviointihavaintoihin

Please summarize the findings from evaluations completed in 2020, per CAP objective (or RDP priority, where appropriate).

Report on positive or negative effects/impacts (including the supporting evidence). Please don't forget to mention the source of the findings.

Vuonna 2020 ei valmistunut uusia arviointeja. Aiemmat arviointien havainnot on raportoitu aiemmissä kertomuksissa.

2.f) Kuvaus viestintätoimista, jotka on toteutettu arviointihavaintojen julkaisemiseksi (pitäen mielessä arviointisuunnitelman 6 jakso)

Viestintätoimia ei ole määritelty

2.g) Kuvaus arviointitulosten vuoksi toteutetuista jatkotoimista (pitäen mielessä arviointisuunnitelman 6 jakso)

Seurantatoimia ei ole määritelty

3. SEIKAT, JOTKA VAIKUTTAVAT OHJELMAN JA TOTEUTETTUIEN TOIMENPITEIDEN TEHOKKUUTEEN

3.a) Kuvaus toimista, joita on toteutettu ohjelman laadukkaan ja tehokkaan toteuttamisen varmistamiseksi

Seurantakomitea

Vuoden 2020 aikana seurantakomitean kokoukset järjestettiin COVID19-pandemian vuoksi poikkeuksellisesti. Alkukesällä kokousta ei järjestetty lainkaan vaan järjestettiin kirjallinen käsittely 12.5.-2.6.2020 välisenä aikana. Seurantakomitea kokoontui etäkokoukseen 1.12.2020.

Seurantakomitean kokoonpano, esityslistat ja kokousmuistiot löytyvät maaseutu.fi-sivuilta.

Ohjelmamuutos

Seurantakomitea puolsi siirtymäkauden ja elpymisvälineen lisävaroja koskevan ohjelmamuutosesitystä 1.12.2020 pidetyssä kokouksessa. Komissio hyväksyi siirtymäkauden rahoitusta koskevan ohjelmamuutoksen 14.4.2021. Elpymisvälineen lisävaroja koskeva ohjelmamuutosesitys lähetettiin komission hyväksyttäväksi 16.4.2021.

14.4.2021 hyväksytyyn Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014-2020 lisättiin tulevan siirtymäkauden 2021-2022 rahoitus. Tavoitteita muutettiin toteuman ja siirtymäkauden rahoituksen perusteella. Toimenpiteet jatkuvat siirtymäkaudella maaseutuohjelman mukaisina, ellei seuraavassa toisin esitetty. Muutoksia tehtiin seuraaviin toimenpiteisiin: M02, M04.1, M04.2, M06.2, M06.4, M10, M13 ja tekninen apu.

Tietojärjestelmät

Hyrrä-verkkopalvelu

HYRRÄ, maaseudun tukien sähköinen verkkopalvelu. Hyrrän kautta haetaan Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman kehittämis- ja yritysrahoitusta (M01, M04.4, M06.2, M06.4, M07, M16, M19), maatalouden investointituet (M04.1), nuorten viljelijöiden aloitustuet (M06.1), neuvontakorvaukset (M02), poro- ja luontaiselinkeinojen rakennetuet sekä kolttalain mukaiset tuet. Hyrrä-verkkopalvelun kautta haetaan lisäksi Euroopan meri- ja kalatalousrahaston (EMKR) Suomen toimintaohjelman sekä Ahvenanmaan kehittämisohjelman tukia.

Hyrrä-verkkopalvelu sisältää tukihakujen asiointipalvelun, viranomaistoimintojen palvelun, Sähke2-normin mukaisen sähköisen arkiston sekä asiointipalveluiden väliset lisätietopyyntötoiminnot. Hyrrä-verkkopalvelu sisältää tukihakemukset ja - päätökset, maksuhakemukset ja - päätökset sekä hanketarkastukseen liittyvät tiedot. Sekä seurantatietojen keräämisen ja pysyvyyden seurannan merkinnät. Myös takaisinperintätehtävät suoritetaan Hyrrä-verkkopalvelun kautta. Verkkopalvelu sisältää myös kaikkien dokumenttien liitteet.

Tukisovellus

IACS-tietojärjestelmä koostuu Tukisovelluksesta, laskentasovelluksesta, raportointijärjestelmästä, maksukeräilyjärjestelmästä ja valvontasovelluksesta, jotka ovat yhteydessä keskitettyyn tietokantaan, IACS-keskusrekisteriin.

Tukisovelluksella käsitellään suurin osa viljelijöille maksettavista EU-tuista ja kansallisista tuista Suomessa. Järjestelmän kautta kerätään myös suuri osa maatalouden perustilastoista. Tukisovelluksen kehittämisessä on huomioitu ohjelmakauden 2014–2020 seurannan tarpeet vuodesta 2015 alkaen. Tukisovelluksesta on raportoitavissa haettujen sitoumusten ja sopimusten määrät, pinta-aliatiedot, valvontatiedot ja maksutiedot.

Tukisovelluksella suoritetaan hakemustietojen tallennus, tietojen validointi ja maksupäätösten tekeminen. Laskentasovelluksen avulla toteutetaan tukien laskenta, jonka sivutuotteena tietokantaan syntyy paljon muun muassa raportoinnissa tarvittavaa informaatiota. Raportointijärjestelmä on Tukisovelluksen yhteyteen rakennettu osio, jonka avulla hoidetaan päivittäinen ns. operatiivinen raportointi.

Maksukeräilyjärjestelmän avulla tuotetaan keskitetyn tukimaksujen käsittelyjärjestelmän edellyttämä data tukien maksamiseksi. Valvontasovelluksella on käsitelty täydentävien ehtojen valvontatietoja; muut valvontatiedot on käsitelty Tukisovelluksella. Myös maatilarekisteriä on ylläpidetty Tukisovelluksen avulla. IACS keskusrekisterissä on tehty myös valvontaan liittyvät ristiintarkistukset ja riskianalyysit.

Tarkastus- ja valvontamenettelyt

Yritys-, hanke- ja rakennetukien otantatarkastukset

Maaseudun kehittämisosaston tarkastusyksikkö tekee komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 809/2014 osan IV mukaiset paikan päällä tehtävät otantatarkastukset.

Tarkastusyksikkö teki kertomusvuonna kaikkiaan 72 tarkastusta. Niistä 65 oli Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman hanke- ja yritystukien, rakennetukien, LEADER-toimintarahaa ja teknisen tuen tarkastuksia (ennen viimeistä maksua tehtäviä 5 prosentin tarkastuksia). Manner-Suomen ohjelmien investointien pysyvyyden seurantaan tehtiin seitsemän tarkastusta.

Tarkastuksissa ei havaittu järjestelmällisiä virheitä. Yksittäisiä havaintoja tehtiin joistakin tukikelvottomista kustannuksista, jotka eivät kuuluneet toimenpiteille. Tarkastustyötä on nopeuttanut sähköinen Hyrrä-asiointi. Olennaiset asiakirjat on voitu tarkastaa suoraan järjestelmästä ja tuensaajan luona tarkastuksessa käytetty aika on lyhentynyt.

Ei-tuotannolliset investoinnit (M04.4)

Ei-tuotannollisten investointien paikalla tehtävät tarkastukset ajoitetaan pääsääntöisesti ennen hakijalle myönnetyn korvauksen viimeisen erän tai kertakorvauksen maksua. Tarkastukset ulotetaan vähintään viiteen prosenttiin kaikista maaseuturahaston rahoittamista menoista.

Vuonna 2020 tarkastettiin kolme hanketta; yksi kuittiperusteinen kosteikon perustamishanke ja kaksi kuittiperusteista perinnebiotoopin perustamishanketta. Tarkastuksessa ei havaittu puutteita eikä laiminlyöntejä.

Ympäristökorvauksien valvonta (M10)

Ympäristökorvauksien valvonnassa oli 2455 tilaa vuonna 2020. Osa tukiehdosta tarkastettiin paikan päällä tilalla kasvukauden aikana ja osa kasvukauden päätyttyä talviaikaisessa asiakirjavalvonnassa ja

kasvipeitteisyysvalvonnassa. Vuoteen 2020 kohdistuva talviaikainen asiakirjavalvonta ja kasvipeitteisyysvalvonta on tehtävä valmiiksi 17.5.2021 mennessä.

Paikan päällä tapahtuvassa valvonnassa todettiin suhteellisesti eniten tukiehtopuutteita vesistöjen varsilla olevissa suojakaistoissa sekä monimuotoisuuspeltojen kasvustovaatimuksissa. Perustason vaatimuksissa laiminlyöntejä oli eniten valtaojien ja vesistöjen varsilla olevissa pientareissa. Lisäksi viljelytavassa todettiin puutteita.

Ympäristökorvauksien tukiehdoissa vaaditut asiakirjat (esim. viljavuustutkimukset) tarkastetaan lohkokokoitaisesti talviaikaisessa asiakirjavalvonnassa. Asiakirjavalvonta on kesken ja lopulliset tulokset ovat saatavilla vasta toukokuussa 2021. Asiakirjavalvonnassa todetaan eniten puutteita viljavuustutkimuksissa ja lannoitustasoissa.

Luonnonmukaisen tuotannon korvauksien valvonta (M11)

Luonnonmukaisen tuotannon korvauksissa ei ole paikan päällä tilalla tarkastettavia tukiehtoja. Vuonna 2020 luonnonmukaisen tuotannon korvauksia hakeneista valvottiin paikan päällä 293 tilaa. Talviaikaisessa asiakirjavalvonnassa tarkastetaan, onko tuotantotarkastuksessa todettu sellaisia puutteita, jotka vaikuttavat tilalle maksettaviin korvauksiin. Tuotantotarkastuksessa todettujen puutteiden takia vajaalta sadalta tilalta on korvauksia vähennetty vuosittain.

Eläinten hyvinvointikorvauksien valvonta (M11)

Eläinten hyvinvointikorvauksiin sitoutuneista tiloista tilavalvonta tehtiin 201 tilalle vuonna 2020. Yleisimmät valvonnassa havaitut puutteet liittyivät eläinten korvamerkintään ja eläinrekisterin tietoihin sekä tukiehtojen noudattamisen osalta makuualueen likaisuuteen ja riittämättömään kuivitukseen.

Luonnonhaittakorvaukset (M13)

Luonnonhaittakorvauksissa, ympäristökorvauksissa ja luonnonmukaisen tuotannon korvauksissa on samoja tukiehtoja, mm. lohkon hallinta ja aktiiviviljelijän vaatimuksen täyttyminen, jotka tarkastettiin paikan päällä tilalla. Luonnonhaittakorvauksissa ei ollut valvottavia tukiehtoja, joten maksettaviin korvauksiin vaikutti lähinnä vain pinta-alaero ilmoitetussa ja todetussa. Vuonna luonnonhaittakorvauksien valvonnassa oli 2501 tilaa.

Hallinnolliset ohjauskäynnit ELY-keskuksiin

Hallinnon ohjauskäynnit perustuvat maaseudun kehittämissuunnitelmien hallinnoinnista annettuun lakiin (27/2014 ns. hallinnointilaki). Sen mukaan Ruokavirasto vastaa ohjelman toimeenpanon suunnittelusta, kehittämisestä ja seurannasta sekä varojen maksamisesta ja varojen käytön riittävästä valvonnasta. Ruokavirasto ohjaa ja valvoo ELY-keskuksia niiden hoitaessa ohjelman toimeenpanoon liittyviä tehtäviä. Osana tätä tehtävää Ruokavirasto tekee hallinnonohjauskäyntejä ELY-keskuksiin.

Ruokavirasto aloitti hallinnonohjauskäynnit ELY-keskuksiin vuonna 2018. Hallinnonohjauskäyntejä tehtiin vuoden 2019 aikana kuuteen ELY-keskukseen. Ruokaviraston oli tarkoitus tehdä loput hallinnonohjauskäynnit vuonna 2020, mutta korona-pandemian vuoksi hallinnon ohjauskäyntejä ei päästy tekemään.

Hallinnonohjauskäyntien tarkoituksena on varmistaa osaltaan ohjelman yritys- ja hanketukien, rakennetukien sekä Neuvo 2020:n toimeenpano ELY-keskuksissa. Toimeenpanoon liittyen käynneillä on käyty läpi valintamenettelyjä sekä tarkastuslistojen käyttöä erityisesti avainkontrollien osalta

käsittelyprosessin eri vaiheissa. Ohjaukseyenneillä on tarkasteltu ELY-keskusten tukikäytännöistä erityisesti yhteistyötoimenpiteen tulkintoja, yksinkertaistettujen kustannusmenettelyjen käytäntöjä, julkisiin hankintoihin liittyviä erityiskysymyksiä ja tuettujen käytettyjen koneiden ja laitteiden perusteluita. Aloitustukien osalta on varmistettu käytäntöjä liiketoimintasuunnitelman toimenpiteiden seurannan osalta. Hyrrä -tietojärjestelmään liittyvä sähköinen asiakirjahallinto on helpottanut kuluvalle ohjelmakaudella toimeenpanon seurantaa ja myös ennakkovalmistautumista ELY-keskuskäynteihin.

Leader-ryhmien hallinnolliset ohjaukseyennit

Ruokavirasto toteuttaa Leader-ryhmien hallinnollisia ohjaukseyntejä osana toimeenpanon ohjausta. Käyntien tavoitteena on vähentää mahdollisia riskitekijöitä, jotka liittyvät muun muassa tukihakemusten avoimeen ja syrjimättömään valintamenettelyyn, kustannusten kohtuullisuuteen, Leader-ryhmien tuensaajien aktivointiin ja neuvontaan, tukihakemusten laatutekijöihin sekä hallitustyöskentelyyn. Lisäksi hallinnon ohjaukseyenneillä varmistetaan, että Leader-ryhmät omaavat hyvät tietosuojakäytännöt. Ohjaukseyenneillä käydään myös avointa keskustelua Leader-ryhmien kanssa tehtävien käytännön toteutuksesta, Leader-ryhmien erityiskysymyksistä sekä tulevaisuuden näkymistä.

Ruokavirasto aloitti Leader-ryhmien hallinnolliset ohjaukseyennit vuonna 2018, jolloin hallinnonohjaukseyntejä tehtiin kevään aikana 22 Leader-ryhmään. Ruokavirasto jatkoi ohjaukseyntejä vuonna 2019, jonka aikana niitä toteutettiin 22 Leader-ryhmään. Hallinnon ohjaukseyntejä kehitettiin vuoden 2018 ohjaukseyntien palautteen perusteella. Alkuvuoden 2020 ajan käynnit olivat tauolla henkilöstön vaihdoksista johtuen, mutta syksyllä toteutettiin ohjaukseyennit 3 Leader-ryhmään. Covid-19-tilanteen vuoksi vuoden 2020 tapaamiset järjestettiin Microsoft Teams-sovelluksella. Leader-ryhmien toiminta on hyvin vakiintunutta, mutta erityisesti siirtymäkausi ja ohjelmakauden vaihtuminen on herättänyt kysymyksiä. Loput Leader-ryhmien hallinnon ohjaukseyennit on suunniteltu toteutettavan vuoden 2021 aikana.

Takaisinperinnät

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman takaisinperintöjen EU-osuus oli ajalla 1.1-31.12.2020 yhteensä noin 4,91 milj. euroa. Takaisinperintöjen määrä muodostuu tuensaajilta perityistä tuista sekä summakarensseihin ja keltaisiin kortteihin liittyvistä tuen vähennyksistä, joita on yhteensä 0,02 milj. euroa (EU-osuus). Tuensaajilta perittyjen takaisinperintöjen lisäksi määrään sisältyvät myös tekniset takaisinperinnät yhteensä 3,95 milj. euroa. Tekniset takaisinperinnät liittyvät tietojärjestelmien sisäisiin korjauksiin eikä niitä peritä tuensaajilta.

Tukea perittiin tuensaajalta seuraavissa toimenpiteissä: ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, luonnonhaittakorvaukset, eläinten hyvinvointi, tila- ja yritystoiminnan kehittäminen, maaseudun palvelujen ja kylien kehittäminen, Leader, investoinnit fyysiseen omaisuuteen, koulutus- ja tiedonvälitys sekä yhteistyö ja innovaatio. Takaisinperinnät ovat johtuneet pääosin pinta-aloihin liittyvistä virheistä sekä tukiehtojen noudattamatta jättämisestä. Teknisistä takaisinperinnöistä suurin osa on tehty maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitosopimuksissa johtuen palkkiolajin korjauksista.

Alaisen hallinnon, neuvojen ja potentiaalisten tuenhakijoiden koulutus

Erityisesti ohjelmakauden alussa maa- ja metsätalousministeriö koulutti alaista hallintoa, neuvoja ja potentiaalisia tuenhakijoita. Maaseutuvirasto järjesti hallinnolle useita koulutuksia toimeenpanosta. Maaseutuvirasto ja Elintarviketurvallisuusvirasto järjestivät koulutusta myös lakisääteisistä vaatimuksista. Osa koulutuksista videoitiin ja ne ovat saatavissa myös jälkikäteen. Maaseutuvirastolla oli säännöllisesti

kokouksia alaisen hallinnon kanssa. Koulutusmateriaalit ovat saatavissa maaseutu.fi -osoitteesta, viraston verkkosivuilta tai Pikantti-ekstranetistä.

Potentiaalisille tuenhakijoille annettiin tietoa tukimahdollisuuksista ja lakisääteisistä vaatimuksista maa- ja metsätalousministeriön, Maaseutuviraston, ELY-keskusten, kuntien, neuvontajärjestöjen ja Leader-ryhmien järjestämissä koulutustilaisuuksissa ja -seminaareissa sekä hakuoppaissa, tiedotteissa ja ammattilehtien kirjoituksissa. Keskeinen viestinnän väline on internet, josta kaikki kansalaiset ja yrittäjät saavat vapaasti kaiken EU:n ja hallinnon tuottaman tiedon ja ohjeistuksen, joka on tarpeen tuen hakemiseksi. Sivuja ylläpitävät maa- ja metsätalousministeriö, Maaseutuvirasto, maaseutuverkostopalvelut ja Evira.

Leader-ryhmät aktivoivat ja neuvovat potentiaalisia tuenhakijoita ohjelman rahoitusmahdollisuuksien hyödyntämisessä. Ryhmät ovat sopineet yhdessä ELY-keskusten kanssa menettelytavoista, joilla varmistetaan joustava yhteistyö.

Tekninen apu

Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmassa 2014-2020 teknistä apua on käytettävissä yhteensä 70 milj. euroa julkista rahoitusta ohjelmakauden aikana. Teknistä apua käyttävät maa- ja metsätalousministeriö, ELY-keskukset, Ruokavirasto ja Ruokavirastossa sijaitseva maaseutuverkostopalvelut. Maaseutuverkoston osuus teknisen avun rahoituksesta on 10 miljoonaa euroa. Teknisen avun varat on jaettu kolmessa erässä, vuosien 2015, 2017 ja 2020 myöntövaltuuksien jaon yhteydessä. Vuoden 2020 lopussa teknisen avun kehiksestä oli sidottu 98,9 % ja maksettu 64 %. Maksuja on haettu osin viiveellä, joten tosiasiallinen toteuma on tätä suurempi. Teknisestä avusta laaditaan vuonna 2021 neljäs käyttösuunnitelma kattamaan siirtymäkauden 2021-2022. Siirtymäkausi mukaan lukien teknistä apua koskevia maksajaviraston maksuja voidaan toteuttaa 31.12.2025 saakka.

Suurin osa teknisestä avusta on käytetty ohjelmaa hallinnoivien henkilöiden palkkauksiin ja palkkaukseen liittyviin muihin kuluihin. Teknisellä avulla on lisäksi rahoitettu muita ohjelman hallinnoinnissa välttämättömiä kuluja, kuten viestintää ja koulutusta (erityisesti maaseutuverkosto ja Ruokavirasto), ohjelman arviointeja (MMM), seurantatietojen, seurantajärjestelmän ja indikaattoreiden kehittämistä (Ruokavirasto ja MMM) sekä seurantakomitean kokouksia (MMM).

Hyrrä-verkkopalvelun käyttöönotto on mahdollistanut teknisen avun tukiprosessin hallinnoinnin 100% sähköisesti. Vuonna 2020 teknisen apua käyttävät organisaatiot ovat tallentaneet Hyrrä-verkkopalveluun kolmannen erän käyttösuunnitelmaerän tiedot. Teknisen avun muutoshakemuksia ja -päätöksiä on tehty muun muassa Ruokavirastosta osoitettuihin reservin varoihin liittyen.

Neuvo 2020

Maatilojen neuvonnan suosio kasvoi edelleen vuonna 2020. Neuvontakorvauksen menekki kasvoi ja ennakkoilmoitusten jättäminen oli jopa suljettava väliaikaisesti loppuvuodesta 2020.

Neuvonnan aihealueista suosituin oli kilpailukyvyyn parantaminen, kun tarkastellaan vuonna 2020 maksettuja neuvontakorvauksia. Ruokavirasto jatkoi neuvojauutiskirjeiden lähettämistä. Vuoden 2020 aikana lähetettiin yhteensä 10 neuvojauutiskirjetä. Neuvojauutiskirjeillä välitettiin neuvojille tietoa ajankohtaisista asioista kuten CAP27-valmistelusta. Palautekyselyn (2020) mukaan uutiskirje on lukijoidensa mielestä hyödyllinen, selkeä ja ymmärrettävä sekä ajankohtainen ja ulkoasultaan selkeä.

Helmikuussa 2019 avattu neuvojahaku (avoin hakumenettely) kiinnosti edelleen laajasti ja hakemuksia neuvojaksi saapui Ruokavirastoon tasaisesti. Neuvontarekisterissä on noin 300 neuvontaorganisaatiota, noin 870 neuvojaa ja neuvojilla noin 1 720 neuvontaosiokohtaista neuvontaoikeutta.

Neuvojien täydennyskoulutusta varten on käytössä maaseutu.fi -sivuston yhteinen koulutuskalenteri <https://www.maaseutu.fi/fi/koulutukset-ja-tapahtumat/Sivut/kalenteri.aspx>.

ELY-keskusten vuosikertomuksissa mainittiin mm. neuvonnan osoittaneen tarpeellisuutensa ja käyttö on vain kiihtynyt. Aktiivitalat käyttäneet neuvoa tehokkaasti. Määrärahatilanne jarrutti kuitenkin loppuvuonna toimintaa. Ohjelmakauden alussa suosituimpia Neuvo-tapahtumia olivat ympäristö- ja ilmastotoimiin liittyvät asiat, mutta ohjelmakauden edetessä on eläinten hyvinvointiin ja maatilojen kilpailukykyyn sekä investointeihin liittyvät neuvotapahtumat kasvattaneet osuuttaan. Toimenpide tukee erinomaisesti tavoitteiden toteutumista maatiloilla. Selvästi on havaittavista, että kiinnostus ilmastonmuutokseen sopeuttamiseen ja hillitsemiseen on jatkunut ja lisääntynyt maatiloilla kuluneen vuoden aikana. Neuvonta on muodostunut tiloille tärkeäksi apuvälineeksi niin tilojen kannattavuuden kuin kehittämisenkin kannalta sekä toiminnan sopeuttamiseen siten, että huomioidaan myös ilmastonmuutos. Neuvopalveluja käytettiin vuoden 2020 aikana runsaasti verkkoneuvontana (skype, teams) vallitsevan koronaepidemian vuoksi. Neuvonnan avulla viljelijät kokevat saavansa lisätietoa tilan toimintaa varten, ideoita tuotannon tehostamiseen ja kustannusten alentamiseen, henkistä tukea ja konkreettista apua.

Neuvonnan kohdealat		Maksetut	Neuvonta- käynnit	Neuvotut tilat
2a	Maatilojen kilpailukyvyyn parantaminen ja maatalouden monipuolistaminen	10 069 378	17 053	8 462
2b	Maanviljelijöiden ammatillisen osaamisen parantaminen ja sukupolven vaihdosten helpottaminen	946 264	1 860	1 509
3a	Ruokaketjut, paikalliset markkinat ja lähiruoka sekä eläinten hyvinvoinnin edistäminen	6 067 101	20 342	6 612
4a	Maisemanhoito ja luonnon monimuotoisuuden ennallistaminen, säilyttäminen ja parantaminen	2 883 741	9 682	4 335
4b	Vesien ja maanhoidon edistäminen sekä vesipuitedirektiivin tavoitteisiin vastaaminen	6 954 839	27 255	11 833
4c	Erosion estäminen ja maaperän hoidon parantaminen	383 911	1 365	1 127
5b	Maatalouden ja elintarvikejalostuksen energiatehokkuuden lisääminen	456 322	667	641
5c	Uusiutuvien energialähteiden ja biotalouden raaka-aineiden hankinnan ja käytön helpottaminen	933 226	2 061	1 551
5d	Maatalouden kasvihuonekaasu- ja ammoniakkipäästöjen vähentäminen	55 479	191	162
5e	Hiilen sitomisen edistäminen maa- ja metsätaloudessa	496 870	1 551	1 211
Yhteensä		29 247 130	82 027	21 065

Neuvonnan kohdentuminen kohdealoittain

3.b) Laadun ja tehokkuuden toteutusmekanismit

Yksinkertaistetut kustannusvaihtoehdot (SCO) ¹, epäsuora indikaattori lasketaan automaattisesti

	Maaseudun kehittämisohjelman määrärahat yhteensä [maaseuturahasto]	Suunniteltu yksinkertaistettujen kustannusvaihtoehtojen osuus kaikista maaseudun kehittämisohjelman määrärahoista [%] ²	Yksinkertaistetuissa kustannusvaihtoehdoissa toteutuneet menot suhteessa maaseudun kehittämisohjelman kaikkiin määrärahoihin (kumulatiivinen) [%] ³
Erityiset rahastokohtaiset menetelmät, yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 67 artiklan 5 kohdan e alakohhta	2 359 699 338,00	78,78	75,89

¹ Yksinkertaistetuilla kustannusvaihtoehdoilla tarkoitetaan yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 67 artiklan 5 kohdan mukaisia yksikkökustannuksia / kiinteitä määriä / kertakorvauksia, mukaan lukien kyseisen artiklan e alakohdan mukaiset maaseuturahaston erityiset menetelmät kuten yrityksen perustamiseen myönnettävät kertakorvaukset, kiinteämääräiset maksut tuottajaorganisaatioille sekä pinta-aloihin ja eläimiin liittyvät yksikkökustannukset

² Lasketaan automaattisesti ohjelmaversioin toimenpiteistä 06, 09, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 18

³ Lasketaan automaattisesti menoilmoitusten toimenpiteistä 06, 09, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 18

Yksinkertaistetut kustannusvaihtoehdot (SCO), jäsenvaltioiden yksityiskohtaisten erityistietojen perusteella [valinnainen]

	Maaseudun kehittämisohjelman määrärahat yhteensä [maaseuturahasto]	Suunniteltu yksinkertaistettujen kustannusvaihtoehtojen osuus kaikista maaseudun kehittämisohjelman määrärahoista [%]	Yksinkertaistetuissa kustannusvaihtoehdoissa toteutuneet menot suhteessa maaseudun kehittämisohjelman kaikkiin määrärahoihin (kumulatiivinen) [%]
Yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 67 artiklan 1 kohdan b, c ja d alakohdan + 67 artiklan 5 kohdan e alakohdan mukaiset yhteensä	2 359 699 338,00		
Erityiset rahastokohtaiset menetelmät, yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 67 artiklan 5 kohdan e alakohhta	2 359 699 338,00		

Tuensaajien sähköinen hallinta [valinnainen]

	Maaseuturahaston rahoitus [%]	Asianomaiset toimet [%]
Tukihakemus		
Maksuhakemukset		
Valvonta ja noudattaminen		
Seuranta ja raportointi hallintoviranomaiselle/maksajavirastolle		

Keskimääräiset aikarajat, jonka kuluessa maksut tulevat tuensaajille [valinnainen]

[päivää] Tarvittaessa jäsenvaltion määräaika maksujen suorittamiselle tuensaajille	[päivää] Tuensaajille maksamisen keskimääräinen aika	Huomautukset

4. TEKNISEN AVUN JA OHJELMAN JULKISUUSVAATIMUSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANO VARTEN SUORITETUT TOIMET

4.a) Kansallisen maaseutuverkoston perustamiseen ja sen toimintasuunnitelman täytäntöönpanoon suoritettavat toimet ja sitä koskeva tilannekatsaus

4.a1) Toteutettavat toimet ja nykytilanne kansallisen maaseutuverkoston perustamisen suhteen (hallintorakenne ja verkoston tukiyksikkö)

Suomen Maaseutuverkosto on maaseudun kehittämistä edistävä verkosto, joka mahdollistaa laajan tiedon-, kokemuksen- ja menetelmien vaihdon sekä lisää vuoropuhelua paikallisella, alueellisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Maaseutuverkoston tehtävänä on toimintansa kautta edistää Suomen maaseutuohjelmien (Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma ja Ahvenanmaan maaseudun kehittämissuunnitelma) toimia erityisesti lisäämällä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa verkoston toimijoiden kesken. Keskeistä on, että potentiaaliset tuensaajat ja suuri yleisö ovat tietoisia maaseutuohjelmien mahdollisuuksista ja tuloksista. Maaseutuverkostotoiminta edesauttaa myös hyvien käytäntöjen ja toimintatapojen leviämistä toimijoiden keskuudessa. Toiminnan koordinoijana ja mahdollistajana toimii Ruokaviraston verkostopalvelut-yksikkö.

Maaseutuverkostotoiminnan kaksi tärkeää painopistettä ovat viestintä ja maaseutuverkostossa tapahtuvan alueellisen ja temaattisen verkostotoiminnan kehittäminen. Viestinnän rooli edelliseen ohjelmakauteen verrattuna korostuu entisestään. Maaseutuohjelmien mahdollisuuksien esiin tuominen maaseutualueiden kehittämisessä sekä hyvien käytäntöjen välittäminen konkreettisten esimerkkien kautta on entistä tärkeämpää.

Viestintäverkoston rakenteita kehitetään niin, että verkosto rakentuu alueellisten toimijoiden verkostoista kansalliseksi kokonaisuudeksi. Lisäksi maaseutuverkostopalvelut yhdessä muiden jäsenmaiden maaseutuverkostojen ja näiden verkostoyksikköjen kanssa laajentavat verkoston myös Euroopan laajuiseksi. Tämänkaltaisella verkostolla mahdollistetaan tiedonkulku paikalliselta tasolta kansalliselle ja Euroopan tasolle ja päinvastoin. Myös tiedonkulkua viestintäverkoston sisällä alueelta toiselle kehitetään hyvien esimerkkien ja ajankohtaisten asioiden välittämiseksi. Kansallisen verkoston ylläpidon ja kansainvälisen verkoston kehittämiseen on edelleen vuonna 2021 hyvä suunnata voimavaroja.

Maaseutuverkoston toimintaa kehitetään ja luodaan toimivia rakenteita alueellisella, maakunnallisella, kansallisella sekä kansainvälisellä tasolla. Toiminnan tässä vaiheessa panostetaan jo olemassa olevien alueellisten verkostojen tukemiseen ja uusien perustamiseen sinne, missä niillä on tarvetta ja mahdollisuutta syntyä. Kansallisen maaseutuverkoston rakenteita tuetaan toimintaa palvelevilla työkaluilla ja tapahtumilla. Kansallisen maaseutuverkoston toimintaan haetaan vahvuutta myös temaattisesta ja toiminnallisesta yhteistyöstä kansainvälisellä tasolla naapurimaiden kanssa. Yhteistyötä edistetään muun muassa ohjausryhmän työryhmätyöskentelyn kautta.

Maaseutuverkostotoiminnassa kehitetään aktiivisesti metodeja ja työkaluja myös maaseutuverkostotoiminnan vaikuttavuuden arviointiin ja toiminnan itsearviointiin. Toiminnan itsearviointia toteutetaan vuosille 2020-2021 tehtävän itsearviointisuunnitelman pohjalta.

Maaseutuverkoston tukiyksikkö toimii Ruokavirastoon sijoitettuna. Maaseutuverkostopalvelut –yksikössä työskenteli 7 asiantuntijaa/verkostokoordinaattoria vuonna 2020. Lisäksi verkostoyksikössä työskenteli yksi kesätyöntekijä.

4.a2) Toteutetut toimet ja nykytilanne toimintasuunnitelman toteuttamisen suhteen

Vuonna 2020 Verkostopalvelut koordinoi 34 tapahtumaa, joista neljä oli palvelupakettitapahtumaa. Lisäksi verkostopalvelut oli mahdollistamassa 37 tapahtumaa. Yhteistyössä verkostopalvelujen kanssa järjestettiin kaksi yhteistyötapahtumaa, joissa oli 106 osallistujaa. Yhteistyötapahtumat ovat tapahtumia, jotka eivät joltain osin täytä palvelupakettitapahtuman kriteerejä, mutta ne on nähty hyväksi toteuttaa maaseutuverkostotoiminnan edistämiseksi yhdessä verkostopalvelut-yksikön kanssa.

KV-palvelupakettien avulla ehti yksi henkilö lähteä tammikuussa edustamaan Suomen maaseutuverkostoa Eurooppaan ennen korona-aikaa. Tulevaisuuden tuottajien työryhmän lanseeraamien 30 paketin kiintiöstä hyväksyttiin 22 toteutettavaksi vuoden 2020 aikana, koronan vuoksi kuitenkin suurin osa paketeista siirrettiin järjestettäväksi vuoden 2021 aikana. Vuoden 2020 aikana toteutui viisi tulevaisuuden tuottajien pakettia, joissa oli yhteensä 344 osallistujaa. Suomen Älykkäät kylät palvelupaketteja hyödynnettiin 9 kylällä ja niissä oli yhteensä 78 osallistujaa.

Älykkäät maaseudut kiertue keräsi yhteensä 2139 osallistujaa. Kiertueeseen liittyvään fasilitointikoulutukseen osallistui 217 henkilöä. Yhteensä maaseutuverkostotoimintaan liittyvissä tapahtumissa vieraili 6870 osallistujaa. Osta tilalta -päivässä vieraili tiloilla arviolta 12 500 kävijää. Tiloja tapahtumassa oli mukana 199.

Työryhmät

Teemaryhmät, Tulevaisuuden tuottajat ja Älykkäät kylät, aloittivat työnsä vuoden 2019 alussa ja jatkoivat työtään vuoden 2020 loppuun asti. Maaseutuverkoston Tulevaisuuden tuottajat – ja Älykkäät kylät -työryhmä nostivat esiin keskusteluun omia tulevaisuusteemojaan.

Tulevaisuuden tuottajat –työryhmä

Monenlaisesta osaamisesta koostuvan Tulevaisuuden tuottajat -työryhmän verkostot olivat mittavat, ja niinpä toiminnan isoimmat onnistumiset vuonna 2020 koettiin webinaarien suunnittelussa ja toteutuksessa. Uuden ajan maaseutuyrittäjät -webinaari kesäkuussa ja Uuden ajan maaseutuyrittäjyys 2.0 -webinaari marraskuussa kokosivat lähes 500 ilmoittautunutta ja tallenteilla tavoitettiin jälkikäteen yli 1000 katsojaa.

Ensimmäisessä webinaarissa syvennyttiin tulevaisuuden yrittäjyyteen maaseudulla. Innostuneita ja oivalluttavia puheenvuoroja kuulumme muun muassa Myssyfarmin isännältä Janne Rauhansuulta ja nuorelta 4H-yrittäjältä Venla Siltovuorelta. Marraskuun webinaarin aiheena oli palvelumuotoilu. Asiaan perehdyttämässä oli agroekologi, palvelumuotoilija Leena Markiet Maaseudun Sivistysliitosta. Anu Koivisto kertoi Hutkon laamatilasta, jossa oli uskallettu lähteä erilaiselle polulle tarjoamaan elämyspalveluita, ja joiden rooli oli kasvanut merkittäväksi tilan arjessa.

Tulevaisuuden tuottajat -työryhmä päätti ensimmäisenä toimintavuotenaan aktivoita toimijakenttää jakamalla 30 kappaletta tulevaisuuden tuottajat –palvelupaketteja. Palvelupaketilla toteutettavien tilaisuuksien toivottiin olevan erityisesti nuorille suunnattuja, yrittäjyyttä edistäviä ja innovatiivisia. Ensimmäisellä hakukierroksella, syksyllä 2019, suunnitelmia tuli 21. Toisella hakukierroksella, keväällä 2020, suunnitelmia tuli 6.

Maaailman muuttuessa suurin osa palvelupakettisuunnitelmista jäi kuitenkin leijumaan ilmaan. Osa niistä on siirtynyt vuodelle 2021, mutta viisi tilaisuutta ehdittiin kuitenkin kokonaisuudessaan järjestää. Niihin lukeutui mm. Ylöjärvellä järjestetty Maaseudulla toimivien talliyrittäjien vertaistuki- ja verkostoitumispäivä, Maatalousyrittäjyyspäivä Hakolan tilalla ja Nuorten yrittäjien gaala Muhoksella.

Lisää palvelupaketeilla toteutettavia tilaisuuksia on tänä vuonna luvassa ja tulevaisuuden tuottajat -työryhmän aktivoima joukko jatkaa työtä, vaikka työryhmä on virallisesti lopettanut toimintansa.

Älykkäät kylät -työryhmä

Älykkäät kylät -konsepti on keskeinen teema tulevalla rahoituskaudella, joten ohjelmakauden valmisteluun tarvitaan myös kansallisen tason näkemystä esimerkiksi, miten maaseutu on digiyhteiskunnan kyydissä, mitä ”älykkyydellä” tarkoitetaan ja miten se Suomessa ymmärretään.

Vuosi käynnistyi suunnitelmien mukaisesti liikenneteemaisella webinaarilla Suomen Älykkäin -kylä kilpailun (SÄK) osallistujille. Pidettiin oma etäkokous ja SÄK-kiitoratapäivässä osa ryhmästä kävi sparraamassa. Maaliskuu oli alkuvuoden ”älykuu”, sillä oman Valokuitupäivän (Kuopio) ohella Älykäs kylä -teema alkoi näkyä maakuntien CAP-valmisteluissa.

Suomen älykkäin kylä -kilpailu saatiin suunnitellusti maaliin, mutta muuten vuosikelloon kirjatut Älykäs kylä -seminaarit, innovaatioleirit, Nordic Ruralities -konferenssin sessiot, SuomiAreenat ja Maaseutuparlamentit saivat väistyä ja tilalle tuli webinaareja, hybriditilaisuuksia (omia ja osallistuen) ja Maaseudun älykkäät ratkaisut -livetv-lähetyksiä (suomen.tv). Jos joku teema jäikin aiottua vähemmälle, niin uusia ajankohtaisia nousi tilalle. Älykäs kylä -konseptin lanseeraamista ajatellen haastavassa korona-ajassa on siis ollut hyvääkin, sillä tilanteen vaatima digiloikka muutti puheita teoiksi: esillä olleet esimerkit etätyöstä etäopetukseen ja laajakaistan merkityksestä paikkariippumattomiin palveluratkaisuihin tulivat ja jäivät osaksi arkea.

Tilaisuuksien keskeisin anti on koottu työryhmän sähköiseen kotipesään eli sivuille www.älykäskylä.fi. Sieltä löytyy myös taustoitusta konseptiin sekä avauksia ja nostoja ajankohtaisista aiheista teeman tiimoilta. Facebook-sivu toimii nimellä ”Älykäs kylä”.

Suomen älykkäin kylä –kilpailu

Suomen älykkäin kylä -kisa toi mukaan kylien kehittämisen arjen ääntä ja konkretiaa. Kisa kiinnosti paljon myös muissa jäsenmaissa. Kilpailu jatkui vuonna 2020 ja huipentui lokakuussa järjestettyyn palkintogaalaan. Suomen älykkäin kylä julkistettiin pääosin virtuaalisena järjestetyssä palkitsemistilaisuudessa. Päälähetys tuli tamperelaiselta studioilta, josta otettiin etäyhteys finalistikyliin. Lähetykseen saatiin juhlava ja arvokas henki fyysisistä etäisyyskistä huolimatta. Seuraajia lähetyksellä oli parhaimmillaan yli 300. Voittajaksi valittiin Vuolijoen kylä Kainuusta.

Suomen älykkäin kylä -kilpailu kiinnosti hyvin mediaa paitsi silloin, kun kisa alkoi, myös siinä vaiheessa, kun finalistit valittiin. Finalistikylien paikalliset ja alueelliset mediat seurasivat kisaa loppuun asti. Vuolijoen kylältä YLE teki suoran lähetyksen alueelliseen uutislähetykseen palkitsemisjuhlan iloisen jännittävistä tunnelmista

Rakennetukien virtuaalipäivä

Perinteiset rakennetukien kehittämispäivät järjestettiin ensimmäistä kertaa virtuaalisena tapahtumana syyskuussa. Tapahtuma keräsi yhteen satapäisen joukon neuvoja, rahalaitosten edustajia, Maa- ja metsätalousministeriön ja Ruokaviraston asiantuntijoita, ELY-keskusten rakennetukikäsittelijöitä, ME-yksiköiden päälliköitä, ohjelmavastaavia, maksatuspäälliköitä sekä maksuvastaavia. Koolla on siis joukko, jonka työn jälki näkyy maatalouden ja maaseutuyrittäjyyden investointien kehittämisessä ja kilpailukyyn parantamisessa.

Leader-viisut

Osana syksyn Leader-ajankohtaispäiviä järjestettiin Leader-viisut. Leader-ryhmät valitsivat ELY-keskusalueittain oman alueensa Leader-työn helmen, josta tehtiin kahden minuutin video. Videot kertoivat esimerkiksi Leader-rahoitteisista hankkeista tai uusista toimintatavoista, jotakin mitä halutaan viedä tältä ohjelmakaudelta tulevalle rahoituskaudelle. Kaikki alueet ja lisäksi myös Ahvenanmaa lähettivät kilpailuun omat ehdokkaansa. Leader-viisuissa oli yhteensä 16 ehdokasta. Kisa oli tiukka. Alueelliset raadit ja hallinnon tuomaristo antoivat äänensä. Voittajaksi nousi Ahvenanmaa: Leader Ålandin hanke ympäristöteemassa.

Vuorovaikutteinen digialusta virtuaalisen maaseutuverkostotoiminnan tueksi

Syksyllä 2020 alkoi maaseutuverkostossa kyteä ajatus virtuaalisen verkostotoiminnan mahdollisuuksien vahvistamisesta. Alkoi olla selvää, että paluuta koronaepidemiaa edeltävään normaaliin ei ole — virtuaalisuus ja etätyöskentely oli ottanut tukevan harppauksen sekä teknisesti että asenteellisesti. Toki jo vuosikausien ajan on kentältä kuulunut toiveita yhteisestä alustasta, jossa voisi verkostoitua ja työskennellä yhdessä.

Näiden ongelmien ratkaisemiseksi päädyttiin tekemään loppuvuodesta alkanut pilottikokeilu, jossa verkoston käyttöön rakennetaan sosiaalinen verkkosivusto.

Yhteistä EU:n maaseutuvisiota luomassa – Maaseutu2040

Yksi merkittävä panostus on ollut maaseutu2040-työ. Kesällä 2020 Euroopan komissio lanseerasi aloitteen yhteisen eurooppalaisen pitkän aikavälin maaseutuvisioon rakentamiseksi. Tähtäimenä visiolle on vuosi 2040. Suomessa vuoden lopussa aloitettiin oma maaseutu2040-prosessi. Sen tavoitteena oli saada suomalainen ääni ja näkemykset kuulumaan yhteisen EU:n maaseutuvisioon rakentamisessa. Prosessin aikana Maaseutuverkosto kokosi kaikille avoinna olevalle virtuaalialustalle näkemyksiä vision raaka-aineiksi. Niiden pohjalta työ jatkui työpajoissa, joissa työstettiin Suomen omaa näkemystä eteenpäin. Erityistavoitteena oli nuorten aktivointi mukaan keskusteluun. EU-tasolla prosessi huipentuu kesäkuussa 2021 julkaistavaan tiedonantoon maaseutualueita koskevasta pitkän aikavälin visiosta.
<https://www.maaseutu.fi/maaseutuverkosto/teemat/maaseutu2040-tulevaisuustyö>

Osta tilalta -päivä

Kun sosiaalinen media ja tiedotusvälineet ilmoittivat jatkuvasti erilaisten tilaisuuksien ja tapahtumien perumisesta, oli ilo ilmoittaa, että kaikkea ei ole peruttu: suunniteltu avajaistapahtuma siirrettiin vuodelle, mutta itse Osta tilalta! -päivä kutsui kansaa maatiloille myös syyskuussa 2020. Osta tilalta! -päivään osallistui lopulta 199 tilaa. Kävijöitäkin riitti ja palaute tuottajilta oli positiivista.

Osta tilalta! -päivä on pyörinyt nyt viisi vuotta. Maaseutuverkostopalvelut päätti tarttua teemapäivän ohjaksiin. Päätöksen myötä alettiin pohtia uudistuksia ja päivän kehittämistä yhä laajemmaksi lähiruuun teemapäiväksi.

Älykkäät maaseudut –kiertue

Kiertueen lähtölaukaus annettiin Tikkurilassa – koolle saatiin kattava joukko ympäri maata

Millaisia ovat uuden vuosikymmenen maaseudut? Näillä sanoin avattiin helmikuun 12. päivänä satapäisen joukon siivittämänä Älykkäät Maaseudut- kiertueen avajaistilaisuus Tikkurilassa. Avajaisseminaarissa käytiin läpi CAP2027:n valmistelun asiointi sekä strategialuonnoksen tilanne. Tilaisuudessa kuultiin

katsaus tulevan rahoituskauden alustavista suuntaviivoista ja siitä, miten CAP-strategiasuunnitelman toimet yhteensovitetaan rakennerahastojen ja meri- ja kalatalousrahaston kanssa. Lisäksi tilaisuudessa kerrottiin maaseutupolitiikan ja saaristopolitiikan visio ja tavoitteet maaseutualueille tulevaisuudessa.

Seminaari käynnisti Älykkäät maaseudut -kiertueen, joka keräsi, joskin hieman alkusuunnitelmista poiketen, maaseudun ja maatalouden kehittäjät yhteen vuoden aikana. Lisäksi kiertueen kannalta ainutlaatuisia oli se, että ensimmäistä kertaa samalla kiertueella olivat sekä maatalousrahaston, maaseutu- ja saaristopolitiikan toimijat.

Kiertueen tavoitteena oli tukea CAP27:n alueellista ja paikallista suunnittelua eli käytännössä ELY-keskusten ja Leader-ryhmien työtä. Tarkoituksena oli, että maa- ja metsätalousministeriö ja Ruokavirasto toisivat alueille valtakunnallista tietoa ja näkemystä uuden rahoituskauden valmisteluun. Ja vastaavasti ko. organisaatiot saisivat tietoa alueiden kehittämisen kärjistä ja uuden rahoituskauden suunnittelun tilanteesta. Ensimmäinen kiertueen tilaisuus ehdittiin järjestää Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja alueen Leader-ryhmien toimesta 12.3. Kalajoella, mutta sitten tilanne muuttui koronapandemian vuoksi.

COVID19-epidemia esti tilaisuuksien järjestämisen suunnitelmien mukaisesti. Tilanteeseen täytyi reagoida hyvin nopeasti: muuttaa suunnitellut tilaisuudet virtuaalisiksi, ottaa haltuun digitaalisia työvälineitä sekä kouluttaa puhujia ja alueiden vastuhenkilöitä virtuaaliseen toimintaympäristöön. Lopputulemana oli, että 15 fyysisen tilaisuuden sijaan järjestettiin yksi kasvokkain tilaisuus ja 15 osallistavaa virtuaalista tilaisuutta. Lisäksi kiertueen valmistelun puitteissa toimijoita koulutettiin alkuvuonna kahdessa fyysisessä sekä neljässä virtuaalifasilitointikoulutuksessa fasilitoinnin ja esiintymisen saloihin.

4.b) Toteutetut toimet sen varmistamiseksi, että ohjelma julkistetaan (komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 808/2014 13 artikla)

Viestinnän tavoitteet vuodelle 2020 olivat:

- * Tieto ohjelman rahoitusmahdollisuuksista tavoittaa tuensaajat
- * Sujuva siirtyminen vanhasta rahoituskaudesta uuteen
- * Tieto maaseutuohjelman rahoituksen vaikutuksista varsinkin ilmastonmuutoksen hillinnässä kasvaa
- * Viestintäverkosto vahvistaa viestiä rahoituksen vaikutuksista

Vuoden 2020 viestintä oli sekoitus uutta ja vanhaa. Vuoden 2020 viestinnän päätavoite oli tukea sujuvaa siirtymistä vanhasta rahoituskaudesta uuteen. Viestinnässä tuettiin sitä, että tieto ohjelman rahoitusmahdollisuuksista tavoittaa tuensaajat sekä tulevan EU-rahoituskauden valmistelusta saatiin riittävästi tietoa. Vuonna 2020 jatkettiin edellisvuoden kampanjoita, mutta koronan vuoksi pienemmin kuin oli suunniteltu. Poikkeusvuosi näkyi myös kampanjoiden teemoissa.

Valtakunnallisen viestinnän vuosi

Vuoden 2020 viestintää tehtiin erilaisten viestintäkampanjoiden, tapahtumien ja ajankohtaisten tempausten siivittämänä. Korona toi jonkin verran uusia työtehtäviä viestintäryhmän työpöydälle, muun muassa elvytyksen ja väliaikaisten kriisitukien muodossa.

Korona toi myös uusia oivalluksia ja nosti uusia ilmiöitä esille. Maaseuturahaston viestinnässä tartuttiin rohkeasti uusiin mahdollisuuksiin. Anna Yrittäjälle idea –kampanja toimi hengennostattajana koronakriisin

nostaessa päätään maaliskuussa. Kampanjan avulla kerättiin yrittäjille hyviä tapoja toimia uudella tavalla uudessa tilanteessa. Sun, mun ja meidän maaseudut –juttusarja avasi maaseudun monipuolisuutta ja kertoi muun muassa monipaikkaisuudesta, ilmiöstä joka on nostanut päätään etätyön lisääntymisen myötä.

Tukien julkistuksen aikaan koronatilanne ja poikkeusolot vievät huomiota. Ohjelman viestintäryhmä teki Ruokaviraston viestinnän kanssa materiaalia, joka avasi CAP-tukien merkitystä yhteiskunnalle myös poikkeusoloissa. Sosiaalisessa mediassa jaettiin kuvitettuja faktoja maaseutuohjelman ja maataloustukien merkityksestä yhteiskunnalle, ja sosiaalisen median päivityksillä ohjattiin muun muassa maa- ja metsätalousministeriön osastopäällikkö Minna-Mari Kailan blogiin MMM:fi:ssä. Ruokavirasto palveli lukuisten medioiden tietopyyntöjä. Tukien julkistus uutisoitiin suurimmissa medioissa ja maakuntalehdissä monikanavaisesti.

Eurooppa-päivää vietettiin toukokuussa tuttuun tapaan vaikutuksista viestimällä. Tänä vuonna Eurooppa-päivän viestintä tehtiin ensimmäistä kertaa yhteistyössä muiden EU-rahastojen kanssa. Suunnitelmissa oli yhteinen tilaisuus, joka peruuntui koronakriisin vuoksi. Tausta-ajatus Eurooppa-päivän kampanjassa oli: millainen merkitys maaseuturahastolla on korona-ajan arkeen. Toimivat etäyhteydet, luontoreitit, neuvonta viljelijöille sekä yrittäjyys olivat teemoja, joita Eurooppa-päivän viestinnässä nostettiin esille. Ytimekkäästi ja visuaalisesti laaditut sosiaalisen median kuvat herättivät huomiota ja kiinnostusta laajasti, ja viestintäverkosto jakoi materiaalia ahkerasti. Itse Eurooppa-päivänä julkaistiin myös EU-rahoituksen merkitystä kansalaisille taustoittava tiedote, jonka näkökulmana oli EU-rahoituksen merkitys kansalaisen arjessa.

Kesäkuussa käynnistynyt Tee Se Suomessa –lähimatkailukampanja toteutettiin aiottua pienimuotoisempana. Tee Se Suomessa –kampanjassa nostettiin esille koronaturvalliseen lähimatkailuun sopivia kohteita, jotka on rahoitettu maaseutuohjelmasta. Tee Se Suomessa -sivustolta löytää jo yli 300 kohdetta ympäri Suomen. Viime vuonna kohteita siis lisättiin, erilaisia matkailutärppejä lisättiin ja sosiaalisessa mediassa matkailukohteista kertoviin kanaviin tuli uusi tulokas: Instagram. Muita viestintäkanavia kampanjassa olivat verkkosivut, sosiaalisen median mainokset, kampanjan kohteissa kuvatut kampanjavidet sekä leikkimielinen lomakohteiden testi. Kohderyhmänä vuonna 2020 olivat lapsiperheet.

Elokuussa päättynyt viestintäkampanja oli erittäin ajankohtainen; sosiaalisessa mediassa mainostetun sisällön pariin klikattiin yhä uudelleen. Kokonaisuudessaan kampanjan sosiaalisen median viestinnällä tavoitettiin lähes 700 tuhatta kävijää, ja sivustoa käytti reilut 95 tuhatta kävijää. Kasvu on huimaa: vuonna 2019 sivuston kävijämäärä oli reilut 30 000 kävijää, ja vuonna 2019 sosiaalisen median tavoitettavuusluku kasvoi yli 120 prosenttia. Kampanja kiinnosti myös alueellisesti: esimerkiksi Pohjois-Savon retkeilykarttaa ladattiin yli 26 tuhatta kertaa.

Verkkoviestinnän otteita

Maaseutu.fi:n kävijämäärät kasvoivat edellisestä vuodesta. Sivustolla oli vuoden 2020 aikana noin 250 000 kävijää. Vuonna 2019 sivuston kävijämäärä oli vajaa 90 000. Maaseutuverkoston sivuilla kävi lähes 80 tuhatta kävijää, ja oli näin suosituin sivu Maaseutu.fi-sivustolla. Maaseutuverkoston sivun lisäksi maaseudun tarinat kiinnostivat. Yrittäjyyteen, ympäristöön ja maatalouteen liittyvät tarinat olivat luetuimpia

Facebookin Maaseutu – Tilaa elämälle -sivusta on muodostunut keskeinen kanava tavoittaa yleisöjä maaseudun kehittäjien ydinpiirin ulkopuolelta. Facebookissa toimivaksi on todettu kevyet, tulevaisuudenuskoiset menestys- ja yrittäjyystarinat. Facebookin seuraajamäärä kasvoi jälleen vuoden 2020 aikana ja on nyt reilut 10 000 seuraajaa. Tavanomaiset julkaisut tavoittavat tuhannesta kymmeneen

tuhanteen käyttäjää. Sivuston kattavuus on pääosin orgaanista – vain harvoja julkaisuja on markkinoitu rahalla.

Twitterissä Maaseutu.fi-tili keskittyi jakamaan tietoa – ei niinkään hakeutunut keskusteluihin. Twitterissä Maaseutu.fi-tili on kerännyt vajaa 3000 seuraajaa. Twitterissä tapahtumat ja ajankohtaiset teemat kiinnostavat.

Viestintäverkoston vuosi

Ohjelmaviestinnässä tärkeä voimavara ovat alueelliset viestintäyhteyshenkilöt, jotka vaihtavat aktiivisesti hyviä viestintäkäytäntöjä keskenään. Maaseutuohjelman viestintäverkosto kokoontui useita kertoja vuoden aikana videon välityksellä.

Koronakriisin jatkuessa viestintäverkoston kanssa tavattiin kuukausittain teemakahvien merkeissä. Teemoja olivat muun muassa webinaarijärjestäminen, saavutettavuus ja vaikuttavuus. Näin hyvien käytäntöjen jako onnistui myös kotitoimistolta, sillä taustoittajat teemoihin ovat tulleet verkoston sisältä. Viestintäverkostossa on laaja skaala osaamista. Korona-aikana säännölliset tapaamiset koettiin hyödyllisiksi tiedon vaihdon kannalta.

Vuoden aikana koulutuksia järjestettiin muun muassa saavutettavuusdirektiivistä. Lisäksi joulukuussa pidettiin ajatuksia herättävä koulutustilaisuus, jossa pohdittiin, miten viestiä maaseudun uudesta noususta, jonka koronakriisi on aikaansaanut.

Verkoston suljetussa Facebook-ryhmässä on 300 jäsentä. Ryhmässä jaetaan aktiivisesti kuulumisia omalta alueeltaan ja uusia ideoita. Ryhmästä on tullut vertaistuen kanava, josta on löydetty vastauksia mitä erilaisimpiin kysymyksiin. Facebook-ryhmään on kutsuttu myös viestijöitä keskeisistä sidosryhmistä.

Nykyisen ohjelmakauden päättyminen on näkynyt vaihtuvina viestinnän työntekijöinä niin ELY-keskuksissa kuin myös viestintähankkeissa vuonna 2020. Tämä on aiheuttanut pirstaleisuutta

viestinnän toimintakentässä. Tähän ohjelmaviestinnässä on kuitenkin kiinnitetty huomiota, ja uusien viestintäverkostolaisten perehdytykset on vakiinnutettu käyttöön.

Hankkeet ovat merkittävä linkki valtakunnalliseen toimintaan, ja ELY-keskukset nostivat vuosiraporteissaan valtakunnallisen viestintäverkoston esiin merkittävänä yhteistyön foorumina. Sen kautta on saatu vertaistukea ja ideoita sekä näkyvyyttä oman alueen asioille. Esimerkiksi Kaakkois-Suomen vuosiraportin mukaan "verkosto on toiminut myös ideahautomona, jonka tuloksia on voitu hyödyntää alueella."

Viestintäverkosto välitti viestiä alueille sopivalla otteella – hyviä esimerkkejä alueilta

Vuonna 2020 alueilla keskityttiin vaikuttavuudesta viestimiseen, sekä katsottiin tulevaan CAP-kauteen välittämällä tietoa tulevan rahoituskauden valmisteluista. Koronakriisistä huolimatta viestintäverkosto uudisti toimintaansa muun muassa muuttamalla tapahtumiaan webinaareiksi ja verkkokoulutuksiksi. Lisäksi päivittäisviestintää kehitettiin monikanavaiseksi sekä alueen tarpeisiin sopivaksi. Viestintäverkosto on tehnyt yhteistyötä myös muiden EU-rahastojen kanssa sekä ylimaakunnallisesti viestintähankkeiden sekä ELY-keskusten kesken.

Viestintäverkostolla on ollut merkittävä rooli viestin välittäjänä vuoden 2020 poikkeustilanteessa. Viestintäverkosto mukautui koronakriisin aiheuttamaan uuteen tilanteeseen nopeasti. Esimerkiksi Lapissa alueen hanketoimijoille tiedotettiin koronavirustilanteen vaikutuksista hanketoimintaan. Lisäksi Lapin

ELY-keskuksen sivuille koottiin kysymyksiä ja vastauksia –palsta, jonka avulla tietoa ollut ollut helppoa saada oman alueen tilanteeseen räätälöitynä. Lisäksi porotalouden harjoittajille tehtiin erillinen ohjeistus.

Viestintäverkosto kehitti vaikuttavuusviestintää monikanavaiseksi kokonaisuudeksi. Esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaalla vaikuttavuushankkeessa on tuotettu monia maaseutuohjelman vaikuttavuuslukuja esille tuovia videoita muun muassa valokuiturakentamiseen, yritystukien työllistävyysvaikutuksiin sekä maatilojen sukupolvenvaihdoksiin liittyen. Hämeen ELY-keskuksessa on koottu kehittämishankkeiden vaikuttavuus- ja indikaattoritietoja viestinnän hyödynnettäväksi, ja vaikuttavuutta on tuotu esille eri kohderyhmille räätälöidyin webinaarein. Etelä-Pohjanmaalla vaikuttavuusviestintää on jatkettu tuottamalla erilaisia videoita ja tarinoita. Viestimällä siitä, mitä rahoituksen avulla on saatu aikaan, perustellaan julkisten varojen käyttöä.

Maaseutuohjelman viestintää tehdään monille eri kohderyhmille, joille viestintää on toteutettava eri keinoin ja kanavin. Kohderyhmiin lukeutuvat niin viljelijät, tuensaajat, sidosryhmät, media, hankkeiden toteuttajat sekä suuri yleisö. ELY-keskukset ja Leader-ryhmät järjestivät lukuisia tilaisuuksia verkossa, joita räätälöitiin eri kohderyhmille omien tarpeidensa mukaan. Esimerkiksi Lapissa lähetetään uutiskirje hanketoimijoille, johon sanoma räätälöidään hanketoimijalle sopivaksi. Pohjanmaalla Instagramissa viestitään maaseudun asioista erityisesti nuorta kohderyhmää silmällä pitäen. Näin sanoma ja viesti tavoittavat halutut kohderyhmät.

Perinteiset kanavat, uutiskirjeet, blogit sekä tiedotteet ja uutiset olivat verkoston ahkeraan käyttämiä työkaluja myös vuonna 2020. Myös videot ovat yhä suosiossa. Monilla alueilla ja myös alueiden yhteisinä ponnistuksina tehtiin lehtiä, joita jaeltiin kotitalouksiin, yrityksiin kuin sähköisessä muodossa. Myös uusia some-kanavia otettiin alueilla käyttöön, ja sosiaalisessa mediassa viestittiin monen eri kanavan kautta. Esimerkiksi Kainuussa Vekkari-lehteä markkinoitiin Youtube-videon avulla. Viestintäverkoston viestintä on siis hyvin monikanavaista.

Media on yksi monista viestintäverkoston hyödyntämistä kanavista. Poikkeuksellisena vuonna mediassa on nostettu esiin teemoja, joita on ollut mahdollisuus kommentoida maaseuturahoituksen näkökulmasta. Esimerkiksi Keski-Suomessa "huoli yritysten tilanteesta on antanut tilaa positiivisille rahoitusuutisille ja investointihalukkuudelle, lähimatkailu ja -virkistys puolestaan matkailuhankkeille ja yleishyödyllisille investoinneille. Myös etätyö ja paikkariippumattomuus ovat tuoneet monipaikkaisuuden keskusteluun paljon lisää ääntä ja näkökulmia. Lisäksi lähiruoka on noussut esiin huoltovarmuuden näkökulmasta." Keski-Suomessa on pystytty tavoittamaan suurta yleisöä median julkaisemien rahoitusuutisten kautta. Myös esimerkiksi Pohjois-Savossa mediatiedotteet on koettu tehokkaaksi tavaksi välittää viestiä - Savon Sanomissa kirjoitetaan tiedotteen sisällöistä lähes poikkeuksetta.

Viestintäverkosto elää ja uusiutuu ajan hengessä; esimerkiksi Kaakkois-Suomessa LokaLive, jossa ELY-keskus ja jokainen alueen Leader -ryhmä esitteli livelähetyksessä paikan päällä kiinnostavan hankkeen haastatteleamalla hankkeen vetäjää.

5. TOIMET, JOTKA ON TOTEUTETTU ENNAKKOEHTOJEN TÄYTTÄMISEKSI

Tätä osiota sovelletaan ainoastaan vuotuisiin täytäntöönpanokertomuksiin 2015, 2016

6. KUVAUS ALAOHJELMIEN TOTEUTTAMISESTA

Tätä osiota sovelletaan ainoastaan vuotuisiin täytäntöönpanokertomuksiin 2016, 2018

7. TIETOJEN JA OHJELMAN TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISESSA TAPAHTUNEEN EDISTYMISEN ARVIOINTI

Tätä osiota sovelletaan ainoastaan vuotuisiin täytäntöönpanokertomuksiin 2016, 2018

8. ASETUKSEN (EU) N:o 1303/2013 5, 7 JA 8 ARTIKLAN MUKAISTEN PERIAATTEIDEN HUOMIOON OTTAMISEKSI TÄYTÄNTÖÖNPANNUT TOIMET

Tätä osiota sovelletaan ainoastaan vuotuisiin täytäntöönpanokertomuksiin 2016, 2018

9. EDISTYMINEN INTEGROIDUN LÄHESTYMISTAVAN VARMISTAMISESSA MAASEUTURAHASTON JA MUIDEN UNIONIN RAHOITUSVÄLINEIDEN KÄYTTÖÖN

Tätä osiota sovelletaan ainoastaan vuotuisiin täytäntöönpanokertomuksiin 2018

10. RAHOITUSVÄLINEIDEN KÄYTTÖÖNOTTOA KOSKEVA KERTOMUS (ASETUKSEN (EU) N:o 1303/2013 46 ARTIKLA)

30A. Onko ennakoarviointi aloitettu?	Ei
30B. Onko ennakoarviointi valmistunut?	Ei
30. Ennakoarvioinnin valmistumispäivä	-
31.1. Onko valinta- tai nimeämismenettely jo käynnistetty?	Ei
13A. Onko rahoitussopimus allekirjoitettu?	Ei
13. Päivä, jona rahoitussopimus rahoitusvälineen täytäntöönpanosta vastaavan elimen kanssa on allekirjoitettu	-

11. YHTEISTEN JA OHJELMAKOHTAISTEN INDIKAATTOREIDEN SEKÄ MÄÄRÄLLISTEN TAVOITEARVOJEN KOODITAUUKOT

Katso seurantaliite

Liite II

Yksityiskohtainen taulukko, jossa esitetään toteutustaso kohdealoittain, mukaan lukien tuotosindikaattorit

Kohdeala 1A							
FA/M	Tavoiteindikaattorin nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite 2023
1A	T1: asetuksen (EU) N:o 1305/2013 14, 15 ja 35 artiklan mukaisten menojen prosenttiosuus suhteessa maaseudun kehittämissuhteiden kokonaisuuteen (kohdeala 1A)	2014-2020			1,66	49,57	3,35
		2014-2019			1,25	37,32	
		2014-2018			0,83	24,78	
		2014-2017			0,13	3,88	
		2014-2016			0,06	1,79	
		2014-2015			0,01	0,30	

Kohdeala 1B							
FA/M	Tavoiteindikaattorin nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite 2023
1B	T2: yhteistyötoimenpiteestä tuettujen yhteistyötoimien kokonaismäärä (asetuksen (EU) N:o 1305/2013 35 artikla) (ryhmät, verkostot/klusterit, pilottihankkeet...) (kohdeala 1B)	2014-2020					310,00
		2014-2019					
		2014-2018					
		2014-2017					
		2014-2016					
		2014-2015					

Kohdeala 1C							
FA/M	Tavoiteindikaattorin nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite 2023
1C	T3: asetuksen (EU) N:o 1305/2013 14 artiklan mukaisesti koulutettujen osallistujien kokonaismäärä (kohdeala 1C)	2014-2020			34 095,00	170,48	20 000,00
		2014-2019			27 916,00	139,58	
		2014-2018			14 064,00	70,32	
		2014-2017			107,00	0,54	
		2014-2016					
		2014-2015					

Kohdeala 2A

FA/M	Tavoiteindikaattorin nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite 2023
2A	T4: niiden maatilojen prosenttiosuus, jotka saavat maaseudun kehittämisohjelmasta tukea rakennemuutokseen tai nykyaikaistamiseen tehtäviin investointeihin (kohdeala 2A)	2014-2020	8,19	68,57	8,19	68,57	11,94
		2014-2019	7,31	61,20	7,31	61,20	
		2014-2018	5,71	47,81	5,71	47,81	
		2014-2017	2,68	22,44	3,04	25,45	
		2014-2016	0,99	8,29	0,99	8,29	
		2014-2015					
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
2A	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	710 658 877,88	76,63	423 034 656,56	45,62	927 352 381,00
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	15 470 725,48	73,84	12 092 427,52	57,71	20 952 381,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020			6 083 065,65	75,54	8 052 381,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2020			12 675,00	792,19	1 600,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	9 478 863,87	189,58	9 462 317,94	189,25	5 000 000,00
M02.1	O13 - Neuvontaa saaneiden tuensaajien lukumäärä	2014-2020			15 790,00	789,50	2 000,00
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	685 709 288,53	76,07	401 479 911,10	44,54	901 400 000,00
M04	O2 - Investoinnit yhteensä	2014-2020			580 547 696,04	31,57	1 839 200 000,00
M04.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020			401 479 911,10	44,54	901 400 000,00
M04.1	O4 - Tuettujen tilojen/tuensaajien lukumäärä	2014-2020			7 247,00	103,53	7 000,00

Kohdeala 2B

FA/M	Tavoiteindikaattorin nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite 2023
2B	T5: niiden maatilojen prosenttisuus, joilla on maaseudun kehittämissuunnitelmasta tuettu liiketoiminnan kehittämissuunnitelma / tuettuja investointeja nuorille viljelijöille (kohdeala 2B)	2014-2020	2,76	59,91	2,76	59,91	4,61
		2014-2019	2,31	50,14	2,31	50,14	
		2014-2018	1,55	33,64	1,55	33,64	
		2014-2017	0,37	8,03	0,37	8,03	
		2014-2016	0,03	0,65	0,03	0,65	
		2014-2015					
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
2B	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	93 520 851,19	57,24	55 249 458,73	33,82	163 380 952,00
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	13 671 474,08	88,89	10 199 858,87	66,31	15 380 952,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020			6 488 930,68	191,93	3 380 952,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2020			10 264,00	1 283,00	800,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	860 102,85	28,67	859 756,35	28,66	3 000 000,00
M02.1	O13 - Neuvontaa saaneiden tuensaajien lukumäärä	2014-2020			1 701,00	170,10	1 000,00
M06	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	78 989 274,26	54,48	44 189 843,51	30,48	145 000 000,00
M06	O2 - Investoinnit yhteensä	2014-2020					327 000 000,00
M06.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020			44 189 843,51	30,48	145 000 000,00
M06.1	O4 - Tuettujen tilojen/tuensaajien lukumäärä	2014-2020			1 616,00	59,85	2 700,00

Kohdeala 3A

FA/M	Tavoiteindikaattorin nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite 2023
3A	T6: niiden maatilojen prosenttiosuus, joita tuetaan laatujärjestelmien, paikallismarkkinoiden ja lyhyiden jakeluketjujen sekä tuottajaryhmien ja -organisaatioiden avulla (kohdeala 3A)	2014-2020	1,90	22,27	1,90	22,27	8,53
		2014-2019	1,29	15,12	1,29	15,12	
		2014-2018	0,80	9,38	0,80	9,38	
		2014-2017	0,02	0,23	0,02	0,23	
		2014-2016					
		2014-2015					
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
3A	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	504 236 923,61	96,41	452 346 923,70	86,49	523 000 000,00
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	7 400 374,80	92,50	5 719 527,57	71,49	8 000 000,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020			1 131 742,07	113,17	1 000 000,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2020			589,00	73,63	800,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	5 870 262,44	117,41	5 868 064,95	117,36	5 000 000,00
M02.1	O13 - Neuvontaa saaneiden tuensaajien lukumäärä	2014-2020			19 549,00	434,42	4 500,00
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	87 057 384,67	104,89	59 435 139,33	71,61	83 000 000,00
M04	O2 - Investoinnit yhteensä	2014-2020			237 101 718,47	112,69	210 400 000,00
M04.1	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2020			463,00	92,60	500,00
M04.2							
M14	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	364 568 492,71	93,96	368 046 666,95	94,86	388 000 000,00
M14	O4 - Tuettujen tilojen/tuensaajien lukumäärä	2014-2020			5 985,00	133,00	4 500,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	39 340 408,99	100,87	13 277 524,90	34,04	39 000 000,00
M16.4	O9 - Tuettuihin järjestelmiin osallistuvien maatilojen lukumäärä	2014-2020			1 114,00	22,28	5 000,00

Painopiste P4

FA/M	Tavoiteindikaattori nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite 2023	
P4	T12: sen maatalousmaan prosenttiosuus, josta on tehty hoitosopimus maaperän hoidon parantamiseksi ja/tai maaperän eroosion torjumiseksi (kohdeala 4C)	2014-2020			70,81	131,29	53,93	
		2014-2019			70,96	131,57		
		2014-2018			70,30	130,35		
		2014-2017			63,64	118,00		
		2014-2016			63,18	117,15		
		2014-2015			62,21	115,35		
	T10: sen maatalousmaan prosenttiosuus, josta on tehty hoitosopimus vesienhoidon parantamiseksi (kohdeala 4B)	2014-2020				83,20	104,17	79,87
		2014-2019				83,43	104,46	
		2014-2018				82,81	103,68	
		2014-2017				82,83	103,71	
		2014-2016				82,29	103,03	
		2014-2015				82,44	103,22	
	T9: sen maatalousmaan prosenttiosuus, josta on tehty luonnon monimuotoisuutta tukeva hoitosopimus (kohdeala 4A)	2014-2020				14,30	81,24	17,60
		2014-2019				13,55	76,98	
		2014-2018				13,44	76,36	
		2014-2017				11,94	67,83	
		2014-2016				10,94	62,15	
		2014-2015				9,59	54,48	
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023	
P4	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	5 746 026 242,93	98,59	5 728 131 623,57	98,28	5 828 474 614,00	
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	5 361 269,41	74,46	4 471 908,76	62,11	7 200 000,00	
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020					4 000 000,00	
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2020					2 300,00	
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	10 038 011,16	83,65	10 035 747,68	83,63	12 000 000,00	
M02.1	O13 - Neuvontaa saaneiden tuensaajien lukumäärä	2014-2020			37 718,00	87,72	43 000,00	
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	8 968 878,81	149,48	4 352 045,77	72,53	6 000 000,00	
M04	O2 - Investoinnit yhteensä	2014-2020			0,00	0,00	6 000 000,00	
M04.4	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2020			223,00	27,23	819,00	
M10	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	1 750 394 177,22	100,35	1 745 338 962,75	100,06	1 744 331 757,00	
M10.1	O5 - Kokonaispinta-ala (ha)	2014-2020			4 018 270,54	211,49	1 900 000,00	
M11	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	325 735 625,85	92,54	319 109 814,21	90,66	352 000 000,00	
M11.2	O5 - Kokonaispinta-ala (ha)	2014-2020			288 439,54	81,25	355 000,00	
M13	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	3 634 854 212,98	98,38	3 638 347 432,16	98,47	3 694 800 000,00	
M13.1	O5 - Kokonaispinta-ala (ha)	2014-2020			1 145 509,55	98,07	1 168 000,00	

M13.2	O5 - Kokonaispinta-ala (ha)	2014-2020			1 020 813,97	98,44	1 037 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	10 674 067,50	87,90	6 475 712,24	53,33	12 142 857,00

Kohdeala 5B

FA/M	Tavoiteindikaattorin nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite 2023
5B	Neuvontapalveluja käyttävien edunsaajien lukumäärä (kpl)	2014-2020					2 000,00
		2014-2019					
		2014-2018					
		2014-2017					
		2014-2016			221,00	11,05	
		2014-2015			18,00	0,90	
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
5B	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	2 688 170,97	33,40	2 500 295,25	31,07	8 047 619,00
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	34 836,50	3,48	320 431,93	32,04	1 000 000,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020					1 000 000,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2020					400,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	451 313,60	45,13	450 288,29	45,03	1 000 000,00
M02.1	O13 - Neuvontaa saaneiden tuensaajien lukumäärä	2014-2020			654,00	32,70	2 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	2 202 020,87	36,41	1 729 575,03	28,60	6 047 619,00

Kohdeala 5C

FA/M	Tavoiteindikaattori nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite 2023
5C	T16: kokonaisinvestoinnit uusiutuvan energian tuotantoon (euroa) (kohdeala 5C)	2014-2020	50 962 949,92	43,23	50 962 949,92	43,23	117 900 000,00
		2014-2019	35 088 750,94	29,76	35 088 750,94	29,76	
		2014-2018	22 471 513,38	19,06	22 471 513,38	19,06	
		2014-2017	9 186 406,25	7,79	9 186 406,25	7,79	
		2014-2016			2 539 138,00	2,15	
		2014-2015					
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
5C	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	55 925 507,57	82,43	33 366 505,80	49,18	67 847 619,00
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	3 358 899,15	83,97	2 794 491,68	69,86	4 000 000,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020			151 422,90	50,47	300 000,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2020			764,00	254,67	300,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	879 263,70	87,93	879 781,74	87,98	1 000 000,00
M02.1	O13 - Neuvontaa saaneiden tuensaajien lukumäärä	2014-2020			1 975,00	98,75	2 000,00
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	44 165 797,33	77,76	25 759 967,52	45,35	56 800 000,00
M04	O2 - Investoinnit yhteensä	2014-2020			50 962 949,92	43,23	117 900 000,00
M04.1 M04.3	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2020			812,00	178,46	455,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	7 521 547,39	124,37	3 932 264,86	65,02	6 047 619,00

Kohdeala 5D

FA/M	Tavoiteindikaattorin nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite 2023
5D	T17: niiden eläinyksiköiden (ey) prosenttiosuus, joita koskevat investoinnit kasvihuonekaasujenpäästöjen ja/tai ammoniakkipäästöjen vähentämiseksi karjanhoidossa (kohdeala 5D)	2014-2020			2,25	20,88	10,77
		2014-2019			1,42	13,18	
		2014-2018			1,34	12,44	
		2014-2017			0,76	7,05	
		2014-2016			0,42	3,90	
		2014-2015					
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
5D	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	13 942 768,90	22,17	8 292 511,22	13,18	62 900 000,00
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	850 000,00	53,13	733 365,25	45,84	1 600 000,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020					300 000,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2020					300,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	54 807,21	5,48	54 807,21	5,48	1 000 000,00
M02.1	O13 - Neuvontaa saaneiden tuensaajien lukumäärä	2014-2020			188,00	9,40	2 000,00
M04	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	12 355 357,91	21,75	7 326 456,23	12,90	56 800 000,00
M04	O2 - Investoinnit yhteensä	2014-2020			15 478 298,26	13,13	117 900 000,00
M04.1 M04.3 M04.4	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2020			410,00	90,11	455,00
M04.1 M04.3 M04.4	O8 - Tuettujen eläinyksiköiden (ey) lukumäärä	2014-2020			25 079,00	20,90	120 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	682 603,78	19,50	177 882,53	5,08	3 500 000,00

Kohdeala 5E

FA/M	Tavoiteindikaattori nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite 2023
5E	Neuvontapalveluja käyttävien edunsaajien lukumäärä (kpl)	2014-2020					2 000,00
		2014-2019					
		2014-2018					
		2014-2017					
		2014-2016			161,00	8,05	
		2014-2015			245,00	12,25	
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
5E	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	5 456 900,46	76,14	1 365 873,45	19,06	7 166 667,00
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	1 305 567,74	48,96	317 592,64	11,91	2 666 667,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020			114 820,56	27,34	420 000,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2020			1 726,00	575,33	300,00
M02	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	480 514,80	48,05	482 180,37	48,22	1 000 000,00
M02.1	O13 - Neuvontaa saaneiden tuensaajien lukumäärä	2014-2020			1 501,00	75,05	2 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	3 670 817,92	104,88	566 100,44	16,17	3 500 000,00

Kohdeala 6A

FA/M	Tavoiteindikaattori nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite 2023
6A	T20: tuetuissa hankkeissa syntyneet työpaikat (kohdeala 6A)	2014-2020			3 042,41	76,06	4 000,00
		2014-2019			2 948,15	73,70	
		2014-2018			1 815,20	45,38	
		2014-2017			600,81	15,02	
		2014-2016			15,30	0,38	
		2014-2015					
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
6A	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	303 217 866,92	105,30	173 907 455,40	60,39	287 961 905,00
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	18 070 157,43	99,29	14 379 653,53	79,01	18 200 000,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020			2 744 821,21	19,61	14 000 000,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2020			8 077,00	67,31	12 000,00
M06	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	205 395 304,09	106,42	137 254 960,93	71,12	193 000 000,00
M06	O2 - Investoinnit yhteensä	2014-2020			605 120 684,92	74,20	815 540 000,00
M06.2 M06.4	O4 - Tuettujen tilojen/tuensaajien lukumäärä	2014-2020			2 048,00	51,20	4 000,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	79 752 405,40	103,90	22 272 840,94	29,02	76 761 905,00

Kohdeala 6B

FA/M	Tavoiteindikaattori nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite 2023	
6B	T23: tuetuissa hankkeissa syntyneet työpaikat (Leader) (kohdeala 6B)	2014-2020			2 286,61	134,51	1 700,00	
		2014-2019			1 739,73	102,34		
		2014-2018			1 064,46	62,62		
		2014-2017			322,14	18,95		
		2014-2016			2,15	0,13		
		2014-2015						
	T22: sen maaseutuväestön prosenttiosuus, joka hyötyy parannetuista palveluista/infrastruktuureista (kohdeala 6B)	2014-2020				91,46	194,29	47,07
		2014-2019				106,42	226,07	
		2014-2018				121,55	258,22	
		2014-2017				110,18	234,06	
		2014-2016				29,32	62,29	
		2014-2015						
	T21: sen maaseutuväestön prosenttiosuus, joka kuuluu paikallisten kehittämisstrategioiden piiriin (kohdeala 6B)	2014-2020				70,41	149,58	47,07
		2014-2019				70,41	149,58	
		2014-2018				70,41	149,58	
		2014-2017				70,41	149,58	
		2014-2016				70,41	149,58	
		2014-2015				70,41	149,58	
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023	
6B	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	385 103 963,85	103,11	259 056 954,39	69,36	373 500 000,00	
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	7 873 924,06	98,42	6 039 240,75	75,49	8 000 000,00	
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020					500 000,00	
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2020					700,00	
M07	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	79 855 542,54	127,77	48 397 487,99	77,44	62 500 000,00	
M07.1	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2020			17,00	21,25	80,00	
M07.1 M07.2 M07.4 M07.5 M07.6 M07.7 M07.8	O15 - Parannetuista palveluista/infrastruktuureista (IT tai muut) hyötyvä väestö	2014-2020			7 164 366,00	398,02	1 800 000,00	
M07.2	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2020			21,00	14,00	150,00	
M07.4	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2020			130,00	92,86	140,00	

M07.5	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2020			68,00	85,00	80,00
M07.6	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2020			23,00	46,00	50,00
M16	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	1 047 311,84	34,91	568 568,94	18,95	3 000 000,00
M19	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	296 327 185,41	98,78	204 051 656,71	68,02	300 000 000,00
M19	O18 - Paikallisten toimintaryhmien kattama väestö	2014-2020			2 692 334,00	149,57	1 800 000,00
M19	O19 - Valittujen paikallisten toimintaryhmien lukumäärä	2014-2020			54,00	100,00	54,00
M19.2	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020			155 344 483,14	71,59	217 000 000,00
M19.3	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020			13 974 819,12	60,76	23 000 000,00
M19.4	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020			34 732 354,45	57,89	60 000 000,00

Kohdeala 6C

FA/M	Tavoiteindikaattori nimi	Ajanjakso	Perustuu hyväksytyihin (tarvittaessa)	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Tavoite 2023
6C	T24: sen maaseutuväestön prosenttiosuus, joka hyötyy uusista tai parannetuista palveluista/infrastruktuureista (TVT) (kohdeala 6C)	2014-2020			29,07	58,50	49,69
		2014-2019			27,13	54,60	
		2014-2018			26,53	53,39	
		2014-2017			1,22	2,46	
		2014-2016					
		2014-2015					
FA/M	Tuotosindikaattori	Ajanjakso	Suoritettu	Käyttöönotto (%)	Toteutunut	Käyttöönotto (%)	Suunniteltu 2023
6C	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	42 624 269,46	93,68	28 302 748,80	62,20	45 500 000,00
M01	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	1 780 160,23	59,34	1 610 208,37	53,67	3 000 000,00
M01.1	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020					500 000,00
M01.1	O12 - Koulutukseen osallistujien lukumäärä	2014-2020					500,00
M07	O1 - Julkiset menot yhteensä	2014-2020	40 844 109,23	96,10	26 692 540,43	62,81	42 500 000,00
M07.3	O15 - Parannetuista palveluista/infrastruktuureista (IT tai muut) hyötyvä väestö	2014-2020			1 715 995,00	90,32	1 900 000,00
M07.3	O3 - Tuettujen toimintojen/toimien lukumäärä	2014-2020			94,00	94,00	100,00

Asiakirjat

Asiakirjan otsikko	Asiakirjan tyyppi	Asiakirjan päivämäärä	Paikallinen viite	Komission viite	Tarkistussumma	Tiedostot	Lähetyspäivämäärä	Lähetäjä
AIR Financial Annex 2014FI06RDRP001	Talousliite (Järjestelmä)	26-04-2021		Ares(2021)4046854	3486947564	AIRfinancialAnnex2014FI06RDRP001_.pdf	22-06-2021	nterhovi
Tiivistelmä_Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014-2020 raportti vuodelta 2020	Yleistajuinen tiivistelmä	04-05-2021		Ares(2021)4046854	3181466144	Tiivistelmä vuoden 2020 raportista	22-06-2021	nterhovi

